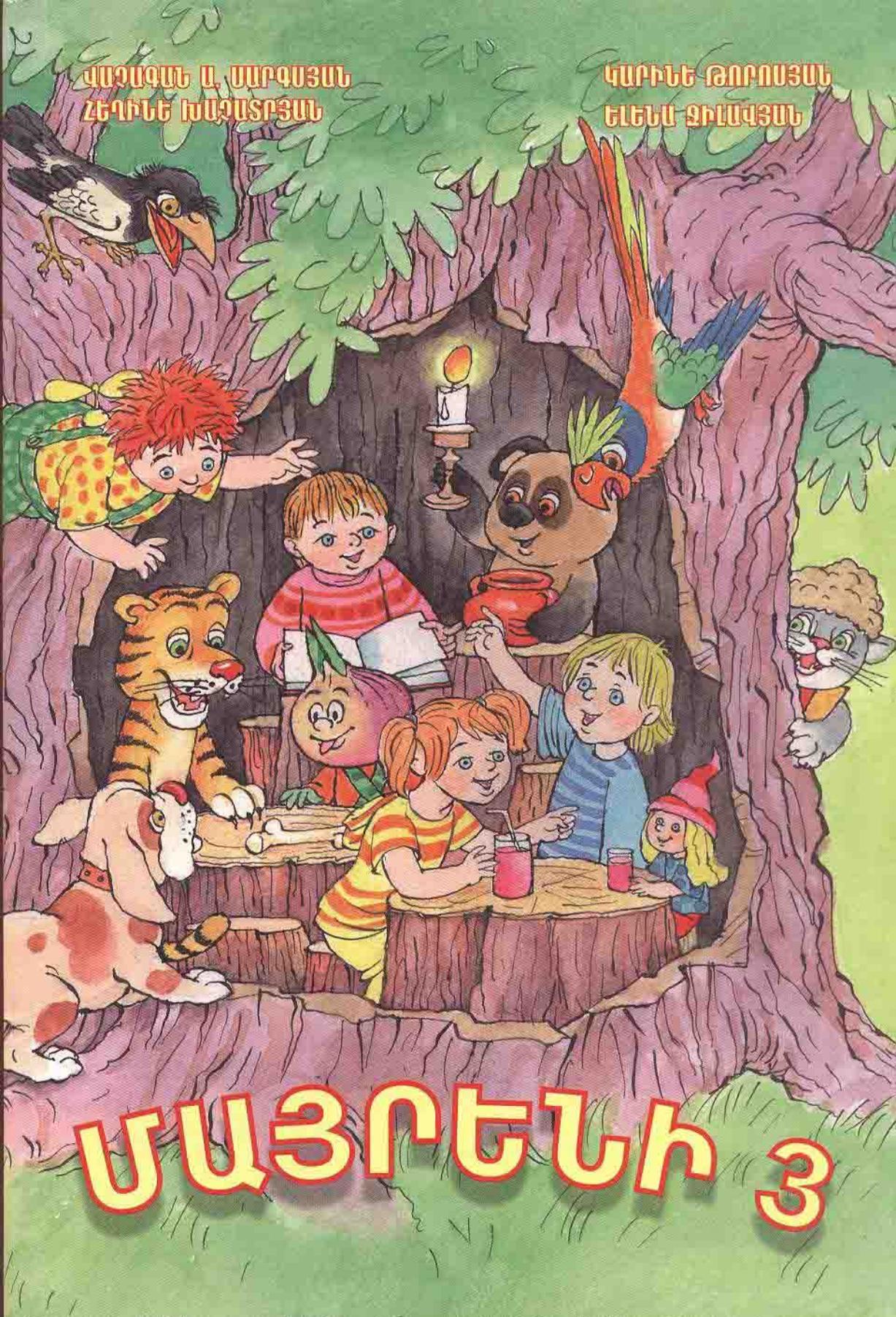

ԱՐԴՅՈՒՆ Ա. ՄԱՐԳԱՐԻ
ՀԵՂԻՆԵ ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ

ԿԱՐԻԿ ՇՈՐՈՎՈՅԻ
ԵԼԵԱ ԶԻՒՎՅԱՆ

ՄԱՅՐԻՆԻ 3

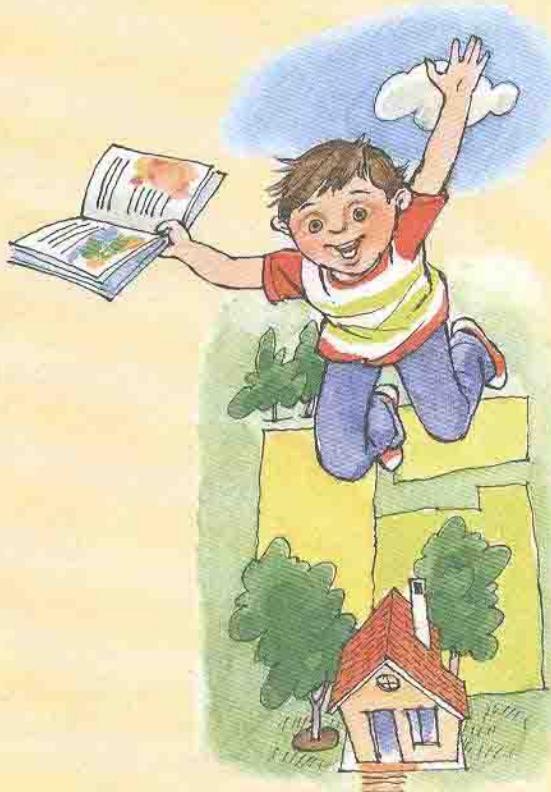
ԿԱՐԱԳԱՆ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ
ՀԵՂԻՆԵ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ԿԱՐԻՆԵ ԹՈՐՈՍՅԱՆ
ԵԼԵՆԱ ԶԻԼԱԿՅԱՆ

ՄԱՅՐԵԼԻ 3

Դասագիրք 3-րդ դասարանի համար

Նկարիչ՝ Խորեն Քակոբյան

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Ե ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

ՀՏԴ 373.167.1:809.198.1 (075)

ԳՄԴ 81.23 ց72

Մ 239

Մայրենի Յ: Հանրակողթական դպրոցի 3-րդ դասարանի դասագիրք
Մ 239 /Սարգսյան Վ., Թորոսյան Կ., Խաչատրյան Յ., Զհլավյան Ե./ -Եր.:
«Մակմիլան-Վրմենիա», 2009. -160 էջ:

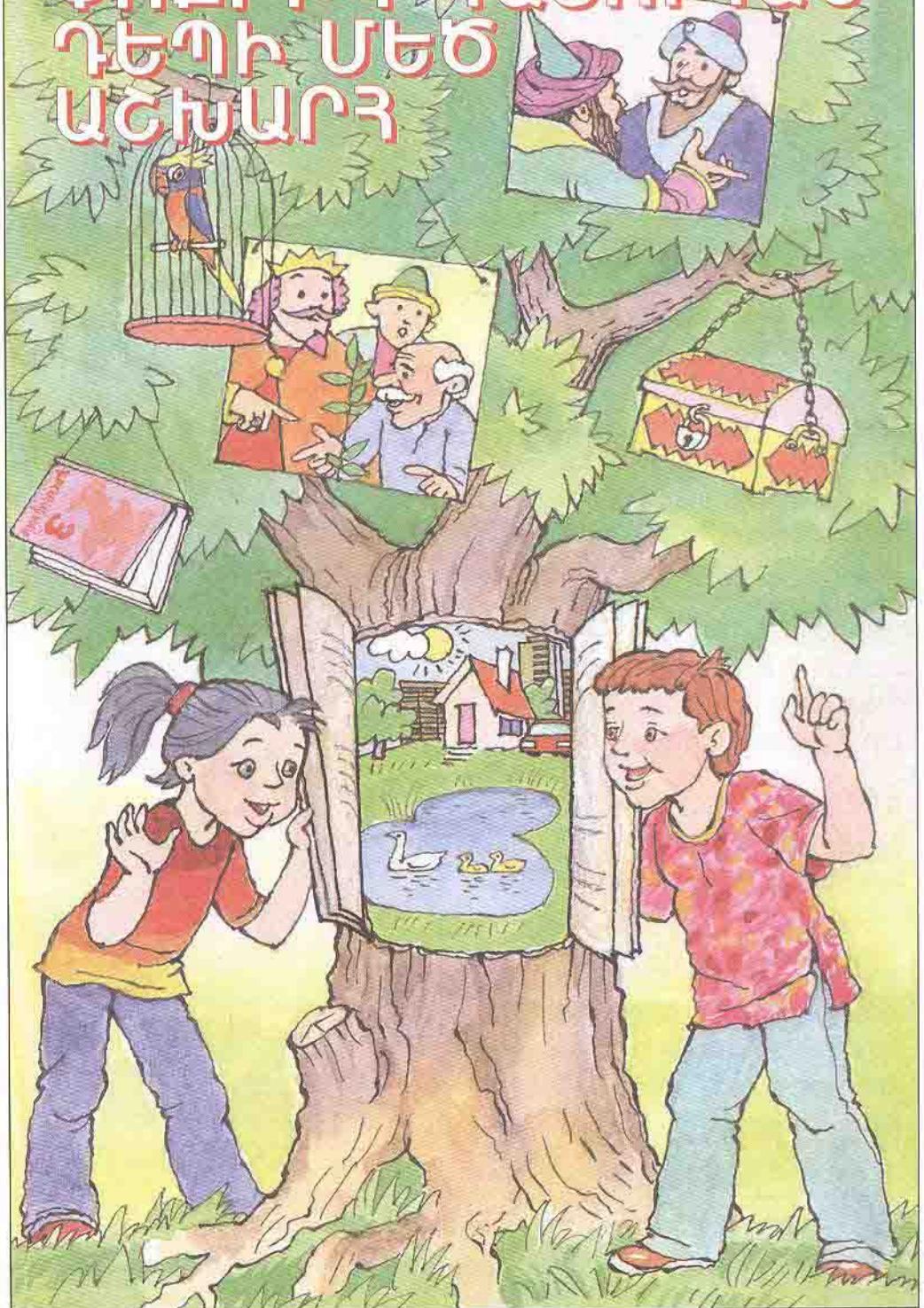
ISBN 978-99941-46-71-0

ԳՄԴ 81.23 ց72

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
«ՄԻՒԲՐԱՐ ՍԵԲԱՍՏՈՅԻ»
ԿՐթական Համալիր
ԱՐԵՎԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

© Սարգսյան Վ., Թորոսյան Կ.,
Խաչատրյան Յ., Զհլավյան Ե., 2008
© «Մակմիլան-Վրմենիա», 2008

ՓՈՔՐԻԿ ՊԱՏՈՒՅԱՆ ԴԵՊԻ ՄԵՐ ԱՇԽԱՐՅ

Ինչ է հարստությունն ըստ քեզ:
Սիլվա Կապուտիկյանը գրել է մի բանաստեղծություն, որը վերևագրու է՝ «Հարստություն»: Կարդանք և տեսնենք, թե ինչ է հարստությունն ըստ բանաստեղծուհու:

ՄԻԿԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿՅԱՆ

Դու պաշտպանիր Յայոց լեզուն,
Ինչպես մորդ կպաշտպանես:

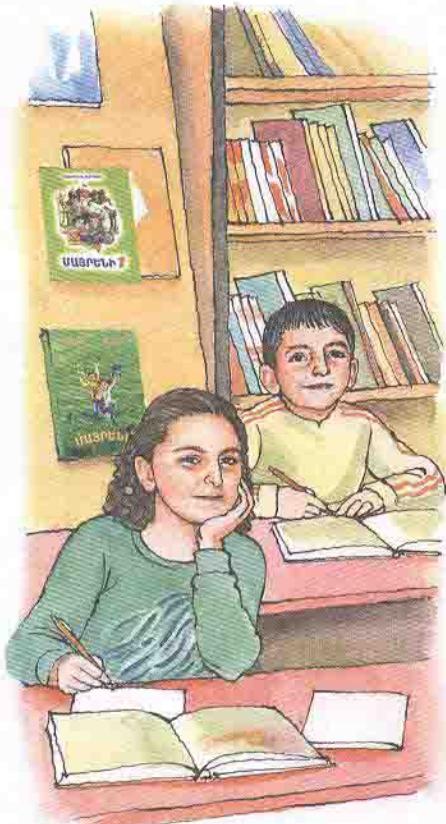
ՀԱՐՍՏՈՒԹՅՈՒՆ

Թեղթեր՝ դարսած իրար վրա,
Մի վերևագիր ու մի անուն.
Յամեստ ու լուռ դրված է նա,
Դրված է նա պահարանում:

Եթե բացես, եթե կարդաս,
Նա քեզ կտա թևեր անտես,
Կհասցնի բարձունք անհաս,
Նոր աշխարհեր կտանի քեզ:

ՈՒժ կլցնի նա քո հոգում,
Նա կօգնի քեզ դժվար ժամին,
Կսովորեցնի ապրել կյանքում,
Ապրել հպարտ, ապրել ազնիվ:

Երազ, երգեր, թովքեր* գարնան,
Յուս ու ընկեր, կյանք ու գալիք,
Հարստությունն այս անսահման
Մի պարզ բառով կոչվում է գիրք...

1. Նկարագրիր գիրքը՝ օգտագործելով բանաստեղծության բառերը:
2. Վերընթերցիիր երկրորդ քառատողը և բացատրի՛ իմաստը:
3. Քեզ ի՞նչ է սովորեցրել գիրքը: Իսկ ընկերո՞ջդ (լսի՛ նրան):

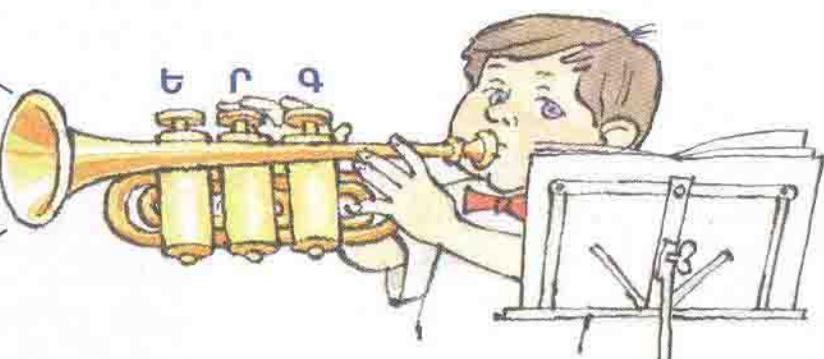
4. Խնչո՞ւ է հեղինակը գիրքը համարում հարստություն։ Քեզ համոցե՞ց բանաստեղծությունը։

Հիշո՞ւմ ես

Սիրի՛ր ինձ, փոքրի՛կ, թերթի՛ր ինձ վստահ,
Քո լավ ընկերը այդ ե՞ս եմ՝ գիրքը։

զույգ
-ող
-արան
համ
քայլ
խումբ
-իչ
պար

1 Ծեփորից դուրս են եկել բառերի մասերը։ Օգնիր երգ արմատին՝ գտնելու իր կորցրած մասերը և գրիր այսպես։
զույգ + երգ = զուգերգ։

2

Բառամոցի

Հարստություն բառի տառերով կազմի՛ր նոր բառեր։

Այս բառից ստացվում են նաև դարձգրեր։

Օրինակ՝ թաս – սաք։

Փորձի՛ր գտնել։

3

Բնագրից դուրս գրիր գրությամբ և արտասանությամբ տարբերվող բառեր։

Առաջ

❖ **Դևիչան էլ գիրուն լինեն,**
լինացածդ մի անգեղորին հարցուն'։

Այսայսուպ, շարունակիր քո ընկերությունը գրիի հետ և, այդ պատուհանից նայելով աշխարհին, ավելի ու ավելի կիարստանաս։

Անշնուշտ, բոլորս ել թէ տանը, թէ
դպրոցում ունենք մեր փոքրիկ կամ մեծ
գրադարանը: Վյափիսի մի գրադարան
ել ունի այս բանաստեղ-
ծության փոքրիկ հերո-
սը: Ծանոթանանք...

ԼԻՊԱՐԻՏ ՍԱՐԳԱՅՆ

Իմ սիրելի բալիկներ,
Զեզ իմ խորհուրդը անգին.

ԻՄ ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ

Նկարազարդ շատ գրքեր կան
Իմ գեղեցիկ պահարանում,
Եվ նորերն են ամեն անգամ
Այստեղ ելի ավելանում:

Փոքրիկ, խելոք մի Գիքոր կա,
Որին հայրն է քաղաք տարել,
Մի փիսու կա՝ շատ սուտասան՝
Շան գդակը դեռ չի կարել...

Մի ճպուռ կա՝ ծույլ ու անբան,
ՈՒ մրջումներ աշխատասեր,
Մի քաջ Արեգ, որ համարձակ
Մութ աշխարհն է անգամ հասել:

Մի պառավ կա՝ անկուշտ, ազահ,
Եվ մի պապիկ՝ բարի ու հեզ,
Ուկե մի ծուկ կախարդական,
Որ կտա քեզ՝ ինչ որ ուզես:

Շատ գրքեր կան, որոնք հետոն,
Հետո պիտի դեռ ունենամ,
Երբ հայրիկի նման մի օր,
Վյ, այսքան շատ ես մեծանամ...

Սիրեք երկիրը մեր հին
Եվ մեսրոպյան գիրն անմեռ:

Նկարում պատկերված ո՞ր
ճերոսի մասին չի խոսվում
բանաստեղծության մեջ:
Պատմի՛ր նրա մասին:

1. Ըստ բանաստեղծության կուահի՛ր՝ ի՞նչ գրքեր կան փոքրիկի գրադարանում:

2. Ընկերոջդ պատմի՛ր այդ հերոսներից մեկի մասին:

3. Ո՞ր գրքի աշխարհում կուզեիր հայտնվել և ի՞նչ կանեիր:

4. Հորինի՛ր մի հեքիաթ կամ պատմություն, որտեղ հանդես գան բոլոր հերոսները:

5. Հարցազրույցով պարզի՛ր և գրառի՛ր՝ ինչպիսի՞ ընթերցող է քո ընկերը, ի՞նչ գրքեր է կարդացել նա, ո՞ր գիրքն է բոլորից շատ սիրում և ներկայացրո՞ւ դասարանին:

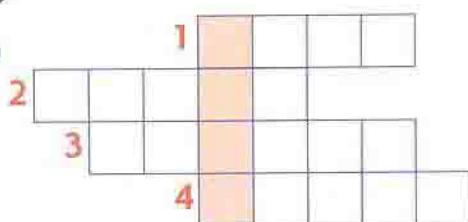
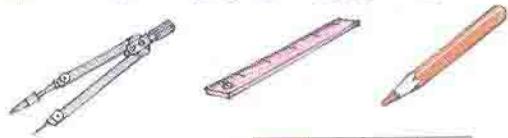
1 Վերադասավորելով հեքիաթային խառնաշփոթի դրվագները՝ պատմի՛ր:

2 ա) Ո՞ր հատկանիշը ո՞ր հերոսին կվերագրես: Ինչո՞ւ:

Գիքոր	ոսկեթեփուկ
Փիսոն	աչքածակ
Շուն	անվախ
Ճպուռ	ջանասեր
Մրջուն	խաթերա
Արեգ	միամիտ
Պառավ	թռի-վոր
Զուկ	խեղճ
Պապիկ	հավատարիմ

3 ա) Գրենական պիտույքների անվանումներով լրացրո՞ւ խաչքառը:
Ընդգծված սյունակում կտանաս մի բառ:

բ) Հորինի՛ր մի հանելուկ, որի պատասխանը լինի այդ բառը:

բ) Այդ նույն հերոսներին բնութագրի՛ր ըստ բանաստեղծության.
գրի՛ր տետրում:

Այսպիսով, դու հասկացար, որ նույնիսկ փոքրիկ գրադարանը մի մեծ աշխարհ է:

Ծառ տնկելը շատ բարի գործ է, քանի որ ծառն ինքը բարիքի աղբյուր է: Ինչպես գիտենք, ծառերը միանգամից պտուղ չեն տալիս, բայց այս պատմվածքի նորատունկ ծառը մեկ օրում երկու անգամ առատ բերք պարզեց: Չարմացա՞ր: Կարդանք...

ՍՈՂՈՄՈՒՆ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ԹԱԳԱՎՈՐՆ ՈՒ ՀՈՂԱԳՈՐԾԸ

Գարնանային արևոտ մի օր թագավորն իր շքախմբով որսի եր գնում: Տեսավ, որ մի զառամյալ* ծերունի ընկույզենի է տնկում առվի ափին: Նրա կնճռապատ ճակատը ողողված էր քրտինքի կաթիլներով, որոնք գոհարների պես շողշողում էին արևի տակ:

Թագավորը սանձահարեց* իր նժույգը, ողջունեց ծերունուն ու ասաց.

- Բարի հայրիկ, ի՞նչն է քեզ ստիպում այդպես չարչարվել ու քրտինք թափել: Չե՞ որ ընկույզենին շատ ուշ է պտուղներ տալիս, և դու դժվար թե պտուղները վայելես:

- Տե՛ր արքա,- ասաց ծերունին,- եթե քո թագավոր պապը քեզ ժառանգություն չթողներ ուկով ու ակնեղենով* լի գանձարան, կալվածքներ*, գենքեր ու զինանոցներ, դու ինչպես կարող եիր կառավարել քո ժողովրդին և դիմադրել թշնամիներին: Յայրենի ծառն ու այգին էլ հողագործի գանձերն են: Մեր պապերը ծառեր են տնկել, որոնց պտուղը մենք վայելում ենք, մենք էլ նույնը պիտի անենք մեր զավակների ու թոռների համար:

- Կեցցեն, իմաստուն ծերուկ,- ասաց թագավորը և վեզիրին հրամայեց, որ գեղջուկին պարզեի տասը ոսկի:

Ծերունին ոսկիները վերցրեց, շնորհակալություն հայտնեց թագավորին և, դառնալով դեպի նոր տնկած ծառը, միմնջաց.

9

- Ո՞իմ հանդիպեց և ինչո՞ւ զարմացավ թագավորը:
- Հստ հողագործի՝ որո՞նք էին թագավորի և որո՞նք՝ իր գանձերը: Կարդա՛ համապատասխան տողերը:
- Գուշակի՛ր՝ ի՞նչ մրմնջաց ծերունին ծառին:

- Գոհ եմ քեզսից, իմ փոքրիկ ընկույզենի, թո՛ղ քո պտուղն անսպառ լինի, կյանքդ՝ երկար:

- Ինձ օրինելու փոխարեն ծա՞ռն ես օրինում, ծերովկ,- ասաց թագավորը:

- Այսր սա ինձ բարիք տվեց ոչ թե հինգ կամ տասը տարի հետո, այլ հետոց հիմա,- պատասխանեց ծերունին:

Այս խելոք խոսքի համար թագավորը վեզիրին հրամայեց, որ ծերունուն պարզեցի ևս տասը ոսկի:

- Ոհա՞ և լիովին ստացա իմ վարձը,- ասաց ծերունին:- Թող օրինյալ լինի իմ փոքրիկ տունկը, որ մեկ օրում երկու անգամ առատ բերք պարզեց ինձ:

1. Ծերունին ինչո՞ւ և ի՞նչ բառերով օրհնեց ընկույզենուն:

2. Բնութագրի՛ր ծերունուն և թագավորին:

3. Ի՞նչ նոր վերնագիր կդնես պատմվածքին: Կարող ես օգտվել նաև քո սովորած առածներից և ասացվածքներից:

Հիշի՛ր
«Ամ աշխատի, նա
կուտի»:

Առած

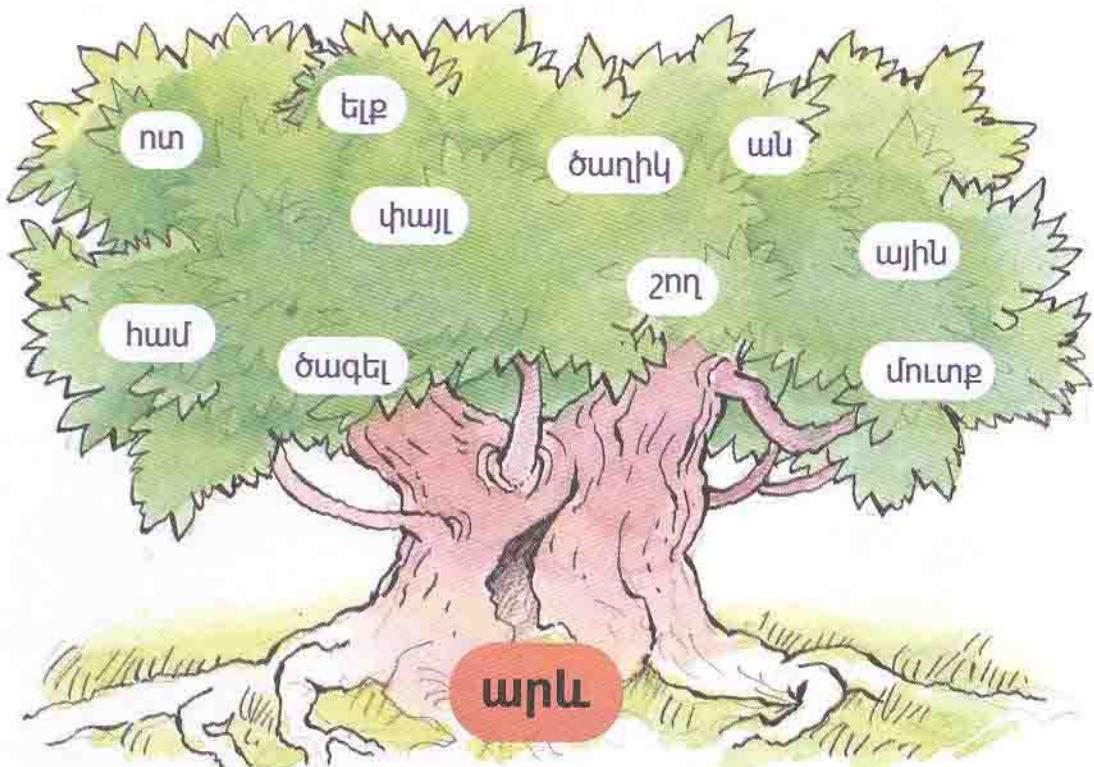
❖ **ԴՆուիք կա՝ սարի զրոխն կհանի.**
ԴՆուիք կա՝ սարից ներքն կրերի:

Հանելուկ

Զվից փոքր է,
Ուղտից բարձր է,
Լեղից դառն է,
Նուշի պես բաղցր է:

1 Հողագործի փոքրիկ տունկը դարձել է հզոր արմատով և առաջ ճյուղերով մի այսպիսի ծառ.

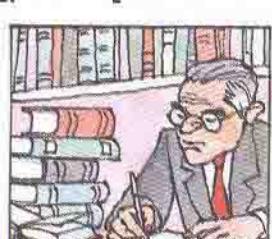

Օգտվելով նկարից՝ կազմի՛ր ածանցավոր ու բարդ բառեր և գրի՛ր տետրում:

2 Օգտվելով բնագրից՝ հետևյալ բառերով կազմի՛ր բարդ բառեր.
շքեղ, պատել, հող, կալել, շնորհ, կնճիռ, գործ, խումբ:

3 ԴԱՐՁՎԱԾ

Քրտինք թափել – քրտնաշան, անդադար աշխատել

Այսպիսով, աշխատանքը մայրն է ամեն բարիքի:

Այս մեծ ու զարմանալի աշխարհում
դու մենակ չես, փոքրիկ բարեկամ, քո
կողքին ապրում են նաև տարբեր
կենդանիներ: Երբևէ խորհել ես, թե ինչ
են զգում նրանք, երբ
վանդակում են: Կար-
դանք...

ԱՐՄԵՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Չեքիաթը առանց ինձ մրտում է,
Առանց ինձ կարծես թե դրսում է.
Գնամ, տուն բերեմ, տաքացնեմ,
Չեքիաթին տաք շորեր հաջուեմ:

ԹՌԻԹԱԿՆ ՈՒ ՎԱԼԴԱԿԸ

- Քեզ ինչն է պակասում,-
Ասում եմ
Ծլվան թութակին վանդակի,-
Կեր, խմիր, քեֆ արա
ՈՒ երգիր,
Վանդակի ճաղերն ել քեզ համար
Ինչ պակաս ճյուղեր են ու երկինք:
Քեզ ինչն է պակասում,-
Ասում եմ,-
Որ տանը տիխում ես անտեղի,
ՈՒրիշ տեղ ո՞վ կսա
Քեզ առատ հաց ու ջուր,
Ո՞վ ինձ պես կսիրի:
- Ինձ կապույտ երկինքն է պակասում
Եվ մեկ է՝ օրորը անտառի,
Որ անվերջ կանչում են, թե՝ արի,
Թե՝ արի, իմ թութամկ, ու թառին
Անձրևից խոնարհված ճյուղերին:
...Բացում եմ վանդակը, որ թռչ՝
Իր սիրած երկինքը շնչելու,
Բայց խեղճը կարծես թե թութակ չէ.
Գնում է անկյունում ննջելու
Եվ տիխուր նայում է աչքերիս,

Եվ տիխուր նայում է ու ասում.
- Վանդակում ծնվել եմ,
Վանդակում մնվել եմ,
Երկըսում ինձ պահող
Թոհքի թևերն են պակասում:

1. Որտե՞ղ էր ապրում թութակը և ինչի՞ կարիք ուներ:
2. Ինչի՞ մասին էր երազում թութակը փակ վանդակում:
3. Երբ վանդակի դռուր բացվեց, ի՞նչ հասկացավ թութակը:
Կարդա՛վերջին քառատողը և բացատրի՛ր:

4. Որտե՞ղ ես տեսել վանդակում ապրող կենդանիներ: Քո կարծիքով՝ ի՞նչ են զգում նրանք:

5. Ստեղծի՛ր երկխոսություն վանդակում և ազատության մեջ ապրող թութակների միջև:

Հիշե՛ր

«Ինչպես է շունը մարդուն ընկեր դարձել» հերիամթը:

1 Հետևյալ բառերից ընտրի՛ և տետրում գրի՛ր այն բառերը, որոնց մեջ **ակ**-ը փոքրացնող իմաստ է տալիս բառին. դանակ, դրոշակ, վանդակ, սայլակ, թութակ, տնակ, ճորակ:

2 Աշխարհում կան շատ տեսակի թութակներ: Ահա նրանցից մի քանիսը: Մի թութակ էլ դու նկարիր:

ԹՈՒԹԱԿԸ

(Չրուց)

Հեռու երկրներում թափառելիս մի նավաստի բռնում է մի գեղեցիկ թութակ, դնում վանդակի մեջ ու տուն բերում: Նավաստին շատ էր սիրում թութակին, ընտիր ուտելիք էր տալիս, խնամում էր, գուրգուրում ու փայփայում, մտերմորեն խոսում նրա հետ: Սակայն թութակը շատ էր տխուր, անընդհատ փորձում էր ազատվել իրեն պահող վանդակի ճաղերից: Այդպես անցնում են թութակի համար շատ ու շատ տխուր, իսկ նավաստու համար ուրախ օրեր:

Նավաստին նորից պիտի զնար հեռավոր երկիրը: Թութակին նա ասում է. «Ի՞նչ բերեմ քեզ համար քո երկրից, որ չտխրես»: Թութակը խեղճ-խեղճ ասում է նրան. «Իմ ցեղակիցներին ասա՛, որ շատ եմ կարոտել իրենց»:

Նավաստին հասնում է թութակի երկիրը: Երկար փևտրում է թութակներին: Նրանց գտնում է մի ծառի վրա և հաղորդում թութակի ասածը: Յենց ասում է, ծառի վրայի բոլոր թութակները քարի նման ցած են ընկնում ծառից ու անշնչացած փոփում գետնին:

Նավաստին շատ է զարմանում ու վշտանում: Վերադառնալով տուն՝ նա թութակին պատմում է կատարվածը: Թութակը, հենց լսում է նավաստու ասածը, անշնչացած փոփում է վանդակի հատակին:

Նավաստին, գլուխը կորցրած, բացում է վանդակի դուռը, թութակին դնում լուսամուտի գոգին ու վազում թշկի հետևից:

Թութակն ուրախ-ուրախ թռչում է լուսամուտից դեպի ազատություն: Նրա ընկերները ճիշտ խորհուրդ են տվել իրեն:

3 Ջրուցից գտի՛ր գործողությունն ցուց տվող բառեր:
Վերափոխի՛ր ըստ նմուշի.
հասնում է - հասավ:

5 Բնութագրի՛ր և համեմատի՛ր այս զրուցի թութակը բանաստեղծության թութակի հետ: Ի՞նչ նմանություն և ի՞նչ տարրերություն կա նրանց միջև:

4 ՍՏՈՒԳՐԻ ԽԾԵԴ ՔԵԶ

Լրացրո՛ւ դատարկ վանդակները:

Ոսկեզօծ աշուն □ր: Տիգրանը պատուհանից նայում էր դուրս: Պատուհանագողին դրված □ր թութակի վանդակը: Թութակն □լ էր նայում հեք□աթային աշխանը: Ինչ էր մտածում Տիգրանը, ինչ էր մտածում թութակը՝ եր□ի □չ ոք չգիտի:

Իսկ դու գիտես: Պատմի՛ր:

Այսախով, որքան էլ մենք հոգատարությամբ և սիրով ենք շրջապատում կենդանիներին, միևնույն է, նրանք իրենց երջանիկ են զգում բնության գրկում, ազատության մեջ:

Դու գիտես, որ գեղեցիկ ու շքեղ
տներ շատ կան աշխարհում: Իսկ
ո՞րն է ամենից լավ
տունը քեզ համար:

ՀՈՎՐԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

Կարոսից է առաջ գալիս ամեն բարձր բան:

ԱՄԵՆԻՑ ԼԱՎ ՏՈՒԽԸ

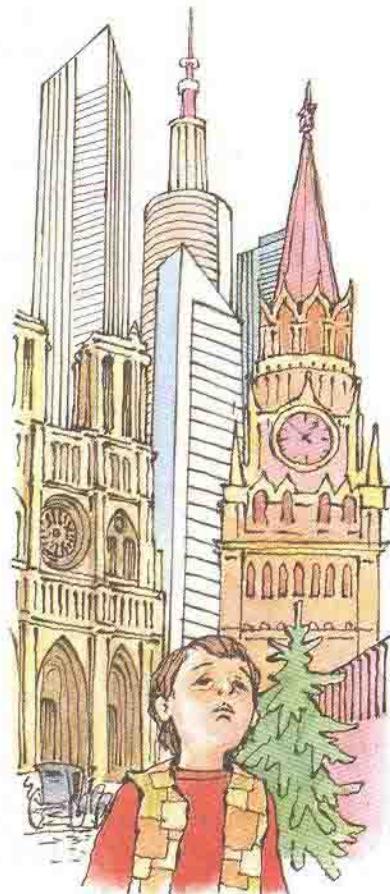
Էնտեղ, ուր իովզ խաղում է ազատ,
Ուր ջուրն աղմկում, անվերջ փրփրում,
Էնտեղ իր բարի, իր սիրող մոր հետ
Մի շատ անհանգիստ տղա էր ապրում

Մի գորշ խրճիթում*,
Մի հին խրճիթում,
Գետի եզերքին,
Ծառերի տակին:

Մի օր ել եկավ անհանգիստ տղան,
Կանգնեց իր բարի, իր սիրող մոր դեմ.
«Մայրիկ, եստեղից պետք է հեռանամ.
Միակ ծանձրալի տեղը, որ գիտեմ,

Ես գորշ խրճիթն է,
Ես հին խրճիթն է,
Գետի եզերքին,
Ծառերի տակին:

Թող գնամ, շրջեմ աշխարհից աշխարհ,
Ճամփորդեմ՝ լավ-լավ տներ տեսնելու,
Ամենից լավը ընտրեմ մեզ համար,
Գամ քեզ ել առնեմ, ու փախչենք հեռու՝

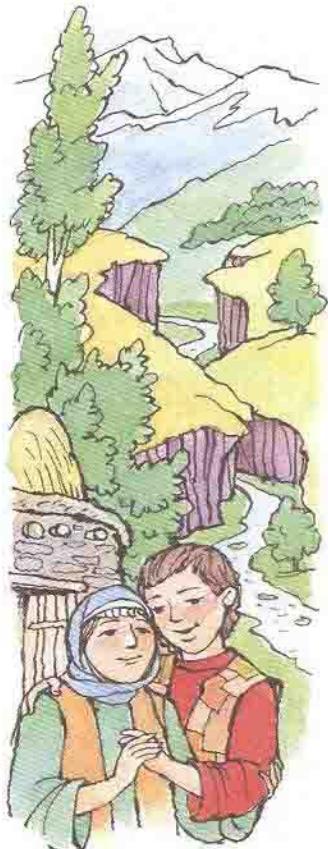
Ես գորշ խրճիթից,
Ես հին խրճիթից,
Գետի եզերքին,
Ծառերի տակին»:

ՈՒ գևաց, երկար թափառեց տղան,
Մեծ ու հոյակապ շատ տներ տեսավ,
Բայց միշտ, ամեն տեղ պակաս էր մի բան...
ՈՒ հառաչելով հետ վերադարձավ

Ես գորշ խրճիթը,
Ես հին խրճիթը,
Գետի եզերքին,
Ծառերի տակին:

- Գտա՞ր, զավակս,- հարցրեց մայրը՝
ՈՒրախ նայելով իր տղի վրա:
- Ման եկա, մայրինկ, աշխարհից աշխարհ,
Անեսից սիրուն, լավ տունը որ կա,

Ես գորշ խրճիթն է,
Ես հին խրճիթն է,
Գետի եզերքին,
Ծառերի տակին:

1. Որտե՞ղ էր ապրում անհանգիստ տղան. ինչպե՞ս է հեղինակը նկարագրում տունը: Կարդա՛ այդ մասը:

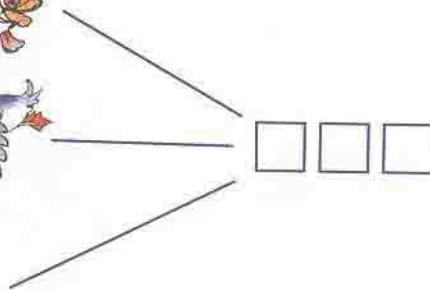
2. Տղան ինչո՞ւ հեռացավ տնից. պատասխանի՛ր բանաստեղծության տողերով:

3. Քո կարծիքով՝ ինչո՞ւ էր տղան անհանգիստ:

4. Բնտրի՛ր մորը բնութագրող բառերը:

5. Տղայի վերաբերմունքը մոր նկատմամբ ո՞ր տողերից է երկում:
Կարդա՛ այդ տողերը:

6. Տունը միայն բնակարա՞ն է: Ի՞նչ է նշանակում՝ «Հայրենի տուն»:

2

ան գուտ

ան րոշ

ան թևան

ձկն ըս

ան գնական

փղ սկր

1 Ի՞նչ բառ է «թաքնվել» որսորդից: Գուշակի՛ր և նկարների օգնությամբ կազմի՛ր բարդ և ածանցավոր բառեր:

Օգնի՛ր «անհանգիստ տղային», որ նա տնակներում ճիշտ տեղադրի օ կամ ո տառերը:

3

Աջ և ձախ սյունակների բառերը միացնելով իրար՝ ստացի՛ր բարդ բառեր և գրի՛ր տետրում.

հյուր	ծաղիկ
հող	ձի
տղա	սրահ
գետ	գործ
արև	մարդ

Առածներ

- ❖ Օդարտոթյան մեջ ապրողի հայր դառն է, զուրբ՝ թույն:
- ❖ Օդար չեղ ապրողի համար մի օրք մի շարի է:

Համոզված եմ, որ դու հասկացար, թե որն է ամենից լավ տունը: Նկարիր այն և պատմիր:

Աշխարհում շատ գենքեր կան: Երբևէ մտածել
ես, թե այդ գենքերը հետազայում ինչ են լինելու:
Կարդանք և տեսնենք, թե ինչ է ասում բանաս-
տեղծության հեղինակը:

ՈՍՖԱՅԵԼ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

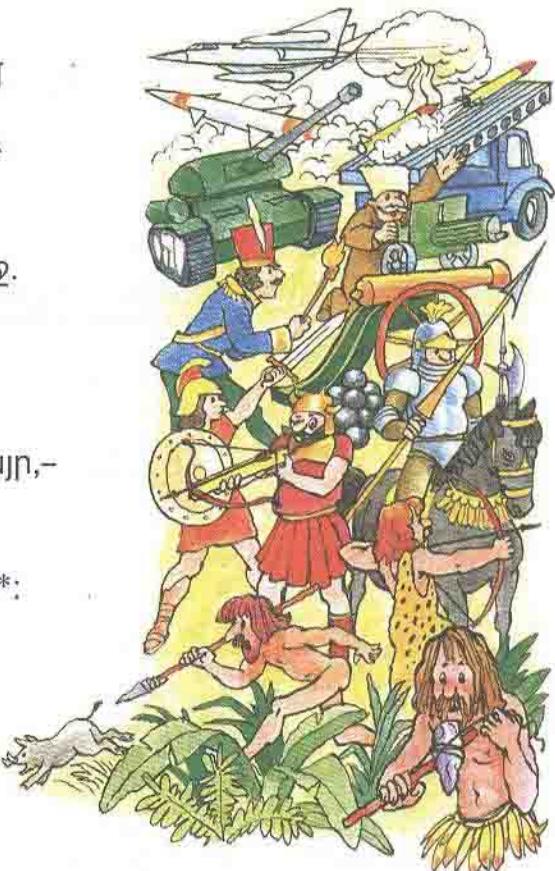
ՏԱՆԿԸ ԹԱՆԳԱՐԱՆՈՒՄ

Տանկը տարան, թանգարանում
Մի հարմար տեղ կանգնեցրին:
Կային այստեղ գենքեր բազում՝
Թուր, գնդացիր, քարե կացին:

Տանկը նայեց մեկ ծախ, մեկ՝ աջ.
- Ո՞Իր եմ ընկել, այս ինչ տեղ է,
Ինչպես գնամ հետ ու առաջ,
Օ՛, չափազանց տեղս նեղ է:

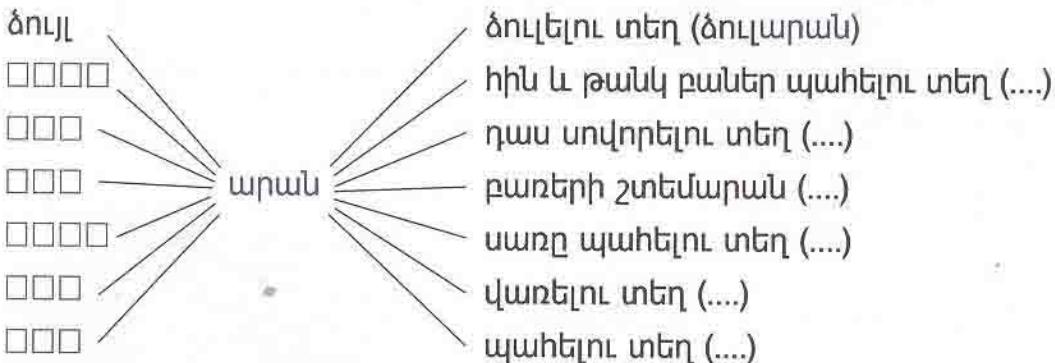
- Մի վրդովվիր, այ տանկ եղբայր,-
Ճրացանը ասաց նրան,-
Գոհ եղիր, որ մեզ մոտ ընկար,
Լավ է այստեղ, քան՝ ծովարան*:

Դու չե՞ս լսել, որ գենքերը
Ողջ աշխարհի պիտի հալեն,
ՈՒ մի-մի հատ ամեն մեկից
Թանգարանում պիտի պահեն:

1. Ինչո՞ւ էր վրդովվել տանկը:
2. Տանկի վրդովմունքն ինչպե՞ս մեղմեց ճրացանը: Կարդա՛
այդ տողերը համոզիչ տոնով:
3. Ի՞նչ ես կարծում՝ ե՞րբ կծովեն բոլոր գենքերը, և ի՞նչ
կարելի է պատրաստել դրանցից:
4. Բանաստեղծությունն ինչո՞ւ է վերնագրված՝ «Տանկը թանգա-
րանում»:

1 Բատ նմուշի որոշի՛ր արմատները, ամբողջացրո՛ւ բառը և գրի՛ր տետրում:

2 Փոխակերպում

Տե՛ս՝ **թուր-ից** «ձուլելով» ստացել են **թագ**.

թուր → թութ → □□□ → թագ:

Այժմ դու տանկ-ից ստացիր զանգ.

→ տան□ → □□□□ → զանգ → :

3 **Ո՞ր բառերն են «հակառակորդներ».**

պատերազմ, ատելություն, խաղաղություն, սեր, ուրախություն, համարձակություն, տիսրություն, վախկոտություն:

Զույգերով գրի՛ր տետրում:

4 **Արտագրի՛ր տետրում.**

իրացան, սուր, նետ ու աղեղ, տանկ, ինքնածիգ, հրթիռ, գնդացիր, ատրճանակ:

Գտի՛ր ընդհանուր անվանումը:

Այսափառվ, այս աշխարհում ապրիր այնպէս, որ գենքեր տեսնենք միայն թանգարանում:

Յո շոշապատում ապրում են տարբեր մարդիկ: Եվ եթե բոլոր մարդիկ լինեին այնպիսին, ինչպիսին մեր պատմության հերոսներն են, ապա ինչպիսին կլիներ աշխարհը: Ըսթեղիք և խորհիք:

ԱՇՎԱՐԱՐՈՆԵՐԻ* ՎԵճԸ

(Պարսկական գրուց)

Մի մարդ մյուսին վաճառեց իր տունը: Գնորդն այդ տանը թաքցրած գանձ գտավ, բերեց վաճառողին ու ասաց.

- Դու ինձ վաճառել ես քո տունը: Այստեղ ես գանձ գտա: Այն պատկանում է քեզ, վերցրի՞լ:

- Եթե այդ փողը ճակատագրի կողմից սահմանված լիներ ինձ համար, կգտնվեր այն ժամանակ, երբ տունն ինձ էր պատկանում: Քանի որ այժմ տունը քոնն է, ապա փողը ևս քոնն է,- առարկեց տուն վաճառողը:

Նրանց միջև վեճ առաջացավ: Մեկն ասում էր. «Դա քոնն ե»: Մյուսը բացականչում էր. «Ո՞չ, քոնն ե»: Ի վերջո, նրանք գնացին թագավորի մոտ ու ասացին.

- Օ՛, արդարամին թագավոր, օ՛, արդարադատ* դատավոր, օ՛, բարեպաշտ*, անարդարություն չիմացն՝, դադարեցրու մեր վեճը:

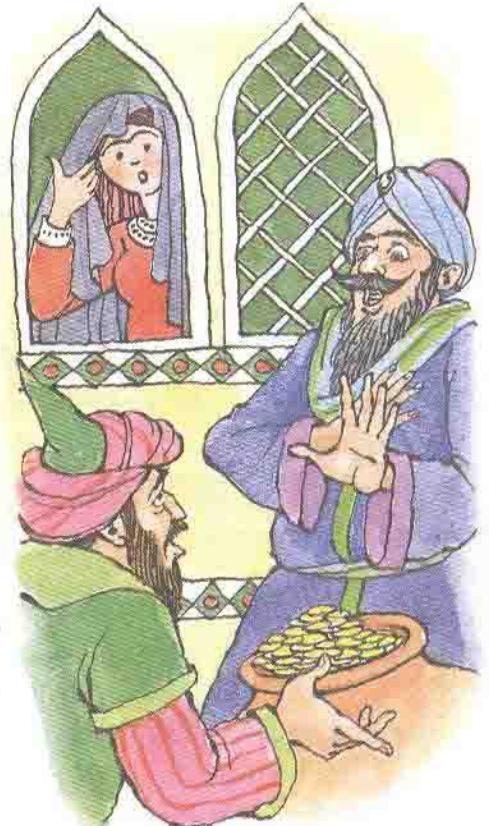
Թագավորը տուն վաճառողին հարցրեց.

- Դու երեխաներ ունեմ:

- Մի որդի ունեմ,- պատասխանեց նա:

- Իսկ դո՞ւ,- թագավորը հարցրեց գնողին:

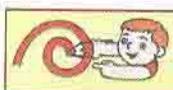
- Աղջիկ ունեմ,- պատասխանեց վերջինս:

20

- Յու աղջկան տոնը նրա տղային և այդ փողը տոնը աղջկադ: Այդ դեպքում երկուսդ ել այդ փողերից կստանաք ձեր բաժինը,- ասաց թագավորը:

Այդ որոշումը երկու կողմերի սրտով էր, երկուսն ել դատարանի դահլիճից դուրս եկան բավարարված:

1. Ինչո՞ւ էին վիճում գնորդն ու վաճառողը:

2. Հստ քեզ՝ ո՞վ էր նրանցից ճիշտ:
3. Ի՞նչ վճիռ կայացրեց թագավորը: Իսկ դու ինչպե՞ս կվարվեիր:
4. Վերընթերցի՛ր այն հատվածները, որտեղ գնորդն ու վաճառողը պատճառաբանում են իրենց ճշմարիտ լինելը:
5. Բնութագրի՛ր պատմության հերոսներին:
6. Դերային խաղով ներկայացրե՛ք պատմությունը:

1

Ծարունակի՛ր ըստ օրինակի:

Օգտվելով բնագրից՝ կազմիր բարդ բառեր և օգտագործիր նախադասությունների մեջ:

ազնիվ + բարք = ազնվաբարոն
ճակատ + գիր =

արդար + միտք =

արդար + դատ =

2

Տեսրում գծի՛ր և լրացրո՛ւ խաչբառը: Ընդգծված սյունակում կկարդաս, թե ինչն էր կովախնձոր դարձել:

1. Ո՞վ լուծեց ազնվաբարոների վեճը:

2. Ազնվաբարոներից մեկը:

3. Ազնվաբարոներից մյուսը:

4. Կոխի + խնձոր:

1					
2					
3					

4

--	--	--	--	--	--

3 Բառերը բաժանի՛ երկու խմբի: Խմբերը «դիր» կշեռքի նժարների վրա: Հստ քեզ՝ ո՞ր նժարն ավելի ծանր կլինի: Ինչո՞ւ:

Ճիշտ, անազնիվ, բարերար, սխալ, չարագործ, բարեկամ, թշնամի, անեծք, ազնիվ, օրինանք:

4 Պատասխանը հարցի մեջ

Արան քանի՞ լիտր կաթ գնեց խանութից:

Ինչ էին սպասում, որ նա եփի:

Չանի՞ ծու տվեցին նրան:

Նա լավ աշխատելուց հետո ինչ կերավ ճաշի հետ:

5

Բնագրից ընտրի՛ երեք պարզ բառ: Դրանցով կազմի՛ բարդ և ածանցավոր բառեր:

Առած

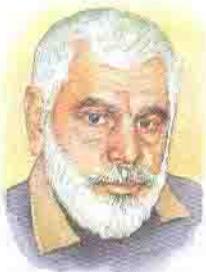
❖ *Արդարը որ մայ դառնա՝ չի կրովի, իսարդախը որ գերան դառնա՝ կլոպովի:*

6 ԴԱՐՁՎԱԾ

Կովախնձոր դառնալ - դառնալ կովի, վեճի պատճառ

Այսպիսով, աշխարհը գեղեցկացնում են մարդիկ ու նրանց լավ արարքները: Դու ել այս աշխարհի մարդկանցից մեկն ես:

Նախորդ դասանյութերից իմացար, որ կյանքը գեղեցիկ ու երջանիկ դարձնողներից մեկն էլ դու ես: Փակիր աչքերդ. ինչ ես տեսնում: Եթե ուզում ես, այդ մասին պատմիր ընկերներիդ:

ՅՈՒՐԻ ՍԱՐԱԿՅԱՆ

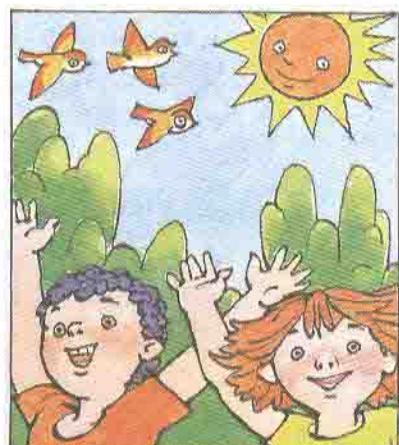
Փոքրիկ հայրենակիցներիս և իրենց բոլոր հարազատներին. ամեն օր՝ բարի օր:

ԵՐԳ՝ ԳՐՎԱՅԻ ԴՅՈՒՐԱԳԱՎԱՏՆԵՐԻ* ՀԱՄԱՐ

Երբ դու փակում ես աչքերդ հոգնած,
Երբ ես փակում եմ աչքերս հոգնած,
Երբ նա փակում է աչքերն իր հոգնած,
Երբ բոլորն իրենց աչքերն են փակում՝
Լուսը պակասում,
Մթնում է օրը,
Օրը մթնում ու գիշերն է գալիս...

Երբ դու բացում ես աչքերդ կրկին,
Երբ ես բացում եմ աչքերս կրկին,
Երբ նա բացում է աչքերն իր կրկին՝
Գիշերը զգույշ
Նահանջում է հետ,
Ու շատանում է լուսը աշխարհի...

Ուրեմն, անշուշտ, կապ ունեն մեզ հետ
Երկրի ցերեկն ու գիշերը երկրի:
Ուրեմն, պիտի մենք այսպես ապրենք,
Որ գիշերը մեզ երկար չտիրի...

1. Բատ բանաստեղծության՝ ե՞րբ է
գալիս գիշերը և ե՞րբ նահանջում:

2. Ի՞նչ ես կարծում՝ եթե գիշերը բացես աշքերդ, գիշերը կնահանջի և լուսը կշատանա՞:

3. Վերընթերցի՛ր վերջին քառատողի «Ոիրեմն, անշուշտ, կապ ունեն մեզ հետ Երկրի ցերեկն ու գիշերը Երկրի» տողերը և բացատրի՛ր:

4. Ինչպե՞ս ես հասկանում հեղինակի պատգամը, որն արտահայտված է վերջին երկու տողերում:

5. Ի՞նչ գույներ կօգտագործես այս բանաստեղծությունը նկարագրելիս:

1

Հարուսակիր

Ես ապրում եմ: Մենք ապրում ենք:

Դու : Դուք :

Նա : Նրանք :

4

Բառը բառի մեջ

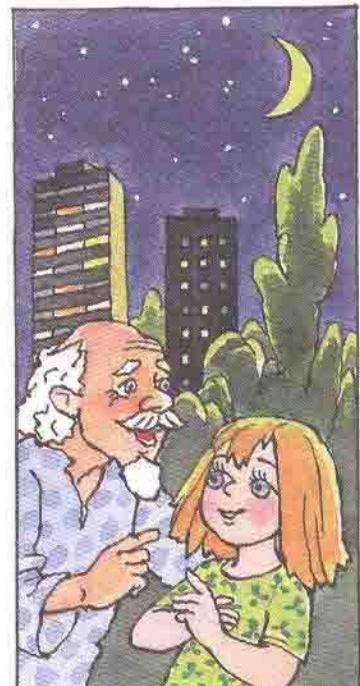
Դյուրահավատ բառի մեջ գտիր ուրիշ բառեր:

2

Գտի՛ր «ավելորդը».

այգաբաց, մթնշաղ, առավոտ, ցերեկ,
լուսաբաց:

Թվիր այդ բառին իմաստով մոտ
բառեր:

3

Ենթադրենք հանդիպել ես մեկին, որը
չգիտի, թե ինչ է գիշերը, ինչպես
«Գտնված Երազը» մուլտֆիլմի պապիկը:
Նկարագրիր գիշերը:

Հիշի՛ր

Հովհ. Թումանյանի
«Իրիկունը»:

Այսպիսով, քո կարծիքով՝ ցերեկն է ուժեղ, թե՞ գիշերը,
բարին, թե՞ չարը...

Հիշո՞ւմ են

Հովհ. Թումանյանի «Թռչունի մտածմունքը»:

Այժմ տեսնենք,թե ինչպիսին է աշխարհն այս հեքիաթի սագի ձագուկ-ների աչքերով:

ՎԱՍԻԼԻ ՍՈՒԽՈՄԼԵՆՍԿԻ

ՄԱՅՐ ՍԱԳԻ ԴԵՔԻՎԱԾ

Գարնան մի շոգ օր մայր սագն իր փոքրիկ դեղին ձագերին տարավ զբոսանքի: Նա առաջին անգամ էր ձագերին ցույց տալիս մեծ աշխարհը: Այդ աշխարհը պայծառ էր, կանաչ, ուրախ: Մայր սագն սկսեց ձագերին սովորեցնել ուտել մատղաշ կանաչի փափուկ, փոքրիկ ցողունները*: Դրանք քաղցր էին, արեգակը տաք էր ու սիրալիր, կանաչը՝ փափուկ: Զագերը երշանիկ էին:

- Զագերն առաջին անգամ զբոսնելիս ինչպիսի՞ն տեսան աշխարհը:

- Քո կարծիքով՝ ի՞նչ կլինի հետո:

Նրանք մոռացան մայրիկի մասին և սկսեցին ցրվել: Մայր սագը սկսեց կանչել ձագերին, բայց ոչ բոլորն էին լսում նրա ձայնը: Ծուտով կուտակվեցին մուլթ ամպերը, և թափվեցին անձրևի առաջին խոշոր կաթիլները: Զագերն սկսեցին մտածել, որ աշխարհն այնքան էլ բարի չէ: Եվ հենց որ մտածեցին այդ մասին, նրանցից յուրաքանչյուրը հիշեց մայրիկին: Միս, որդան էր հարկավոր մայրիկը:

Իսկ այդ ժամանակ երկնքից արդեն թափվում էին կարկուտի խոշոր հատիկներ: Սագի ձագերը հազիվ հասցրին վազել մայրիկի մոտ: Նա բարձրացրեց թևերը և դրանց տակ պահեց իր ձագերին: Չե՞ որ յուրաքանչյուր մայրիկի հայտնի է, որ թևերն ամենից առաջ ձագուկներին պաշտպանելու համար են և հետո միայն՝ թռչելու: Թևերի տակ տաք էր ու անվտանգ:

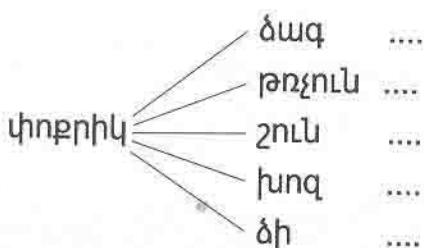
- Ինչպե՞ս փոխվեց աշխարհը ձագուկների աշքին:
- Ինչպե՞ս էին ձագուկներն իրենց զգում մոր թևերի տակ:

Դետո ամեն ինչ խաղաղվեց: Ձագերն ուզում էին շուտ գնալ կանաչ մարգագետին, բայց մայրը չէր բարձրացնում թևերը: Սագի փոքրիկ ձագերը ծվծվում էին և պահանջում. «Թո՞ւյլ տուր դուրս գնանք, մայրիկ»: Մայրը բարձրացրեց թևերը: Ձագերը վազելով մտան կանաչի մեջ: Նրանք տեսան, որ մայրիկի թևերը վիրավոր են, պոկված են շատ փետուրներ: Ձագերն այդ ամենը տեսան, բայց աշխարհը նորից դարձավ այսքան ուրախալի ու բարի, արեգակը փայլում էր այսքան պայծառ, որ ձագերի մտքով անգամ չանցավ հարցնել մայրիկին, թե ինչ է պատահել: Միայն մեկը մոտեցավ մայրիկին ու հարցուց. «Ինչո՞ւ են վիրավոր քո թևերը»: Նա կամաց ու տիսուր պատասխանեց. «Ամեն ինչ լավ է, որդին»: Դեղևավուն ձագերը ցրվեցին կանաչի մեջ, և մայրիկն իրեն երջանիկ էր զգում:

1. Ձագերը տեսա՞ն մայրիկի վիրավոր թևերը և ինչպե՞ս պահեցին իրենց:
2. Ինչո՞ւ էր մայր սագը նորից իրեն երջանիկ զգում:
3. Ի՞նչ կարող էին անել ձագուկները, որ չարեցին:
4. Քո կարծիքով՝ մայր սագն ինչպիսի՞ն է եղել ձագուկ ժամանակ:

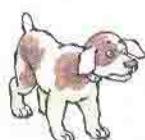
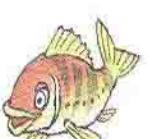
1 Գծագրի բառակապակցություններն արտահայտի՛ր համապատասխան բառերով և գրի՛ տետրում.

Օրինակ՝ կոքրիկ ձի – ձիուկ,
մտրուկ, քուօակ:

2 Բնագրից ընտրի՛ր հինգ
միավանկ բառ: Դրանք
դարձրո՛ւ բազմավանկ և
վանկատի՛ր:

Օրինակ՝ ձագ – ձագուկներ – ձագուկներ:

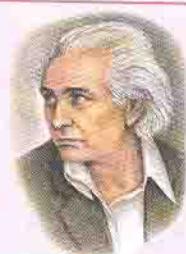
Բառքամոցի

Մարգագետին բառի տառերով
կազմի՛ր նոր բառեր:

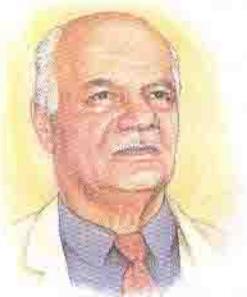
4 Ի՞նչ խաղ կհորինես բաղ, սագ,
հավ, աքաղաղ, բու, ծիւ բառերով:

5 Եկարներում պատկերված կենդանիների անունները զույգ առ
զույգ միացրո՛ւ իրար և ստացի՛ր այլ կենդանիների անուններ:
Ինչպիսի՞ բառեր ստացար: Դրի՛ր տետրում: Ընդգծի՛ր արմատները:

Դամոզվեցիր, որ մայրը մի ամբողջ աշխարհ է
իր ձագուկների համար: Այդպես էր մտածում
նաև հայ մեծ բանաստեղծ **Հովհաննես Շիրազը**:

Երբ Նեղև եմ ընկնում, երբ հույսն է հանգչում
Նախ մորս, ապա Աստված եմ կանչում:

Երբեմ մտածել ես, որ բարի խոսքերը, աշխատող ձեռքերը նույնպես դասագրքեր են: Յետաքընթեց: Կարդանք:

ՍՈՒՐԵՆ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

Մի արև կա, մի երկինք,
Մի սիրտ կա ու մի լուսին,
Մի գեղեցիկ հայրենիք
Ու մի մայրիկ թանկագին:

ԻՄ ՂԱՍԱԳՐՁԵՐԸ

Ճիշտ է, գրքերը
Գիտելիքներ են
Ինձ տվել կյանքում,
Թևեր պարզեցել
Իմ մտքին, հոգուն,
Բայց թե ինչպես եմ
Սիրել աշխատանք,
Սիրել բնություն,
Հողը, վար ու ցանք.
Սովորեցրել են
Գրքերից ել լավ
Հորս կոշտացած,
Հողոտ ձեռքերը,
Որոնք դարձել են
Իմ ամենալավ
Դասագրքերը:

Ճիշտ է, մանկության
Հեքիաթներով եմ
Բարությամբ սնվել,
Չարի դեմ կռվող
Հերոսներն են ինձ
Արիություն տվել,
Սակայն մայրական
Թնքանքն ու սերը,
Օրինանքով օծված*
Բարի խոսքերը,
Զերմությամբ լցված
Գորովանքները*
Դարձել են կյանքում
Իմ առաջին սուրբ
Դասագրքերը:

1. Ի՞նչ ես սովորում գու գրքերից:

2. Հաստ հեղինակի՝ որո՞նք են ամենալավ դասագրքերը:

Իսկ քեզ համա՞ր...

1

Ս	Ա
Ե	Թ
Մ	Ա
Ի	Տ
Կ	Ա

Ո՞ր դասագիրքն
է «թաքնված»:
Գտնված բառով
խաղայ «Բառքա-
մոցի» խաղը:

2

Ո՞ր բաղաձայնն է
«ավելորդ».

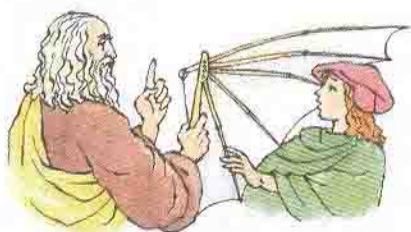
խծղկի:

Դրի՞ք բառեր, ո-
րոնց մեջ կա այդ
բաղաձայնը:

3

Խճառագիրդառագրինիցը երեսարգելեց:

Այսպես են գոել հին ժամանակներում: Առանձնացրով
բառերը և վերականգնիր նախադասությունը: Ընդգծիր
գրությամբ և արտասանությամբ տարբերվող բառեր:

4 ԴԱՐՁՎԱԾ

Թևեր պարզեցել – ոգևորել,
հուս տալ

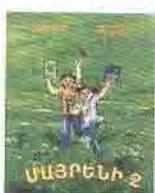

Վանկատիք
դարձվածի բառերը
և գրի՞ր տետրում:

ՕՐՀՆԱՆՔ

Ծին, ծաղկն, կորանոս:

Հիշում ես

Մոր մի օրհնանքը յոթ տերտերի
անեծք կքանդի:

Երկար ապրես, կարմիր օրեր,
Կարմիր արև ունենաս:

Այսախոսվ, դեպի մեծ աշխարհ տանող պատուհանը քեզ
համար բացում են առաջին հերթին քո ծնողները:

ՍՏՈՒԳԻՐ ԻՆՔՇ ՁԵՌ

1. Այս նկարները ո՞ր առածին են վերաբերում: Ո՞ր բնագրի վերևագիր կղնեկիր այդ առածը:

• Արդարին Ասրիած է
Կրաշի, իսարդափիլ՝ ասրաւան:

• Ասրիլ էլ է ուղում ազար
ասրել, վարդն էլ:

• Հայար սուր մեկ ճիշդ
չարժե.

2. Դու կանգնած ես աշխարհին նայող քո պատուհանի առաջ:
Ինչ ես տեսնում: Նկարագրիր և նկարիր:

3. Ազատություն, հայրական տուն, խաղաղություն, գիրք, ազնվություն, գրադարան, լավատեսություն, աշխատասիրություն, երախտագիտություն բառերից ո՞րը ո՞ր պատուհանից դու տեսար: Բացատրիր:

«Հարստություն»

«Իմ գրադարանը»

«Թագավորն ու
հողագործը»

«Թութակն ու
վանդակը»

«Ամենից լավ տունը»

«Տանկը
թանգարանում»

«Ազնվարդուների
վեճը»

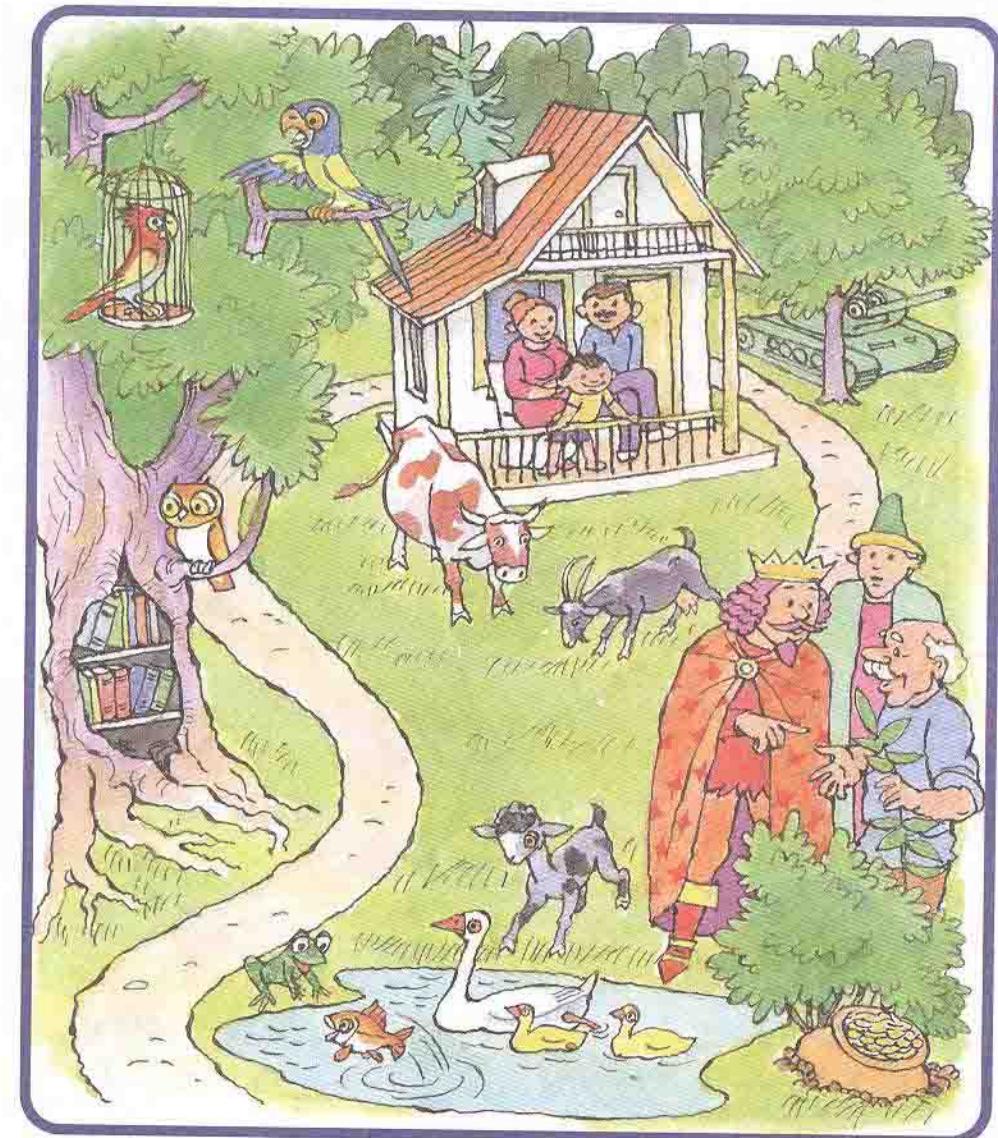
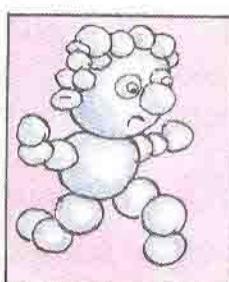
«Երգ՝ գրված ոյուրա-
հավատների համար»

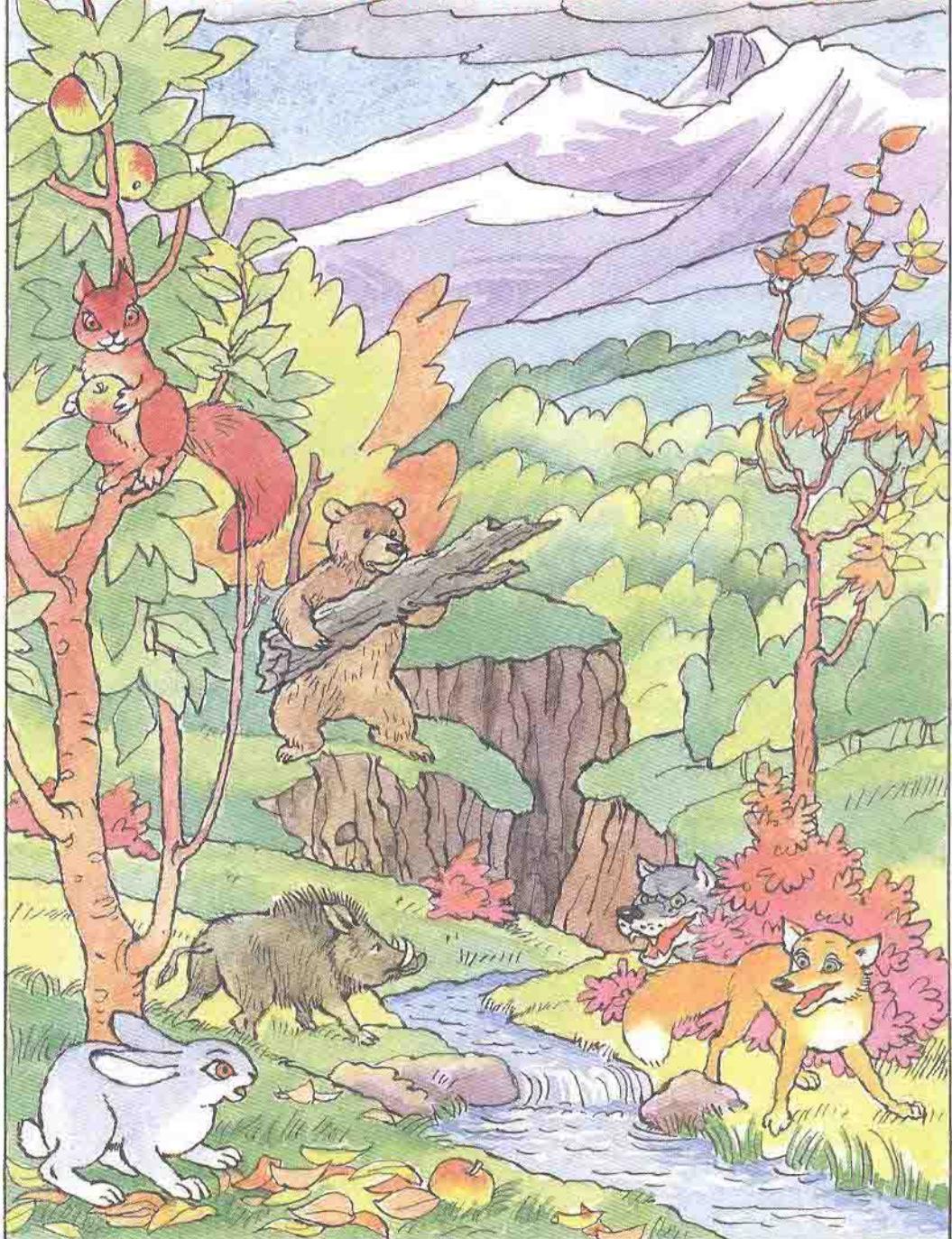
«Մայր սագի
հերիալը»

4. Ըստրի հերոսներից մեկին: ինչի մասին կզուցի նա ճանապարհին հանդիպած քեզ ծանոթ հերոսների հետ:

ԲՈՇ ԱՐԱ ԹԵՐԹԵՐԻ, ՏԵՍԱՆՅՈ ՀՐԱՄԱՆԵՐԻ

Փոքրիկ բարեկամ, համոզված եմ, որ երբեմն հայացքդ հառել ես երկսթիլ ու տարվել այն գեղեցիկ ու բազմազան պատկերներով, որ ստեղծում են ամպերը: Իսկ երբևէ մտածել ես, թե ինչպես են գոյանում ամպերը: Այս բնագիրը կօգնի քեզ իմանալու այդ հարցի պատասխանը:

ԳՈՐԱՐ ՓԻԼՈՅԱՆ

ԿԱԹԻԼԸ

Գետակն աղմուկով, բչքալով գլորվում էր՝ թռչոտելով բարերի ու փոսերի վրայով, բայց սառնամանիքը կաշկանդեց* նրան: Գետակը սառցակալեց:

Ագռավը նստեց գետափին, կտցահարեց ամուր սառուցը և ուզում էր թռչել, երբ բարացած կաթիլը թռթովէց.

- Սպասիր, Ագռավ, ասա, ո՞վ կաշկանդեց ինձ, ինչո՞ւ չեմ կարողանում տեղից շարժվել:

- Քեզ սառնամանիքը կաշկանդեց և սառուց դարձրեց: Այդ պատճառով տեղից շարժվել չես կարողանում: Բայց մի տաևչվիր, այդպես շատ չես մնա: Երկար թափառումներից հետո դու կիշնես, այ, այն բարձր սարի վրա:

- Ինչպես, միթե ես կարող եմ հասնել այստեղ,- զարմացավ Կաթիլը:

Բայց Ագռավն արդեն թռել-զնացել էր:

Կաթիլը գիշեր-ցերեկ մտածում էր. «Ես ոչ թե ունեմ, ոչ ոտք, ինչպես պետք է բարձրանամ սարը: Երևի Ագռավը սխալվեց»: Մտածեց, մտածեց ու քննեց:

33

- Տարվա ո՞ր եղանակին Կաթիլը ճանդիպեց Ագռավին;
- Կաթիլը ո՞չ թե ունի, ո՞չ ոտք: Ինչպե՞ս պետք է բարձրանա սարը:

Գաղումը եկավ: Գետակը կենդանացավ ու հոսեց: Նրա հետ վազեց նաև Կաթիլը:

Հոսեցին ջրերը, հոսեցին ու թափվեցին ծովը:

- Ահա այսպես,- ուրախացավ Կաթիլը,- ես մեծ ծովին հասա:

Կաթիլն սկսեց ծովի ալիքների հետ բարձրանալ, իջնել, թռչել, խաղալ՝ չնկատելով, որ իրեն հսկում են Արևի ճառագայթները:

Եվ մի անգամ, երբ ալիքը Կաթիլին նետեց օդի մեջ, Արևի ճառագայթները բռնեցին նրան: Կաթիլն սկսեց վեր բարձրանալ:

- Վայ, վայ, վայ, վայ,- ճչաց Կաթիլը:

Բայց հետո վախը փոխվեց զարմանքի, երբ տեսավ իր քույր Կաթիլներին, որոնք ամպ էին դարձել: Կաթիլը վազեց իր քույրիկների մոտ, փարվեց* նրանց:

34

1. Որտեղի՞ց ո՞ւր հասավ Կաթիլը, ի՞նչ էր, ի՞նչ դարձավ:
2. Քո կարծիքով՝ տարվա ո՞ր եղանակներին էր ճամփորդում Կաթիլը, և ո՞ր եղանակին ի՞նչ պատահեց նրան:
3. Ի՞նչ ես կարծում՝ ի՞նչ է սպասում արդեն ամպ դարձած Կաթիլին:

1

Տրված բառերով կազմիր հինգ բարդ բառ և գրիր տետրում:

անձրև
գետ
օդ
բարձր
սար

անցք
լանջ
ջուր
ծայս
եղոյ

2) Տրված բառերը տեղադրիր աղյուսակի համապատասխան սյունակում. տերևաթափ, աստղիկ, արևածաղիկ, օրացույց, գարնանային, գետակ, կաթիլ, ջուր, շող:

պարզ	ածանցավոր	բարդ

3) **ՕՐԻՆԱԿԱՓԻԿ**

Բառերը բաժանված են վանկերի: Գտիր այդ բառերը, ընդգծիր արմատները:

սառ	նա	բե	հորդ
ճա	ցա	պար	կոր

ԿԱԹԻԼԸ

(շարունակություն)

Անցան օրեր, ամպը սև թուխա դարձավ. կախվեց երկնքից, կախվեց ու վերածվեց փոքրիկ աստղիկ-ների՝ ձևե փաթիլների: Փաթիլները, դանդաղ պտտվելով, սկսեցին իջնել ցած ու երգել տիսուր, թախծալի մի երգ...

- Չույրիկներ,- ձայնեց կաթիլներից մեկը, որը փաթիլ էր դարձել,- հիշ՞՞ւմ եք, երբ մենք կաթիլ ենք, Ագռավն ասում եր, որ մի օր կիջնենք բարձր սարի վրա:

- Ինչ խելոք է եղել

Ագռավը,- զարմանում էին փաթիլները,- բայց մի՞թե մենք հավիտյան պետք է մնանք այս սարի վրա:

Գարունը եկավ, և փաթիլը նորից վերածվեց կաթիլի: Կաթիլը սարից ցած հոսեց, հանդիպեց ուրիշ կաթիլների և գարևանային ուրախ վտակ դարձած՝ վազեց ու թափվեց գետակը:

Յանկարծ Կաթիլի մոտ թռավ-եկավ ծանոթ Ագռավը:

- Ողջո՞յն, Կաթիլ,- ձայն տվեց նա,- Եղա՞ր սարի վրա:

- Այո՞,- պատասխանեց Կաթիլը և ուզեց Ագռավին պատմել այն ամենի մասին, ինչ իր հետ պատահել էր, բայց չհասցրեց. Չրերը նրան քշեցին տարան...

1. Կաթիլներն ինչո՞ւ դարձան փաթիլներ:

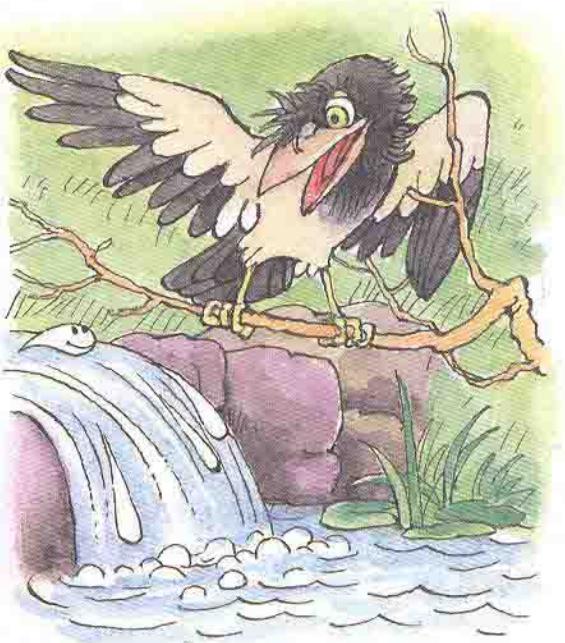
2. Փաթիլները մինչև ե՞րբ մնացին սարի վրա:

3. Ի՞նչ էր ուզում պատմել Կաթիլն Ագռավին և ինչո՞ւ

չհասցրեց:

1

Ողջ պատմվածքի ընթացքում տրամադրության ինչպիսի փոփոխություններ ունեցավ Կաթիլը:

2

Կաթիլներ, թուխա, փաթիլներ, կայծակ, ցող, լուսատու, Եղամ բառերից ընտրի՛ երկու բառ և տեղադրի՛ նախադասության մեջ:
□□□ փարվեցին արևի շողին և երկնքում □□□ դարձան:

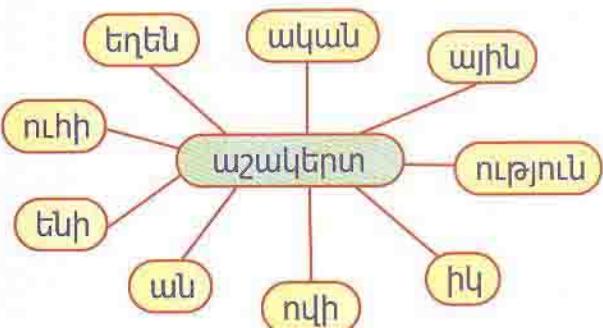
3

Վերծանի՛ խառնագիրը և գտի՛ «ավելորդ» բառը.

յձնու տուկարկ և ննձար իաքմ ող

4

Ո՞ր ածանցներն են միանում աշակերտ բառին:
 Գրի՛ ստացված բառերը:

5

Պատմիր այսպէս,
 կարծես դու ես Կաթիլ՝
 պատմվածքի հերոսը:

6

ՈՒղղի՛ սխալները:

Աղջիկը և տղան նստած է դասարանում:

Գետափին աճել են ուռենի,
 բարդի, կաղնի և այլ ծաղիկներ:

Զկնորսը որսաց իշխան, սիզ,
 ծուկ և կողակ:

Առած

Կաթիլը խար է ծավում:

Այսպիսով, դու ծանոթացար ջոի
 կաթիլի ճամփորդությանը երկու վոյ
 և երկնքում:

Հիշի՛
 «Պուրը»:

Անշուշտ, դու գիտես, թե ովքեր են անտառի
բնակիչները: Երբեմ մտածել ես, թե նրանք
ինչպես են ապրում ձմռանը: Կարդամը:

ՈՌԻԹԵՆ ՂԱՐԻԲՅԱՆ

ԱՆՏԱՌԻ ԲԱՎԱՔԻՉՆԵՐԸ

ՀԵՂԻՆԱԿ

- Հաստ արջուկը, գայլ մայրիկը,
Նապաստակը, սկյուռիկը
Եվ աղվեսը հավաքվեցին
ՈՒ գրուցել սկսեցին,
Թե ձմեռը ցուրտ անտառում
Ով ինչպես է դիմավորում:

ԱՐՋՈՒԿ

- Է, ինձ ի՞նչ կա,
Ինքը կուզի
Թող շատ ծյուն գա,
Ես ուտելու կարիք չունեմ,
Ողջ ձմեռը պիտի քնեմ:
Դ՞և, սկյուռիկ, սիրոն քույրիկ:

ՍԿՅՈՒՐԻ

- Ես չեմ նստում անգործ ու լուռ,
Հավաքում եմ մի քանի բուռ
Կաղին, ընկույզ, մի քիչ էլ թուզ:
Երբ իշխում է ծյունը փափուկ,
Փչակիս մեջ տաքուկ-տաքուկ,
Իմ ունեցած այդ պաշարով
Ապրում եմ լավ ու ապահով,
Մինչև նորից գարուն բացվի,
Անտառն անուշ մրգով լցվի,
Իսկ դ՞ո՞ ինչպես, պատմի, աղվեն:

Աղվեն

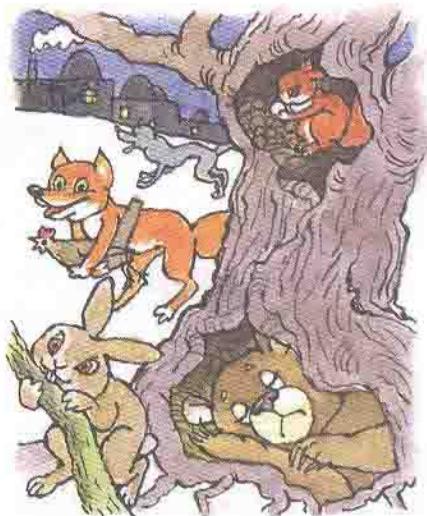
- Եհ, ի՞նչ պատմեմ, այդ մի բանում
Ես ինձ երբեք չեմ հավանում.
Չեմ հավաքում ձմռան պաշար,
Ինձ մնում է միայն մի ճար.
Գաղտագողի գյուղ եմ մտնում,
Թե հաջողվեց՝ հավ եմ գտնում,
Աշխարհն իմն է, ու ինձ համար
Միևնույնն են ձմեռ, ամառ:
Դ՞և, սպիտակ, ժիր նապաստակ:

Նապաստակ

- Չէ, իմ կյանքը այնքան էլ վատ չէ,
Չարչարանքս էլ շատ չէ, ասենք,
Մերկ անտառում միշտ ցատկուում,
Ծարի կեղևն եմ կրծոտում,
Բույս եմ հանում ձյան տակից,
Եվ այդպիսով պահում ինձ,
Մինչև նորից գարուն բացվի,
Անտառը թարմ խոտով լցվի:
Իսկ դո՞ւ, մռայլ, գորշավոն գայլ:

Գայլ

- Ես ի՞նչ ասեմ, գործս վատ է,
Կերս՝ պակաս, հոգս շատ է,
Յոտն իշել է սարերից ցած,
Վրաս՝ բարակ, բերանս՝ բաց,
Դատարկ փորով ու թույլ ոտով,
Թե անցնում եմ գյուղի մոտով,
Մեկ հովիվն է հարայ տալիս,
Մեկ շներն են վրա տալիս,
Մեկ որսորդն է ինձ հալածում,
Դրանց ծեռքից չունեմ պրծում...

Սկյուռիկ

- Դա այդպես է, հայրենակից,
Երբ տալիս ես
Յոտին վնաս,
Ո՞վ կթողնի՝
Յանգիստ մնաս...

1. Բատ բանաստեղծության՝ կենդանիներից յուրաքանչյուրն ինչպե՞ս էր դիմավորում ձմեռը և ինչպե՞ս էր ապրում:
2. Հիշի՛ր և թվարկի՛ր անտառի բնակիչներին: Նշի՛ր մի քանի կենդանիների, որոնք չեն մասնակցում զրուցին: Ի՞նչ կպատմեին նրանք:

3. Դերային խաղով ներկայացրե՛ք կենդանիների զրուցը: Փորձե՛ք յուրաքանչյուրի պատասխանը դարձնել զվարճալի:

4. Այս կենդանիներից ո՞րն է ձմոանը նախապատրաստվում մարդու նման: Հիմնավորի՛ր:

Հիշի՛ր

«Ինչու է նոյեմբերը
գույնգույն»:

1 Ըստ նմուշի՝ պատասխանիր հարցերին յուրաքանչյուր կենդանու անվան սկզբնատառով սկսվող բառերով: Յիմսավորիր պատասխանո՞ւ հորինելով մի փոքրիկ պատմություն:

Հարց				
Որտե՞ղ ես ապրում:	Անտառում:	Սոճու վրա:	Գետափին:	Վրտում:
Ինչպես ես քնում:	Անհանգիստ:			
Ո՞ւմ իետ ես ընկերություն անում:	Վոյուծի:			
Ինչ ես երազում ունենալ:	Ավտոմեքենա:			

2 Գաղանների, թոշունների, միջատների և այլ խմբեր ունեն իրենց հավաքական, ընդհանրական անունները:
Գրի՞ր դրանք՝ ըստ նմուշի:

ձի - երամակ	ուղտ -
թռչուն -	գայլ -
ոչխար -	ձուկ -
կով -	մեղու -

3 Տետրում գրի՞ր կենդանիների անունները: Որոշի՞ր բարդ բառերի բաղադրիչները: Դրանցով կազմի՞ր նոր բառեր:

4 Յեթիաթներում աղվեսը միշտ խելացի է, խորամանկ, ճարպկորեն խարում է մարդկանց ու գաղաններին: Պարզվում է՝ դա այսքան էլ ճիշտ չէ: Յամոզվիր ինքո՞՝ որոնելով ու ճշգրտելով այդ տեղեկությունը: Յետո այդ մասին պատմիր ընկերներիդ:

Այսպիսով, դու տեսար, որ ինչպես մարդիկ են պատրաստվում ծմրանը, այսպես էլ՝ կենդանիները. ամեն մեկը՝ յուրովի:

Յայ գրող Վահագանգ Անանյանը սիրել է որսորդությունը և հետաքրքրաշարժ պատմություններ է գրի առել: Կարդանք այս զարմանալի դեպքը, որի ականատեսը եղել է Նրա որսորդ ընկերներից մեկը:

ՎԱԽԹԱՄԳ ԱՆԱՆՅԱՆ

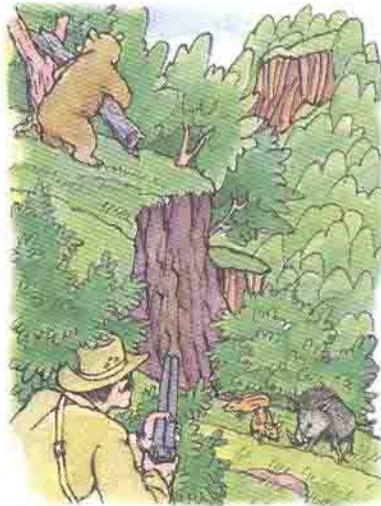
Ես հասկանում եմ քեզ, լսում եմ սրտիդ զարկերը, իմ լավ, իմ զգայուն բարեկամ...

ԱՐՁԻ ԵԿ ՎԱՐԱՉԻ ԿՈՒԿԸ

Յարուսատ է խոսրովի անտառը Վայրի մրգերով, և Նրա թափուտներում վիստում* են արջեր ու վարազներ:

Մեր ընկերներից մեկը պատմեց մի զարմանալի դեպք:

«Ծառի հետևում թաքնված սպասում էի, որ Վայրի խոզերից մեկնումեկը երևա: Յանկարծ տեսա՝ մի արջ փորսող տալով* առաջ եկավ, ժայռի գլխից թաքուն ցած նայեց, որտեղ Վայրի խոզեր կային իրենց ծագերով:

Ինձնից քիչ վերև էր: Կրակեի՝ գլխիս կընկներ: Ահից սսկվեցի:

Ես իմ թաքսուոցից տեսա, թե ինչպես արջը սողալով նորից հետ գնաց, մի փոքրիկ գերան գրկեց ու, երկու ոտքի վրա անճոռնի քայլելով, վերադարձավ դեպի ժայռը:

Իմ հետաքրքրությունն այնքան մեծ էր, որ չկրակեցի, ասի՝ տեսնենք ինչ է անելու:

Արջն առաջ եկավ, գերանի մի ծայրը դրեց գետնին, մյուսը՝ ծառի ըների արանքը: Յետո գնաց ժայռի կողմը ու այնտեղից վազելով եկավ, մազլցեց գերանով: Չե, ելարանը* լավն է, չի շարժվում: Մի քանի անգամ վազքով եկավ, բարձրացավ ելարանը, բայց մի անգամ ել սայթաբեց, վայր ընկավ ու դժգոհ մշամաշաց: Քիչ մնաց փոթկացնեի, մատնեի տեղս. շատ ծիծաղաշարժ տեսարան էր:

- Ի՞նչ էր անում որսորդը և ինչո՞ւ չկրակեց:
- Ի՞նչ ես կարծում ինչո՞ւ էր արջը ելարան պատրաստում:

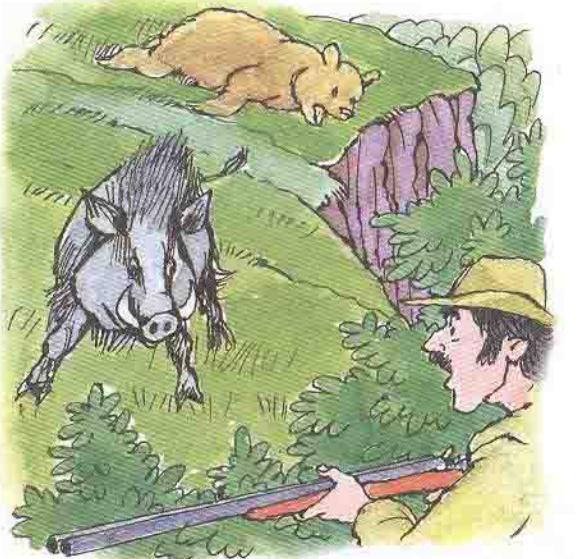
Դեռ կարգին չվարժված՝ գնաց մի մեծ քար գտավ, գրկեց, զգուշությամբ հասավ ժայռի եզրին ու մարդու նման ցած նետեց: Հանկարծ տեսա, որ ժայռի տակից մի ահազին սև վարագ մոլեգնած դուրս վագեց ու, տանկի նման թփերը ջարդելով, խոյացավ դեպի վեր: Նրա մօնչունից հասկացա, որ ձագերից զրի են գնացել արջի նետած քարին:

Վարազին տեսնելով՝ արջն ահարեկված վագեց դեպի իր ելարանը, վեր վագեց գերանի վրայով, բայց խուճապն այնքան մեծ էր, որ շփոթվեց, սայթաբեց ու թրմփալով ցած ընկավ:

Մինչ արջը վեր կացավ, որ նորից վազի դեպի փրկարար ելարանը, վարագը վրա հասավ և դանակների նման իր ժանիք-ներով պատառուտեց նրա փորը:

Երբ արջն անշարժացավ, մենք մնացինք դեմ ու դեմ կանգնած. Վարագը՝ ծարի տակ, ես՝ թփերի մեջ: Թեև այսպիսի հաջող որս չէի գտնի, բայց ես չկրակեցի նրա վրա:

Իմ առջն այլևս վարագ չէր կանգնած, այլ արդար վրեժով լցված անլեզու մի հայր»:

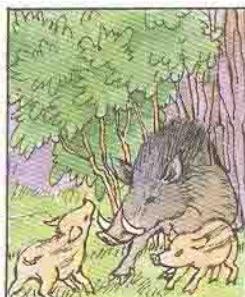

1. Ինչո՞ւ վարագը մոլեգնած մոնշաց և հարձակվեց արջի վրա:

2. Ընտրի՛ր քո կարծիքով ճիշտ տարրերակը և քննարկի՛ր ընկերոջդ հետ.

- Արջը (վարագը) ճիշտ վարվեց, որովհետեւ....
- Արջը (վարագը) սխալ վարվեց, որովհետեւ....
- 3. Ինչո՞վ է զարմանալի այս պատմությունը:
- 4. Դու հավանաբար կցանկանաս այս պատմությունը պատմել քո ընտանիքի անդամներին: Պատմի՛ր որպես ականատես:

1 Որոշի՛ նկարների ճիշտ հերթականությունը: Բնագրում դժի՛ գրանցից յուրաքանչյուրին վերաբերող հատվածը և վերնագրի՛ր: Դու ստեղծեցիր բնագրի պլանը:

2 Բառակապակցությունները գրի՛ մեկ բառով.

որս անող – որսորդ
անձը զոհող –
վրեժ առնող –
լեզու չունեցող –
հետաքրքրվել սիրող –
ծիծառ շարժող –
քար դառնալ –

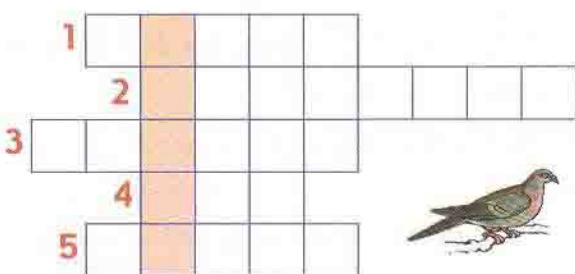
3 Բերան, երախ, կտուց բառերը տեղադրի՛ր համապատասխան նախադասությունների մեջ:

Արջը բացեց և ցավից գոռաց:

Արագիլի կախվել էր մի գալարվող օձ:

Որսորդը զարմանքից բացեց :

4 Գտի՛ր որոնվող բառը և նկարագրի՛ր:

1. Այս պատմվածքի հաղթող կենդանին:

2. Արագավազ կենդանի, շլիկ:

3. Վայրի աղավնի (տե՛ս նկարը):

4. Այս պատմվածքի մոթմոթան կենդանին:

5. Կենդանիների արքան:

Այսայսուզ, դու իմացար, որ կենդանիներին ել են հատուկ այն հույզերը, որոնք ունեն մարդիկ:

Ինչ ես կարծում ինարավ՞որ ե, որ գետակը
կանգ առնի: Կարդանք, տեսնենք, թե գետակն
ինչ է ասում այդ մասին:

ՅՈՎՐԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

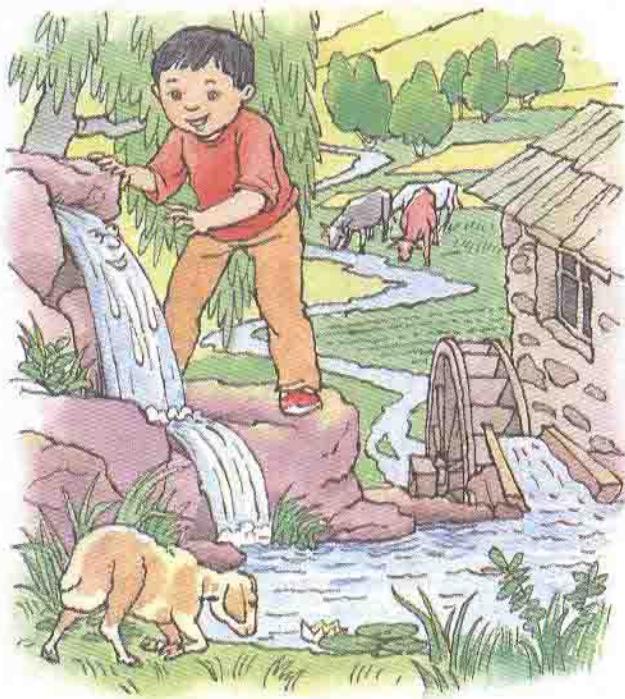
ԳԵՏԱԿԸ

- Ո՞ւր ես վազում
Այդպես արագ,
Այ դու կայտառ,
Սիրուն գետակ,
Կանգ առ, խաղանք
Ես ծառի տակ:

- ԶԵ, փոքրիկս,
Գնամ պիտի.
Տես ջաղացը
Գյուղի մոտի,
Պետք է ուժ տամ,
Որ պտտի:

Ցածն ել հովտում
Անուշահոտ
Ինձ են մնում
Ծաղիկ ու խոտ,
Յոգնած-ծարավ
Տավարն ու հոտ:

Դճ, տեսնիմ ես,
Մնաս բարով,
Ճամփաս ցանած
Յազար գործով.
Դադար չունեմ
Ես մինչև ծով:

1. Ո՞նմ է դիմում փոքրիկը և ի՞նչ պատասխան է ստանում:
2. Ի՞նչո՞ւ չէր կարող սպասել և զրուցել գետակը:
3. Ի՞նչ գործեր է կատարում գետակը:
4. Նկարի՛ր գետակի անցած ճանապարհը: Պատմի՛ր այդ մասին և քո պատմությունը վերնագրի՛ր:

- 1 Գետի օրինակով պատմիր քո գործերի մասին:

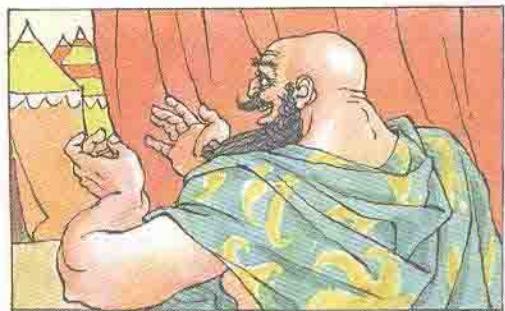
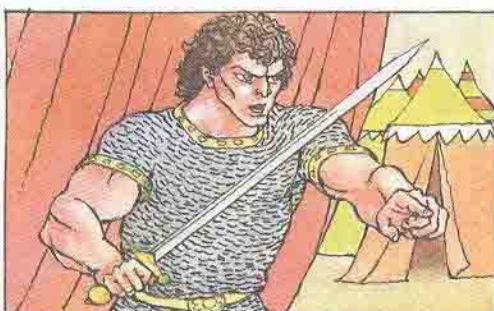
Հիշի՛ր
Կո՛ւժ, քե՛զ ասեմ,
կուլա՛, դու լսիր:

- 2 Խմբավորի՛ր իմաստով մոտ բառերը և գրի՛ր.

Կայտառ, բուրավետ, գեղեցիկ, չքաղաղ, աշխույժ, քաղցրաբույր, Ժիր, անուշաբույր, առույգ, հոտավետ, սիրուն, գեղանի:

Զո կազմած խմբի բառերը **հոմանիշներ** են:

- 3 Յերսուներին բնութագրի՛ր համարձակ, Նենգ բառերի հոմանիշ բառերով:

4 Ծարունակի՛ր

կաղնի – կաղին

նունենի –

նշենի –

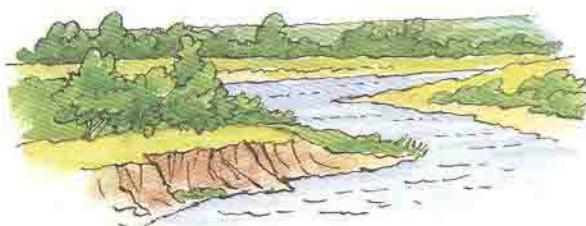
վազ –

թթենի –

ընկուզենի –

տանձենի –

- 5 Ըստ նկարների կազմի՛ր նախադասություններ՝ օգտագործելով ափ բառի տարբեր իմաստները:

Օրինակ: Մայրական ձեռքի ափը ջերմ է:

Յորդառատ ջուրը քանդել էր գետի ափը:

Հիշում ես՝ մայր սագը թևերով եր պաշտպանում իր ծագերին: Իսկ այժմ տեսնենք, թե իշուկն ինչպես է պաշտպանվում կարկուտից:

ԳԵՆԱԴԻ ՑԻՖԵՐՈՎ

ԿԱՐԿՈՒՏԸ

Երբ կարկուտ եր գալիս, իշուկը միշտ թաքնվում էր. չեղ որ կարկուտը ցավեցնում է: Այս անգամ ել նա կարկուտից թաքնվեց, բայց հանկարծ մտածեց. «Ես նստած եմ տնակում, ու կարկուտն ինձ չի ցավեցնում: Բայց տնակին ցավեցնում է, չեղ: Պիտի նրան պաշտպանել կարկուտից»:

Իշուկը բարձրացավ տանիք և տնակի վրա պահեց իր անձրևոցը:

«Այսպես լավ է», – մտածեց իշուկը:

Բայց հանկարծ նորից մտածեց. «Դիմա կարկուտն ինձ չի ցավեցնում, տնակին չի ցավեցնում, բայց անձրևոցին, երևի, ցավեցնում է: Ինչ անեմ»:

• **Քո կարծիքով՝ ի՞նչ կանի իշուկը:**

– Անխճլք իշուկ, – փնթփնթաց արջուկը, – բոլորին կարկուտից երթեք չես պաշտպանի: Դաստատ ինչ-որ մեկին նա կցավեցնի:

– Եթե այդպես է, – ասաց իշուկը, – թող ինձ ցավեցնի:

Եվ նա անձրևոցի վրա կտուր կապեց ու սկսեց կտուրի վրա վազվել՝ պաշտպանել նրան կարկուտից:

Վերջապես կարկուտը կտրվեց:

Արջուկը սեղմեց իշուկի ականջն ու ասաց.

– Դու շատ բարի ես...

– Ինչ ես ասում, ինչ ես ասում, – ականջները թափ տալով՝ ասաց իշուկը: – Ես պարզապես բոլորին խղճում եմ:

1. Պատմի՛ր իշուկի կատարած գործողությունները՝ ըստ պատմվածքի դեպքերի հաջորդականության: Օգտվի՛ր նկարից:

2. Մտածի՛ր և հիմնավորի՛ր՝ իշուկն անխե՞լք էր, բարի՛, խղճո՞վ, միամի՞տ, վախկո՞տ, թե՞ համարձակ:

3. Պատմի՛ր քո կատարած բարի գործերից մեկի մասին:

1

Ծարունակի՛ր

բարձրանալ – իջնել

լավ –

շատ –

բարի –

անխելք –

Տրված բառերը և քո գրած բառերը **հակա-նիշներ** են:

2

Վանդակների փոխարեն տեղադրի՛ր ընդգծված բառերի հականիշները և ամբողջացրո՛ւ առածները:

Զիշ խոսիր, □□□ լսիր:

Փոքրից սկսիր, որ հասնես □□□:

Խելոքին մեկ ասա, □□□՝ հազար ու մեկ:

Լավ է գիտունին գերի լինել, բան □□□՝ սիրելի:

3

Ընդգծված բառերը փոխարինի՛ր հականիշներով և ստացված գվարճալի պատմությունը գրի՛ր տեսրում:

Ցուրտ աշուն էր: Մերկ ծառի վրա մնացել էր մի չորացած տերև: Փետք ուժեղ քամին: Այդ տերևն էլ ընկավ ներքև: Նրան տեսավ փոքր ու քաջ մրցունը: Մրցունը մտավ տերևի տակ: Այստեղ չոր էր ու տաք:

4

Հստ նկարների գտի՛ր հականիշ բառեր և գրի՛ր զույգերով:

Այսպիսով, միևնույն դու բեզ նեղություն չտաս, ուրիշին լավություն չես կարող անել:

Դու ծանրիք ես աշնան «հրաշագործություններին»: Դրանցից մեկի մասին է այս բանաստեղծությունը:

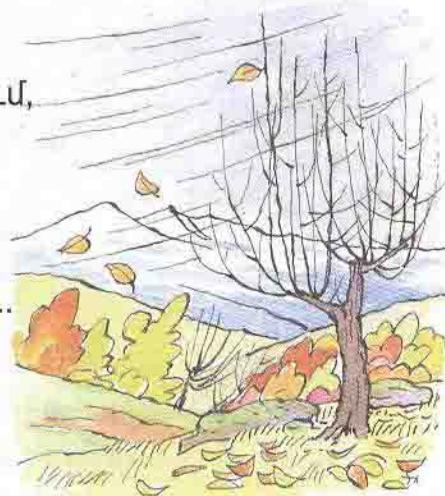
ՀԱՄՈ ՍԱՐՅԱՆ

Մի անգամ քեզ ծառ զգա՝ կացինդ սրելուց առաջ:

ՏԵՐԵՎՈԾ

Արդեն իշխում է եղյամը* սարին,
Ցուրտ քամին արդեն քաղաք է մտնում,
Բայց համառում է մի տերև ծառին...
Վրդյոք դրա մեջ նա ինչ է գտնում:

Երևի գիտի, որ կընկնի դողով,
Մամուլը* կդառնա մամռած մի քարի...
Եվ ուզում է, որ թեկուզ մի օրով
Երեսով աշնան կյանքը երկարի:

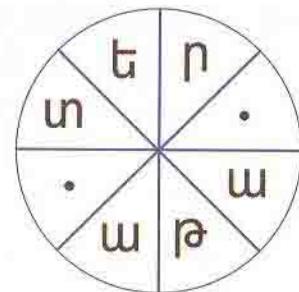
- Ինչո՞ւ տերեւը չէր ուզում ընկնել:
- Պատասխանի՛ր հարցերին.

ի՞նչ տեսար,
ի՞նչ լսեցիր:

ի՞նչի՞մ մասին
մտածեցիր ըն-
թերցելիս:

ի՞նչ զգացիր:

Մտածի՛ր
նոր վերնագիր:

1

Յորինիր մի հեքիաք աշնան
տերևի մասին:

- 2 Գտի՛ր, թե ինչ բառ է գրված: Արտագրի՛ր տես-
րում, որոշի՛ր արմատները,
դրանցով կազմի՛ր նոր
բառեր:

3 Կարդա՛ բանաստեղծությունը և համեմատի՛ր «Տերև» բանաստեղծության հետ:

ՆԻԿՈԼԱՅ ԾԱՐՆԱՉԱՐՅԱՆ

ՏԵՐԵՎԱԹԱՓ

Տերևաթափ է աչքերիս առաջ,
Մերկացող ծառն է հոգոցներ հանում
Որ դեռ պահում է տերևներ կանաչ,
Որ կամաց-կամաց դեղին են դառնում...

Վերջին տերևն էլ դեղին կդառնա
Որ շերմ կփարփի ճերմակող հողին,
Գետնին տերևի հևքը* կմսա,
Իսկ տերևնի մեջ՝ արևը դեղին:

4 Փոխակերպում

Մի-մի տառ փոխեն-
լով՝ վաստից ստացել
են հականիշը՝ լավ.

Վաստ – վար – լար –
լավ:

Դու էլ նույն ձեռզ
ստացի՛ր վակ և սուր
բառերի հականիշները:

5 Գլուխկոտրուկ

Տրված հոմանիշներից յուրաքան-
չուրից ընտրի՛ր մեկ տառ և գտի՛ր
զծապատկերում թաքնված այս
բառերին հոմանիշ մի բառ:

կ
տ
ր
ի
ճ

բ	ա	շ

ի
հ
զ
ա
ի

6 Կարդա՛ և սովորի՛

Կարդա՛ և սովորի՛

Մոտ իմաստ ունեցող բառերը կոչվում են հոմանիշ բառեր:

Հակառակ իմաստ ունեցող բառերը կոչվում են հականիշ բառեր:

Ծարունակենք բացել ընության հրաշք թերթիկները և տեսնենք, թե որտեղ էր ծնվել քեզ արդեն ծանոթ ժիր ու կայտառ գետակը:

ՎԻԿՏՈՐ ԽՄԵԼՆԻՔՅԱՆԻ

ՍԱՐԸ

Սարը դեռևս փոքրիկ էր՝ մի բլուրի չափ: Այդ պատճառով էլ նա լսում էր մեծերին: Մեծերը՝ մեծ սարերը, փոքրիկ սարին շուտ էին քննեցնում, իսկ իրենք դեռ երկար ժամանակ կարմրին էին տալիս, խոսում արձագանքով:

«Ինչ լավ է իրենց համար, մտածում եր փոքրիկ սարը: Ոչի՞նչ, ես ել մի օր կմեծանամ...»:

Բոլոր մեծ սարերը հայտնի էին և նույնիսկ՝ նշանավոր: Նրանց ուսումնասիրում էին, լեռնագնացներ էին բարձրանում նրանց վրա, նրանց գագաթներին դրոշներ էին ամրացնում, լուսանկարվում էին:

Իսկ փոքրիկ սարը, ասացինք, չէ, որ ընդամենը մի բլուրի չափ էր, բայց նա մեծերին այդ պատճառով չէ, որ նախանձում էր:

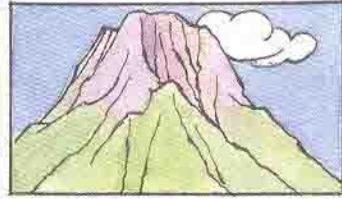
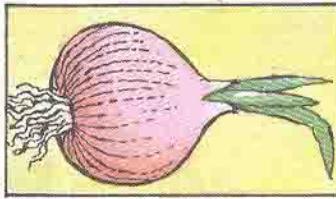
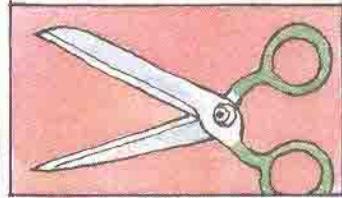
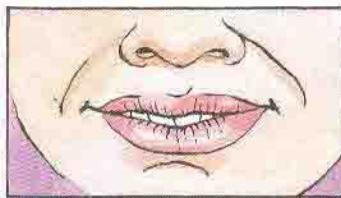
Նա նախանձում էր մեծ սարերի հավերժական ձյունե կատարներին:

Նա ցանկանում էր, որ ինքն ել ամեն օր պաղպաղակ ունենա:

1. Քո կարծիքով՝ մեծ սարերն ինչպե՞ս էին քննեցնում փոքր սարին:
2. Ինչո՞ւ էին մեծ սարերն ավելի ուշ քնում և երկար ժամանակ «կարմրին տալիս»:
3. Ի՞նչ էր երազում և ի՞նչ էր ցանկանում ունենալ փոքր սարը:
4. Փոքրիկ սարի ո՞ր երազանքը կիրականանա, ե՞րբ:
5. Հորինի՛ր մի պատմություն, թե ինչպես փոքրիկ սարը նշանավոր դարձավ:

1 Մարդու բերան, կրակի բերան, մկրատի բերան, մարդու գլուխ, սոխի գլուխ, սարի գլուխ բառակապակցություններով կազմի՛ր նախաղասություններ:

Դու բերան և գլուխ բառերը տարբեր իմաստներով գործածեցիր նախաղասությունների մեջ: Կեցցես:

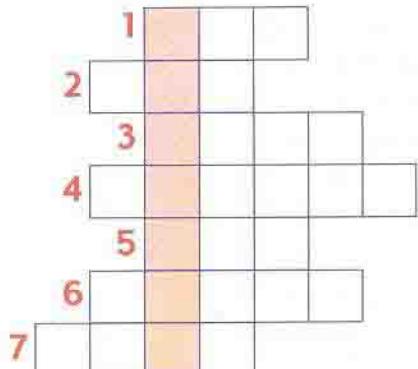
Իմացի՛ր այսպիսի բառերը կոչվում են բազմիմաստ բառեր:

2

Արտագրի՛ր բնագրի առաջին պարբերությունը՝ հատկանիշ և գործողություն ցույց տվող բառերը փոխելով իրենց հականիշներով: Փոխվեց նախաղասությունների իմաստը:

3 Տետրում գծի՛ր խաչքառը, գտի՛ր տրված բառերի հականիշները և լրացրո՛ւ: Բնդգծված այունակում կտանաս մի բառ:

1. նոր	3. նուրբ	5. լայն
2. փակ	4. արագ	6. անգետ
7. սխալ		

Դրաշք Եր, չ՞ե, որ սարերն ել գիտեին մտածել, խոսել, երագել, նույնիսկ պաղպաղակ ուզել:

ԱՐԵՎԱՏԱ ԱՎԱԳՅԱՆ

Մեր փնտրածը Հայրենիքի
Ներսում է, հարազատ ու
սրտամոտ մեր քևաշխարհում:

ՈՒՄ ՀԱՄԱՐ Է ԽՆՉՈՐԸ

- Ինչ դարձա ես վերջապես,-
սաղարթի միջից ինքն իրեն հարցնում է
կարմրաթուշ խնձորը:
- Իմ բերքն ու բարիքը,-
շնչում է ծառը:
- Իմ բեռը,- մրմշում է ճյուղը:
- Իմ ավարը,- փսփսում է քամին:
- Իմ կերակուրը,- ճղճում է կաչաղակը:
- Ինչ դարձա ես վերջապես,-
նորից է հարցնում կարմրաթուշ խնձորը՝
տերևների միջից շուրջը նայելով:
- Վերև ելած իմ երազը,-
ասում է հողը:
- Իմ անմահական պտուղը,-
ավելացնում է երկինքը:
- Իմ գլխին կախված փորձանքը,-
խոտերի միջից ծայն է տալիս մրջունը:
- Իմ կյանքն ու կացարանը,-
պատասխանում է որդը ներսից:

1. Ըստ ստեղծագործության հերոսների՝ ի՞նչ է խնձորը:
2. Իսկ ըստ քեզ՝ ի՞նչ է խնձորը:
3. Խնձորի մասին կարծիքը ասա՝ այլ «հերոսների»
միջոցով: Օրինակ՝ հյութքամիշի:

Հիշի՛ր

«Ի՞նչ են խոսում
մրջունները»:

Դիմա տեսնենք՝
մրջուններն ինչ են
ասում խնձորի մասին:

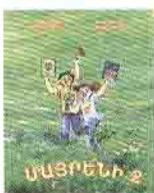
1

Կազմիր Նախադասություններ՝ **բանել** բառն օգտագործելով տարբեր իմաստներով:

2

Գտիր «ավելորդ»:
մեծ, հսկա, խոշոր,
ամբողջ, ահագին, վիթխարի, աժդահա:

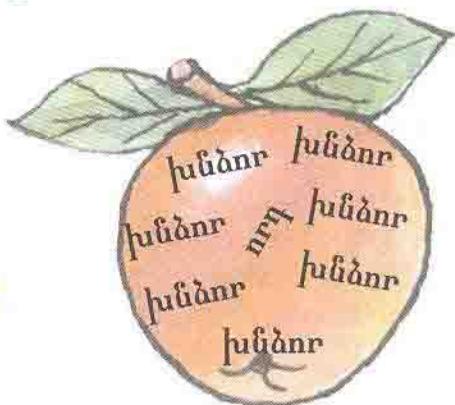
ՀԵՏԱԶՐԵՒՐԻ Է

Հիշո՞ւմ ես

«Ես» պատմվածքի
հեղինակը Վիլյամ
Ռաբուխն է:

Ամերիկահայ Արամ Սարոյանը՝
Վիլյամ Սարոյանի որդին,
այսպիսի մի բանաստեղծություն է գրել խնձորի մասին:

3 Լուծելով առաջադրանքները՝ լրացրո՛ւ խաչքառը: Ընդգծված սյունակում ստացված բառով արտահայտված առարկայի մասին կազմի՛ր հանելուկ:

2 Յանելուկ

Ինքը՝ մի հատիկ,
իսկ ներսում ունի
Տարվա օրերի
Քանակով զատիկ:

Բառայուսակ

Բառերի տառերը
խառնված են իրար:
Գտիր բառերը:

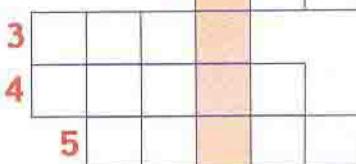
1	Խ	Ի	Ղ	Ա	Ղ
5	Ծ	Ա	Ր	Ո	Ն

4 Ակարելուկ

3 Փոխակերպում

Տանկ – □□□ – գանձ:

Այսախոսվ, ամեն մեկս աշխարհին նայում է իր աչքերով:

Ամեն մեկն ուսի իր
տունը: Իսկ դու գիտե՞ս,
թե որն է ծիտիկների
տունը: Պատմիր:

ՈԱՉՄԻԿ ԴԱՎՈՅՑԱՆ

ԾԻՏԻԿՆԵՐԻ ՏՈՒՆԸ

Ծառն օրորում-շորորում,
Ծաղիկներ է թափում ցած,
Ծառի ճերմակ շորերում
Ծիտիկներ կան հիացած:

Հիացել են նրանք, տես,
Ծառի օրոյ-շորորով,
Ճյուղերի մեջ քնքշությամբ,
Նրանց ճերմակ շորերով:

Եվ ճյուղերն ել երկի
Հիացած են ծտերով,
Որ լցոել են ծառն ամբողջ
Ծլվոցի ստերով:

Սակայն ինչո՞ւ ստերով,
Գուցե ճիշտ են ասում մեզ,
Որ գեղեցիկ ոչ մի տուն
Չկա կյանքում ծառի պես:

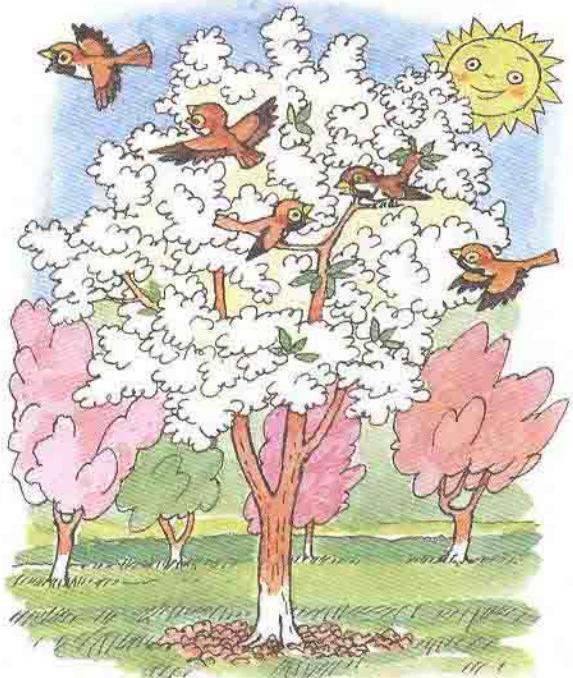
Մի ծիտիկը մի ծառին
Հազար սենյակ ուսի, տես,
Պատուհանից դուրս գալիս
Ո՛ւ մտնում է դռնից ներս:

Սենյակների մեջ բազում
Խաղ է անում ևա անվերջ,
Դրսից ծաղիկ չի բերում,
Ծաղիկն աճում է տան մեջ:

Այս, ինչ լավ բան է լինում,
Երբ որ լավ բան է լինում...

Ծառն օրորում-շորորում,
Յեթիաթներ է թափում ցած,
Ծառի ճերմակ շորերում
Ծիտիկներ կան հիացած:

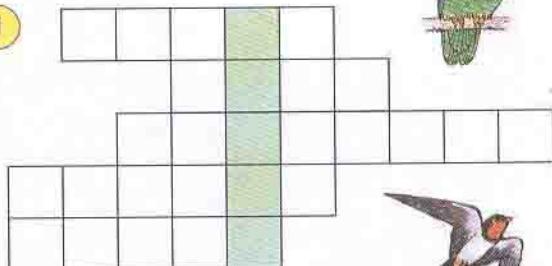
Եվ հայտնի է, ծառն ինքն ել
Հիացած է ծտերով,
Որ գլուխը լցում են
Անուշ-անուշ ստերով:

1. Նկարագրի՛ր ծիտիկների տունը:
2. Ի՞նչ են անում ծիտիկներն իրենց տանը:
3. Քո կարծիքով՝ ի՞նչ են ասում ծիտիկները ծառին:
4. Ի՞նչ հեքիաթ էր պատմում ծառը:

1

ա) Բառ նկարների լրացրո՛ւ խաչբառը: Ընդգծված սյունակում կկարդաս թոշունների թագավորի անունը:

բ) Այդ թոշուններից մեկը Հայաստանի թոշուն չէ: Մեզ մոտ նրան կարող ես տեսնել միայն վանդակի մեջ: Ո՞ր թոշունն է դա: Հիշո՞ւմ ես:

2

Փոխակերպում

Տեսե՛ք, թե Արան ինչպես
է **մուկ**-ից ստացել **փիղ**.
մուկ - մուր - հուր - հոր
- հող - փող - փիղ:
Այժմ դու **ծիլ**-ից ստացի՛ր
ծառ.
ծիլ - □□□ - ծառ:

Հիշո՞ւմ ես
«Մի բաց նամակ ա-
մենքին»:
Հիմա մեր Ծիտիկ
ճնճղուկյանը ծաղկած ծառի վրա
է: Ի՞նչ նամակ կդրի նա: Պատմի՛ր:

Շուտասելուկ

Ծիտը ճմբան* ծերին՝ ծտի ճտի ճիտը* ծուռ:

Դրաշք է, չէ, որ ծաղկած ծառն Ել կարող է մեկի տունը լինել:

ԱՏՈՒԳԻՐ ԻՆՔՆ ՁԵԶ

1. Ըստ նկարների որոշի՛ր, թե որ ստեղծագործություններից են այս դրվագները:

2. Ըստ ցանկության ընտրի՛ր երկու նկար և, միավորելով, ստեղծի՛ր պատմություն:

3. Ջու ընթերցած դասանյութերում ինչ հրաշքների հանդիպեցիր: Ո՞րն էր ամենազարմանալին, պատմի՛ր ընկերոջդ:

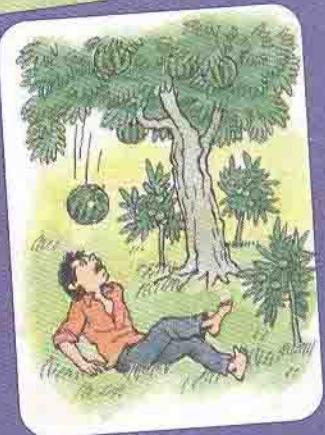
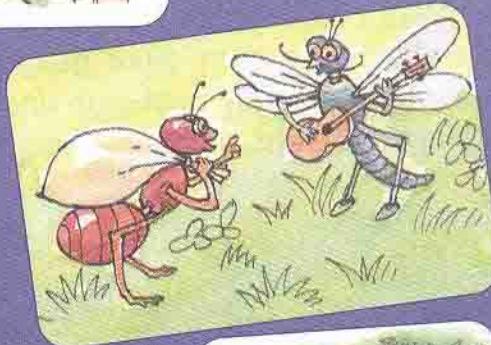
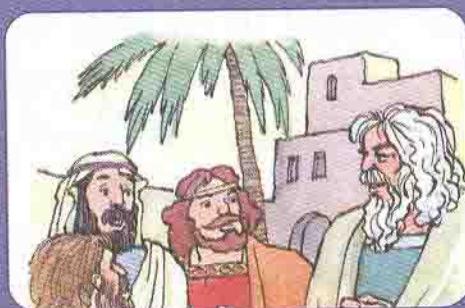
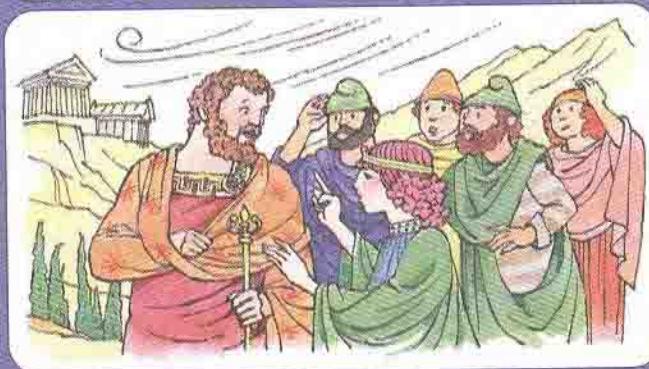
4. Դու քայլում եիր հրաշքների միջով: Այնտեղ տեսար.

- բարի գործեր կատարող հերոսների,
- երազող հերոսների,
- անտառային հոգսերով ապրող հերոսների,
- փոխակերպվող հերոսների:

Ո՞ր ստեղծագործություններում հանդիպեցիր նրանց:

5. Կազմի՛ր նախադասություններ, որոնց մեջ թերթ, աչք, ակ, լեզու բառերն օգտագործվեն տարբեր իմաստներով:

ԺՈՂՈՎՈՒԹՅԱՆ ԻՍԱԿԱԾՈՒՆ է

Իմացիր, սիրելի աշակերտ, որ մեծ առակախոս Եղոպոսը մի սովորական ստրուկ* էր: Սակայն նրա միտքը, հոգին և լեզուն ստրուկ չէին:

Նրա հորինած առակները հեռու-հեռավոր օրերից հասել են մինչև մեր օրերը:

ՎԱՐԱԳԱՆ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԱՌԱԿԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

Թե սովորես դու սիրով,
Քեզ չեն հայթի ոչ մի սրով:

Մի Պատմություն կար, պատերի տակ էր ապրում, անօթևան* Էր ու շատ վախեցած: Ահա այդ Պատմությունը:

«Թագավորն իր շքախմբով զբունում էր: Հանկարծ քամի բարձրացավ, և թագավորի գլխարկն ընկավ ծորը: Թագավորն սկսեց նեղվել արևից, նախանձեց իր մարդկանց, որ գլխարկ ունեին, և ասաց.

- Դեն նետեք ձեր անպետք գլխարկները: Դրանք ավելորդ ծանրություն են ձեր գլխին:

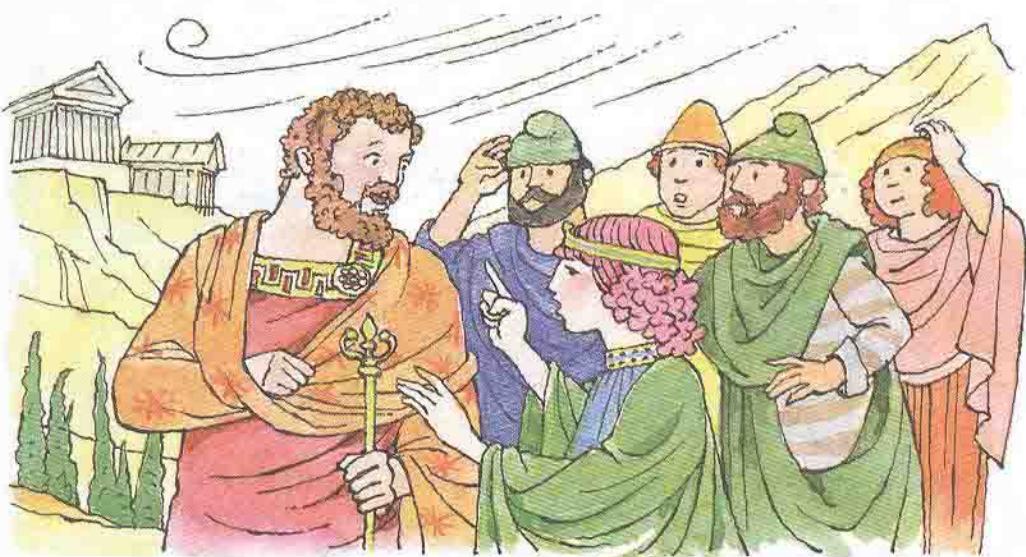
Ոչ ոք վախից ծայն չհանեց, միայն թագուհին ասաց.

- Ինչո՞ւ մինչև գլխարկդ կորցնելու այդպիսի բան չէիր ասում»:

Այս Պատմությունը, շատ քաղաքներ շրջելով, մի օր եկավ Հունաստանում ապրող Եղոպոսի մոտ ու ասաց.

- Ինչ կլինի, ինձ դարձրու առակ:

57

Եզրպոսը հարցրեց.

- Ինչո՞ւ ես ուզում առակ դաշնալ:

- Որ ազատորեն ասեմ սրտիս ուզածը, ու ինձ ոչ ոք չպատժի, - պատասխանեց Պատմությունը: - Թե չէ հենց ինձ պատմում են՝ և՝ պատմողին են բանտարկում, և՝ ինձ: Իսկ ես ուզում եմ, որ իմ նախանձ թագավորի մասին բոլորն իմանան:

Եզրպոսը ստրուկ էր, և ինքն էլ շատ էր սիրում ազատությունը: Ասաց.

- Էավ, քեզ կդարձնեմ առակ, բայց ինձ չանես խայտառակ:

1. Ի՞նչ էր ցանկանում Պատմությունը և ինչո՞ւ:

2. Քո կարծիքով՝ Եզրպոսն ինչպե՞ս պիտի օգնի Պատմությանը:

1

ա) Բնագրից դուրս գրիր առարկա, գործողություն, հատկանիշ ցույց տվող երեքական բառ:

բ) Որոշիր այդ բառերին տրվող հարցերը:

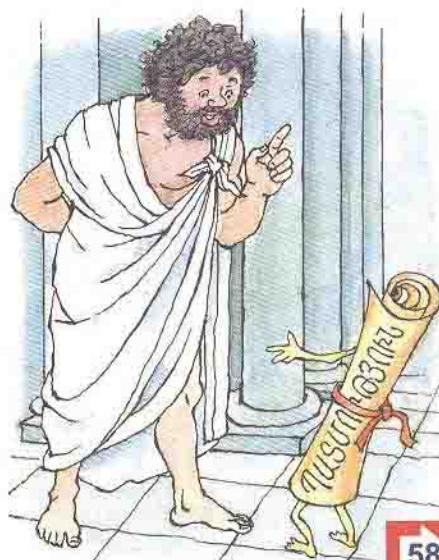
ԱՌԱԿԻ ԾՈՂԻՆԱԾ

(Հարուսակություն)

Չո հերոսներին ես կդարձնեմ
կենդանիներ ու բույսեր, լեզու
կղնեմ նրանց բերանը: Չո սկիզբը
նորից պատմություն կմնա, իսկ,
այ, վերջին մասն ամենակարևորը
կլինի:

- Այսինքն՝ վերջում գլուխս է
լինելու, թէ պոչս, - զարմացավ
Պատմությունը:

- Կուզես՝ գլուխ համարիր,
կուզես՝ պոչ, բայց վերջին մի երկու
նախադասության մեջ կլինի քո

58

ամբողջ իմաստը: Այդ երկու նախադասությունները կարդալով՝ մարդիկ կիմանան, թե ինչ էին խոսում քո հերոսները՝ կենդանիները, բույսերը, բնության երևույթները, և ինչու էին խոսում:

- Ինձ կիասկանա՞ն մարդիկ, - մտահոգվեց Պատմությունը:

- Դա, իհարկե, դժվար կլինի, որովհետև դու մի բան ես ասում, նրանք մի այլ բան պիտի հասկանան: Բայց հասկացողը կիասկանա: Այժմ դու կդառնաս մի այսպիսի առակ.

«Աղվեսն իր առը թողեց թակարդում և միտք արեց, թե ոնց ապրի այդպես խայտառակված: Եվ որոշեց մյուս աղվեսներին ել համոզել, որ ձեռք քաշեն իրենց պոչերից, որ իբր դրանք ավելորդ ծանրություն են և գեղեցիկ չեն: Աղվեսներից մեկը նրան ասաց. «Ինչո՞ւ չարիր դու այդ կոչ, երբ որ տեղն էր սիրուն պոչդ»:

Առակն այն մարդկանց է վերաբերում, ովքեր իրենց մերձավորներին խորհուրդ են տալիս ոչ թե մաքուր սրտով, այլ սեփական շահի համար»:

Սեր Պատմությունը նայեց իր նոր հերոսներին, շոշափեց իր նոր հագուստը, հայելու առաջ գնաց-եկավ և շատ հավանեց իրեն: Եզրպոսին շնորհակալություն հայտնեց և սկսեց անվախ շրջել աշխարհով մեկ:

1. Ի՞նչ արեց եզրպոսը, որ Պատմությունը դառնա առակ:

2. Դու տեսնում ես Պատմության և Առակի հերոսներին:

Ո՞ր հերոսներն են համապատասխանում իրար: Ձուզգ առ զուզգ գրի՞ր տետրում:

Այս պատմությունն ուզում է դառնալ առակ:

ԹԱԳԱՎՈՐԸ, ՆԱՇԻՐԸ ԵՎ ԿԵՇԻՐԸ

(Պատմություն)

Թագավորը, Նազիրը և Վեզիրը Մի քանի օր սոված-ծարավ թափառում էին անտառում: Ճանդիպեցին մի խոճիթի: Ներս մտան ու սեղանին տեսան Մի տապակած հնդկահավ, մի աքլոր ու մի հավ: Թագավորը ձեռքերն իրար շփելով ասաց.

- Նազիր, բաժանիր ուտելիքը:

- Թագավորն ապրած կենա, հնդկահավը՝ քեզ, աքլորը՝ ինձ, հավը՝ Վեզիրին:

Թագավորը զայրացավ և ձեռքի դագանակով այնպես խփեց Նազիրի գլխին, որ նրա աչքերից կայծեր թռան:

- Վեզիր, դու բաժանիր:

- Հնդկահավը քեզ առավոտյան նախաճաշի համար, աքլորը՝ ճաշի, իսկ հավը՝ ընթրիքի:

- Ապրենս, քեզ հիվ սովորեցրեց այսպես արդարաբար բաժանել:

- Նազիրի աչքերի կայծերը, տեր թագավոր:

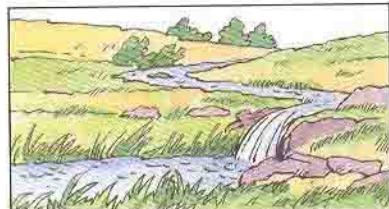
1 Ըսկերներիդ հետ մտածիր,
թե ինչպես օգնեք Պատմու-
թյանը:

2 Գրի առեք և ըսկերներով
բեմականացրեք ձեր ստեղ-
ծած առակը:

3 Ձեր ստեղծած առակից ընտրիր ինչ, ինչեր, հիվ, ովքեր
հարցերին պատասխանող բառեր:

4 ա) Գրի՛ր, թե ինչեր են նկարված: Դրանց համար ընտրի՛ր
համապատասխան գործողություն ցուց տվող բառերը և կազմի՛ր
բառագույգեր. քըքալ, կարկաչել, թռչել, դայլայել, կոցել, հոսել, խո-
խոցել:

բ) Ստացված բառա-
զույգերում ընդգծի՛ր ի՞նչ
անել հարցին պատաս-
խանող բառերը:

Ինչ ես կարծում հնարավի՞ Ե, որ աշխարհում լինի մի մարդ, որ կարողանա ծովի ջուրը լոիկ իմել: Պարզվում Ե, որ հնարավոր Ե, եթե...

Ուզո՞ւմ ես իմանալ,
թե ինչպես, կարդա:

ԵՉՈՊՈՍ

Մարդ չաետք Ե որևէ գործ սկսի՝ առանց
սախորոք մտածելու, թե ինչով կվերջանա:

ՀՆԱՐԱՄԻԾԸ

Մի անգամ Եղոպոսի տեր
Քսանթոսը ինչույքի էր գնացել:

Յուլուքից մեկը, տեսնելով, որ
Քսանթոսի գլուխը տաքացել* է,
հարցրեց նրան.

- Կարո՞ղ Ե աշխարհում լինել
այսպիսի մարդ, որ ծովի ամբողջ
ջուրը իմի:

- Ինչպես չե, ես ինքս կարող եմ
իմել,- հոխորտաց* Քսանթոսը:

- Իսկ եթե չկարողանա՞ս,-
հարցրեց հյուրը:

- Տունս քեզ կտամ:

Քսանթոսն ու հյուրը որպես գրավ* հանեցին իրենց մատանիները:

Առավոտյան լվացվելիս Քսանթոսը զարմանքով տեսավ, որ մա-
տանին չկա:

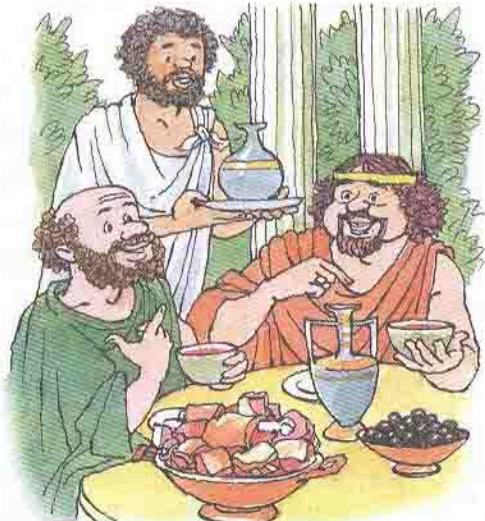
- Եղոպոն, ո՞ւր Ե իմ մատանին,- հարցրեց նա իր հավատարիմ
ծառային:

- Չգիտեմ, տեր իմ, բայց գիտեմ, որ դու քո տունը կորցրիր,-
պատասխանեց Եղոպոսը:

Եվ պատմեց, թե նախորդ օրն ինչ էր տեղի ունեցել Քսանթոսի
հետ՝ հարբած ժամանակ:

- Եղոպոն, միայն քո խելքը, քո հնարամտությունը կարող են
փրկել իմ տունն ու պատիվը, օգնիր ինձ:

- Լավ,- պատասխանեց Եղոպոսը:

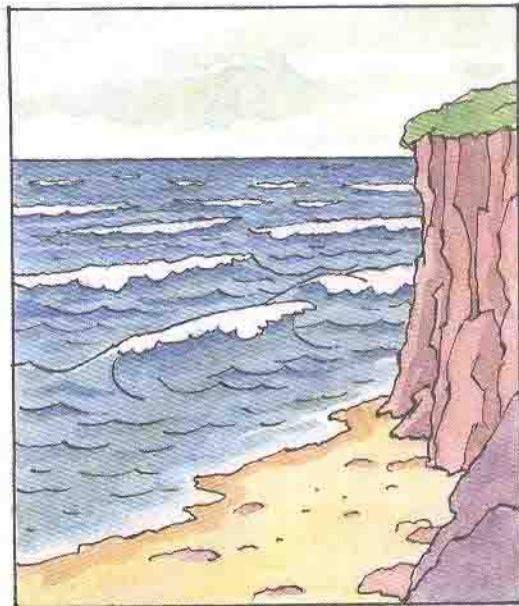

1. Ովքե՞ր էին Քսանթոսը և Եղոպոսը:
2. Ինչո՞ւ Քսանթոսն անհեթեթ պայման կապեց:
3. Օգնի՞ր Եղոպոսին՝ առաջարկելու հնարամիտ տարբերակ:

1) ա) Գրի՞ր, թե ինչեր են նկարված: Դրանց համար ընտրի՞ր համապատասխան հատկանիշ ցույց տվող բառերը և կազմի՞ր բառազույգեր. խոր, ոսկյա, փոթորկուն, ալեկոծ, ամուսնական, շքեղ:

բ) Ստացված բառազույգերում ընդգծի՞ր **ինչպիսի՞ն** հարցին պատասխանող բառերը:

2)

Բառամոցի

Հնարամտոթյուն բառով ընկերող հետ խաղա՝ «Բառամոցի» խաղը:

Քո «բամած» բառերից երեքով կազմի՞ր բարդ կամ ածանցավոր բառեր:

ՀՆԱՐԱՄՄԱԾԸԾ

(շարունակություն)

Կեսօրին մեծ բազմություն եր հավաքվել ծովափին՝ տեսնելու այն մարդուն, որը մենակ պիտի խմեր ծովի ամբողջ ջուրը:

Եղոպոսի խորհրդի համաձայն՝ Ըսանթոսը մի աման վերցրեց ձեռքը և դարձավ իր հետ գրագ եկած հյուրին.

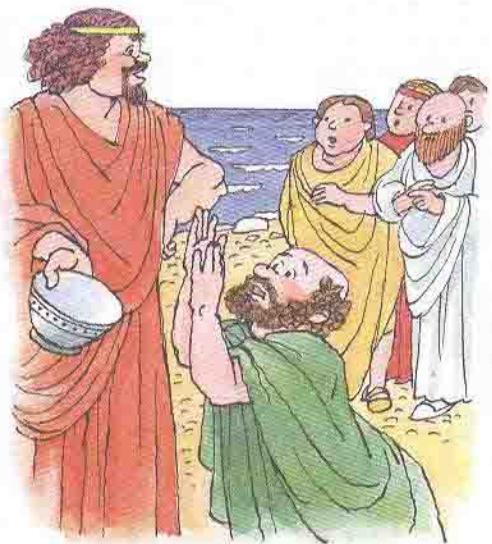
– Այսպէս, ուրեմն, ես իհմա պիտի խմեմ ամբողջ ջուրը:

Չարմանքից լայն բացված աչքերով բոլորը լուր նայում եին Ըսանթոսին:

Ըսանթոսը դիմեց ժողովրդին.

- Դուք գիտեք, թե որքան գետի ջուր է լցվում այս ծովը, իսկ ես խոստացել եմ միայն ծովի ջուրը խմել: Ասացեք այս մարդուն, որ ամբարտակներ կառուցի, բաժանի ծովի ջուրը գետի ջրից, որից հետո ես կսկսեմ խմել ծովի ջուրը:

Ժողովուրդը հիացավ այս սրամիտ առաջարկով և սկսեց ծաղրել հյուրին, որը, Զսանթոսի ոտքերն ընկած, խնդրում էր չեղյալ համարել* պայմանը:

1. Եզոպոսն ի՞նչ հնարամտությամբ փրկեց Քսանթոսին:
2. Փորձի՛ր պատմել այս պատմվածքի բովանդակությունը՝ քեզ պատկերացնելով դեպքերի մասնակից:

20թու և

1

Նկարելուկ
Գրված է
նույն բառը.
Փորձի՛ր կար-
դալ:

2

Խառնագիր

Վերծանի՛ր բնագրից ընտրված բառերի խառնագրերը և գտի՛ր «ավելորդ» բառը.

ափովծ, ամանիտ, օսկեր, րսմատի:

Բացատրի՛ր, թե ինչու է այդ բառն «ավելորդ»:

3 Հյուրախաղ

Նախադասությունների անդամները «հյուր են գնացել» միմյանց: Ստեղծվել է խառնաշփոթ: Հյուրերին ճանապարհի՛ր իրենց «տները» և ճշտված նախադասությունները գրի՛ր տետրում:

Աքաղաղը թռչում է ամպերի մեջ:

Գորտերի վտառը լողում է ծովում:

Արագիլը ծիուց էլ արագ է վազում:

Զկնորսն արթևացավ ձկների ծայնից:

Զայլամը թռչում է սարերի վրայով:

Արծիվը վազում է հավերի հետևից:

4 Առածները «քանդվել են»:

ա) Հավաքի՛ր առածները, ընտրի՛ր բնագրին համապատասխանողը և գրի՛ր տետրում: բ) Արտագրի՛ր հականիշը բառեր պարունակող առածը:

կատարել:

Մի

կարող

ինչ

ծանտ

քիչ

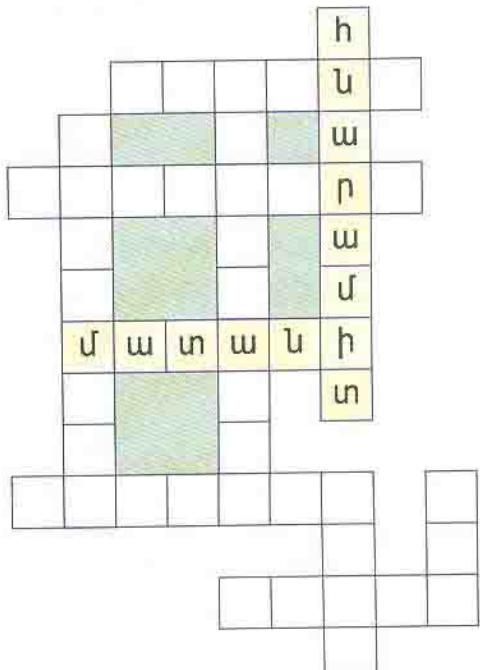
խոստացիր

լսիր,

այս,

խոսիր:

չես

5 Հստ նմուշի՝ առարկա

ցուց տվող բառերը գրի՛ր խաչբառի տողերում, իսկ հատկանիշ ցուց տվող բառերը՝ սյունակներում.

Քահանա, խորամանկ, հավատարիմ, սեղան, մեղմ, իին, ակնամում, ժողովուրդ:

Այսայիտպ, առաջն ասում է. «Թանի դեռ խոսքը բերանում է, դուն ես նրա տերը, երբ բերանիցդ դուրս է գալիս, նա՞ է քո տերը»:

Շատ դարեր առաջ Հովսեփի անունով մի մարդ է ապրել Ասորեստան պետության մեջ: Այդ պետությունն այժմ չկա, սակայն ասորիներ կան: Այսօր Հայաստանում էլ են ապրում ասորիներ:

Ուշիմ աշակերտ, կարդա՞ ասորի Հովսեփի առակներից մեկը և տես, թե ինչ փորձանք եկավ պարծենկոտի գլխին:

ՀՈՎՍԵՓ ԱՍՈՐԻ

ԵՐԿՈՒ ԱՅԼՈՐ

(Առակ)

Երկու աքլոր կռվեցին: Պարտվածը թաքնվեց աչքից հեռու մի տեղ: Հաղթողը թռավ տանիք և ամբողջ կոկորդով սկսեց ծուղուուղու կանչել ու պարծենալ իր հաղթանակով:

Պարծենկոտին նկատեց արծիվը: Նա քարի պես ընկավ տանիքին, ճանկեց աքլորին ու տարավ:

Այս առակը համեստություն է սովորեցնում: Պետք չէ չափից դուրս պարծենալ իր ուժով և անզուսաց գովել իրեն:

1. Ի՞նչ արեցին աքլորները, և ի՞նչ փորձանք եկավ պարծենկոտի գլխին:
2. Ի՞նչ ես կարծում՝ ի՞նչն էր աքլորների կովի պատճառը:
3. Բնագրից ընտրի՛ր և կարդա՛, թե ինչ է սովորեցնում այս առակը:

1 Կարդա՛ Հովսեփի պատճառը՝ «Անհաղթ աքլորը» հեքիաթը: Համեմատի՛ր հեքիաթի և այս առակի աքաղաղներին:

2 Բառաղյուսակից գտի՞ր առարկա ցույց
տվող բառերը և զրի՞ր տետրում:

Որոշի՞ր նրանց արվող հարցերը: Համեմատի՞ր քո և ընկերոջդ գրած բառերը:

Ձեր գրած բառերը գոյականներ են,
այսինքն՝ դու իմացար, որ առարկա ցույց
տվող բառերը ••••• են:

Վ	չ	մ	պ	ա	տ
ա	ք	ա	դ	ա	դ
զ	ն	ս	տ	ե	լ
ե	ա	ու	ո	ր	ս
լ	դ	ր	ր	ա	ե
ո	ր	դ	ի	մ	լ

Գոյականի երգը

Ի՞նչ եմ, ո՞վ եմ.
Հող եմ, ծով եմ,
Մարդ, կենդանի,
Այն ամենն եմ,
Ինչ կա, չկա,
Ոիրիշ խոսքով՝
Ցուց եմ տալիս
Ես առարկա:

3 Սովորի՞ր «Գոյականի
երգը»:

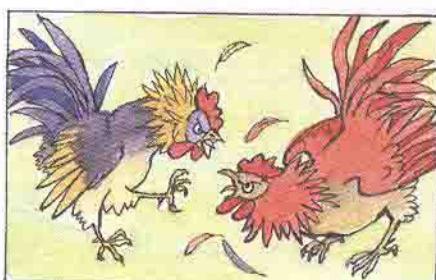
4 ա) Արտահայտությունը փոխարի-
նի՞ր մեկ բառով՝ օգտագործելով հա-
մապատասխան ածանցներ.

տուն չունեցող – անտուն
բախտ չունեցող –
ձև ունեցող –
պոչ ունեցող –
պոչ չունեցող –

բ) Ստացված բառերի համար ընտ-
րի՞ր համապատասխան գոյականներ:

ԴԱՐՁՎԱԾ

Աքլորակոյիվ տալ – անմտորեն կռվել, աքլորանալ, վիճա-
բանելով աղմուկ հանել

6 Հորինի՞ր պատմություններ ըստ նկարների:

Առած

Գոռոյ աքլորի յունը աղվեսի փորն է:

Սիրով քեզ ենք Ներկայացնում մի պատմություն Խիկար Իմաստունի կյանքից: Նա ասորի եր: Ապրել է մոտ 2500 տարի առաջ: Այդ օրերից շատ ժամանակներ են անցել, սակայն շատ բան մարդու կյանքում մնացել է անփոփոխ: Կարդանք և տեսնենք...

Որոյան իմ, քարերով դեն քշիր այն շանը,
որն իր տիրոջը թողել՝ քո հետևից է գալիս:

Խիկար Իմաստուն

ԵՐԵՔ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

(Ավանդություն)

Երեք մարդ վիճում եին. չեին կարողանում որոշել, թե իրենցից ով է հարուստը: Գնում են Խիկար Իմաստունի մոտ:

- Մենք,- ասում է առաջինը,- եկել ենք իմանալու, թե մեզանից որ մեկն է հարուստը:

- Դու խոսիր,- դիմում է Խիկար Իմաստունն առաջինին:

- Ես ոսկու և արծաթի, արտ ու արոտի տեր եմ, իմ հարստությանը չափ չկա:

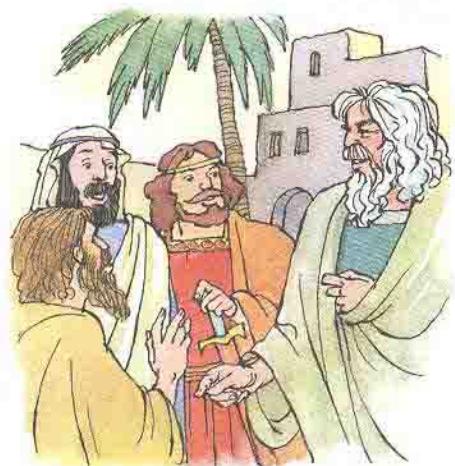
- Դու ինչ կասես,- հարցնում է Երկրորդին:

- Ես այսինչ թագավորի զորապետն եմ, իմ թագավորից ես Երեք անգամ ավելի հարուստ եմ:

- Դու ել խոսիր, տեսնենք,- դիմում է Երրորդին:

- Ես,- ասում է Երրորդը,- ոչ ոսկի ու արծաթ, ոչ արտ ու արոտ ու նեմ, ոչ ել ուրիշ ունեցվածք: Ես գիտում մարդ եմ, իմ ունեցած յունեցածը գիշումն է:

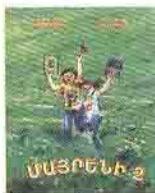
- Չեր Երեքից ավելի հարուստը այդ գիտունն է. Նրա հարստությունը ոչ կարող են զավթել, ոչ կարող են տեսնել,- ասում է Խիկար Իմաստունն ու Նրանց վեճը լուծում:

1. Ինչո՞ւ էին վիճում Երեք մարդ, և ի՞նչ էր պնդում յուրաքանչյուրը:
2. Ինչպե՞ս լուծեց վեճը Խիկար Իմաստունը:
3. Ի՞նչ սովորեցրեց մեզ այս զրուցը:

- 1 Բնագրից ընտրի՛ գոյականներ և գրի՛ աղյուսակի համապատասխան սյունակներում.

Ինչ	Ով
արտ	Խիկար

Հիշո՞ւմ ես

Առարկա ցույց տվող բառերը, այսինքն՝ գոյականները, ցույց են տալիս անձ (Ով, ովքե՞ր) և իր (Ինչ, ինչե՞ր):

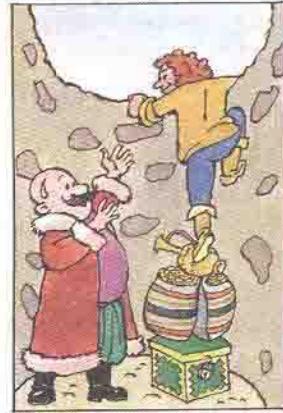
U

- 2) ա) Հորինի՛ մի պատմություն նկարների շուրջ, որտեղ երևա, որ խելքն ավելի կարևոր է, քան հարստությունը:

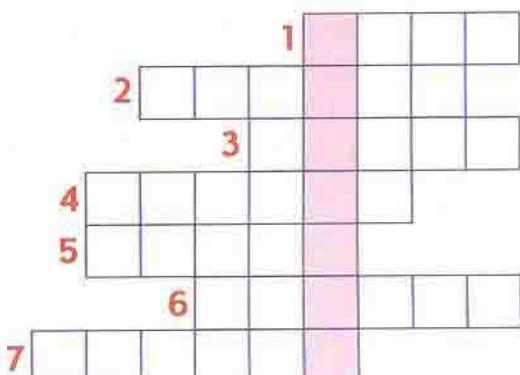
բ) Քո գրած պատմության մեջ ընդգծի՛ անձ և իր ցույց տվող բառերը:

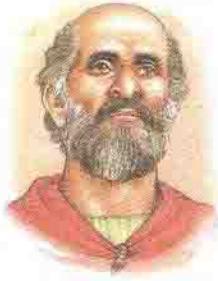
- բ) Այդ բառերը գրի՛ տետրում և որոշի՛ դրանց ընդհանուր անունը:

- 3) ա) Բատ նկարի լրացրո՛ խաչբառը: Ընդգծված սյունակում կկարդաս, թե ինչ են ցույց տալիս այդ բառերը:

Այսպիսով, հարուստը նա է, ով....

ՄԽԻԹԱՐ ԳՈՅ

Յայ ժողովուրդը ևս ունեցել է նշանավոր առակագիրներ:

Դու կծանոթանաս նրանցից երկուսի՝ Մխիթար Գոյի և Կարդան Այգեկցու առակներին: Կտեսնես, որ նրանց առակները ևս լի են իմաստությամբ, դիպուկ են ու սրամիտ, օգնում են ավելի ճիշտ հասկանալ կյանքը, լինել բարի ու ազնիվ, պայքարել չարի դեմ: Կարդանը:

Մի հրապուրվիր անկարելի բաներով,
թե չէ ունեցած էլ կկորցնես:

ՃԱՅԸ* ԵՎ ՍԱԳԸ

(Առակ)

Ճայը Սագին աղաջում էր և ասում:

– Ես սև եմ, և բոլորն ինձ արհամարհում են: Խնդրում եմ ինձ սովորեցնես, որ քեզ պես սպիտակեմ:

– Շատ լավ, – ասաց Սագը: – Ինձ պես միշտ լվացվիր ջրով:

Ճայը լսեց Սագի խորհուրդը: Բայց լվացվելիս ընկնում էր նրա սև փետուրը և դարձյալ նույն գույնի մեկ ուրիշ փետուր էր գալիս:

Ճայը կրկին գնաց Սագի մոտ ու աղաջեց: Սագն ասաց նրան.

– Լվացվելու հետ մեկտեղ պետք է իմ լեզուն էլ սովորես, որ կարողանաս ինձ նման լինել:

Բայց ճայը չցանկացավ մոռանալ իր լեզուն և մնաց նույն սևադեմը:

1. Ինչո՞վ էր անհանգստացած ճայը և ի՞նչ խնդրեց Սագին:
2. Ճայը կարողացա՞վ կատարել Սագի խորհուրդը: Ինչո՞ւ:
3. Գրի՞ր ճային ու Սագին բնութագրող մեկական բառ:
4. Ի՞նչ սև թռչուններ գիտես: Ճայի փոխարեն նրանք ինչպե՞ս կվարվեին:

1) ա) Ըստ նկարի պատասխանի՞ր հետևյալ հարցերին: Հորինի՞ր մի պատմություն և գրի՞ր:

1. Ո՞ր գյուղում են երեխաները և ո՞ւմ հուշարձանին են այցելել:
Անուններ դի՞ր երեխաներին:

2. Ո՞ր լեռն է երեսում հեռվում:

3. Ի՞նչ ծաղիկներ ես տեսնում: Քո շրջապատում կա՞ն այդպիսի
անուններ ունեցող մարդիկ:

բ) Քո ստեղծած պատմությունից դո՞ւրս գրիր մարդկանց, գյուղի,
լեռան անունները:

Ինչո՞ւ ես այդ անունները գրել մեծատառով:

Դու զիտես, որ գյուղեր շատ կան: Դրանք ունեն մեկ ընդհանուր
անուն՝ գյուղ: Բայց դրանցից յուրաքանչյուրն ունի հատուկ անուն.
Օրինակ՝ Օշական:

Ծարունակիր

գյուղ - Օշական, Գառնի,

գետ -

սար -

մարդ -

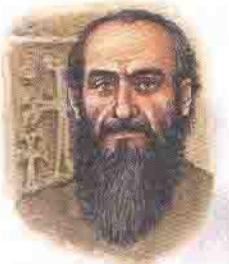
Զախ կողմում գրված են **հասարակ** անունները, իսկ աշ կողմում
դու գրեցիր **հասուկ** անուններ:

Ասացվածք

❖ Դու լեռների խոսող օրարկն ամենի լավ է, քանի իմ լեռուն ցիւնացոյ
ապահովարիր:

U

U

Դու երբևէ տեսել ես ծառի վրա
աճած ձմերուկ: Կարդա
և կիմանաս, թե ինչու
չես տեսել:

ՎԱՐԴԱՆ ԱՅԳԵԿԻ

Պետք չէ հավատալ ցնորամիտ բաների...

ՄԱՐԴ, ԸՆԿՈՒՅՉՈ ԵԿ ԶՄԵՐՈՒԿԸ (Առակ)

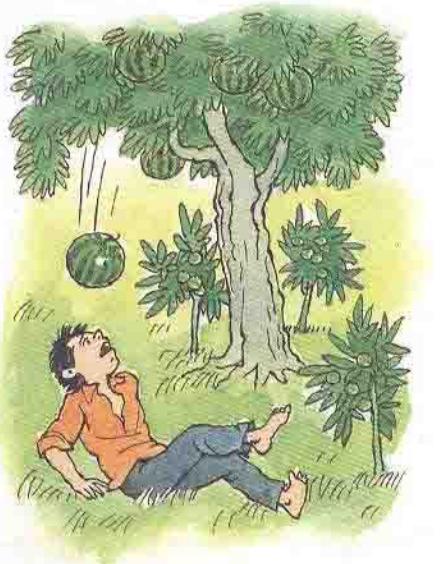
Մի մարդ ընկույզի ծառի մոտ ձմերուկ էր ցանել: Երբ բերքը հասունացավ, մարդը նայեց մեծամեծ ձմերուկներին, նայեց ծառի մանր ընկույզներին և ասաց.

- Տե՛ր Աստված, ինչ որ ստեղծել ես, ամենը կարգին է: Իսկ այս երկու պտուղն անկարգ են, բանի նման չեն:

Մարդն ասում էր, որ ընկույզի տեղ ձմերուկ պիտի լիներ ծառին, և ընկույզը՝ ձմերուկի թփի վրա:

Եվ նա պառկեց ծառի տակ ու նայեց ծառին: Հանկարծ մի ընկույզ պոկվեց ծառից, ուժգին դիպավ նրա ճակատին և ճակատը պատռեց: Մարդը վեր կացավ տեղից և աղաղակեց.

- Տե՛ր Աստված, ինչ որ ստեղծել ես, ամենը կարգին է և կատարյալ: Ով չիավանի քո ստեղծածը, նրա ճակատն իմից վատ կլինի, որովհետև եթե ընկույզի տեղ ձմերուկ լիներ, պիտի սպաներ ինձ:

1. Ի՞նչ ցանկացավ մարդը: Կարո՞ղ ես կռա՞նել, թե ինչու:
2. Ի՞նչ պատահեց նրան:
3. Ի՞նչ է սովորեցնում մեզ այս առակը:

1

ա) Ազ ու ձախ սյունակների հասարակ գոյականները միացնելով՝ կազմի՛ր ու գրի՛ր բարդ բառեր.

տղա	ձոր
ծիծեռնակ	ուղի
ծառ	բերդ
ճակատ	մարդ
ծաղիկ	մարտ

բ) Դու տեսար, որքո կազմած բառերի մեջ կան հատուկ գոյականներ: Նարունակի՛ր ստանալ հատուկ գոյականներ հետևյալ հասարակ գոյականներից.

գանձ	սար
կաթավ	բերդ
վարդ	շեն
աղավնի	ձոր
ձոր	բերդ

2

Արտագրի՛ր տեքստը՝ ուղղելով սխալները:

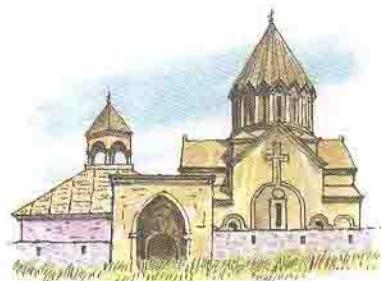
Ես, վարդանը, տիգրանը, մանուշակը գնացինք ծաղկածոր: Այստեղ տեսանք կեչառիսի վանքը, այցելեցինք օրբելի եղբայրների տուն-թանգարանը: Ճոպանուղիով բարձրացանք թեղենիս սարը:

3

Բնագրից ընտրիր այնպիսի մի բառ, որն սկսվում և վերջանում է նույն երեք տառերով: Ինչպիսի՞ բառ է դա: Նույն եղանակով կազմի՛ր դրա հականիշը:

ՀԵՏԱԶՈՐԻՒՄ

Արցախում կա մի սար, որի մեջ շատ գանձեր կան՝ արծաթ, ոսկի և այլն: Դա մի իսկական գանձասար է: Բայց այդ գանձասարի վրա կա մեկ այլ գանձ՝ Գանձասար վանքը, որը հազար տարի առաջ է կառուցվել: ՈՒնեցել է հարուստ գրադարան: Գանձասարն այժմ էլ փառահեղորեն կանգնած է Գանձասարի վրա:

4

Գիտե՞ս, ո՞ր...

Գոյություն ունեն հայկական ծագում ունեցող բառեր, որոնք ոչ մի լեզվով չեն թարգմանվում և հնչում են նույն ձևով:

Օրինակ՝ մածուն, խաչքար:

Այսպիսով, մարդը մտածում է, Աստված՝ տնօրինում:

Իմաստուններ, սրախոսներ, զվարճախոսներ եղել են ու կան բոլոր ժողովուրդների մեջ: Յայերս է ունեցել ենք Խիկար անունով մի զվարժ մարդ, որի մասին գրել է գրող Յուսիկ Խանդամուրը:

ՅՈՒՍԻԿ ԽԱՆԴԱՄՈՒՐ

ՆՇԱՏԱՎՈՐ ՌՉԻՆՉԸ

(Չրուց)

Մի օր, երբ Խիկարը, աշխատանքից հոգնած, ծառի ստվերի տակ հանգստանում էր, երևաց գյուղապետը:

- Դու հիվ ես, ինչացո՞ւ ես, որ ինձ տեսնելիս տեղից վեր չես կենում,- ասաց գյուղապետը:

- Ես ոչինչ եմ,- պատասխանեց Խիկարը:

- Ինչ է նշանակում՝ ոչինչ,- հարցրեց գյուղապետը զարմացած:

- Ոչինչ նշանակում է ոչինչ,

իսկ դո՞ւ ով ես,- գյուղապետին դիմեց Խիկարը:

- Ես այս գյուղի պետն եմ, գյուղապետը:

- Իսկ ինչ պիտի լինես, եթե բարձրանաս:

- Քաղաքապետ:

- Իսկ հետո՞:

- Նահանգապետ:

- Հետո՞:

- Իշխան:

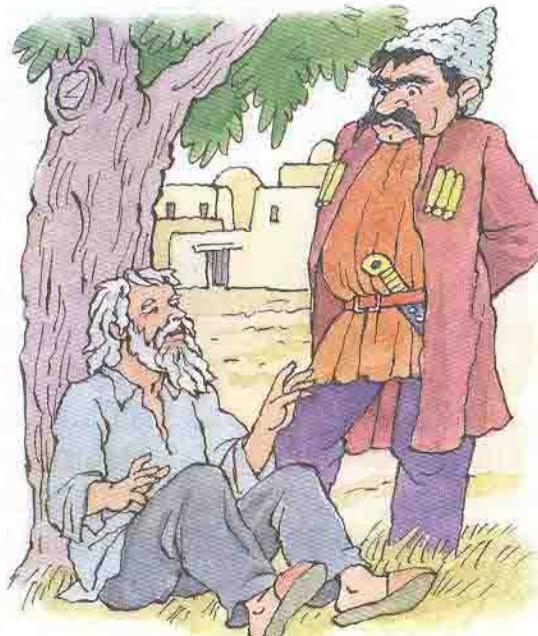
- Հետո՞:

- Թագավոր:

- Իսկ այդ բոլորից հետո՞:

- Հետո՞՝ ոչինչ:

- Ես այդ ոչինչն եմ,- ասաց Խիկարը:

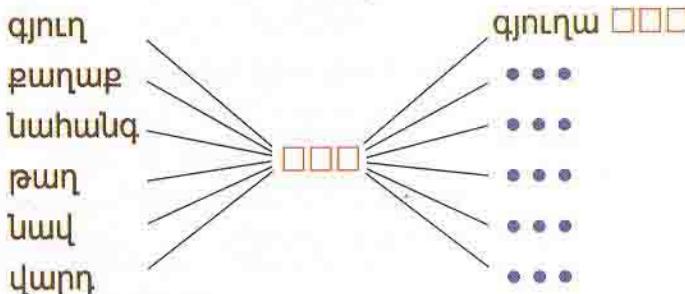
- Կորիր աչքից, դու արժանի չես արևի երես տեսնելու,- բարկացավ գյուղապետը:

- Այդ պատճառով ել ստվերի տակ եմ նստել,- ասաց Խիկարը:

1

Դերային խաղով ներկայացրեք պատմությունը:

2 Կազմի՛ր բարդ բառեր, գրի՛ր տեսրում և գտի՛ր «ավելորդ»:

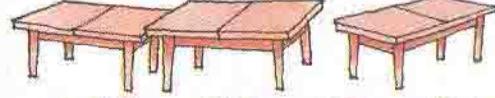
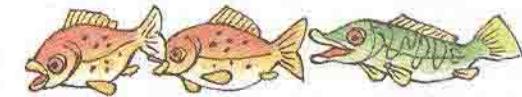

3 Այս հասարակ անուններից ստացի՛ր հատուկ անուններ: Դրանք օգտագործի՛ր նախադասությունների մեջ: Օրինակ, Հասմիկը մտավ պարտեզ և քաղեց մի քանի հասմիկ:

Հասարակից՝ հատուկ

հասմիկ -
կորյուն -
աստղ -
արև -
մեխակ -

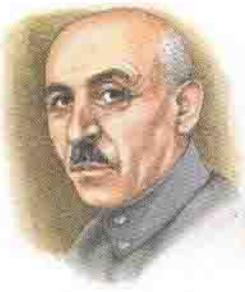
4 ա) Գրի՛ր, թե ինչ ես տեսնում նկարներում: Այսպես՝ շուն - շներ:

բ) Որոշի՛ր խմբերի ընդհանուր անունները:

Առած

Մարն ինչպան էլ բարձր լինի, մի օր վրայով ճանկան կանցնի:

ԱԹԱՐԵԿ ԽՆԿՈՅՄ
(Խնկո Վագեր)

ԽՈՉՆ ՈՒ ԱԳՈԱՎԸ

(Աղակ)

Մի դարավոր կաղնու տակ
խոզը ագահ ու անհազ
Այսքան կաղին զիսկտվեց*,
Որ ցած ըլսկավ ու փռվեց:
Չարթենց քնից ու տակից
Ծառը փորեց արմատից:
- Ինչ ես անում, այ անգետ,-
Ազռավն ասավ վերևից:-
Խաղի ես անում ծառի հետ,
Կչորանա արևից:
- Չորանում Ե՞ չորանա,
Ինձ ինչ օգուտ՝ զորանա,
Միայն կաղին ունենամ,
Ուտեմ, պառկեմ, գիրանամ:
- Այ ապերախտ կենդանի,
Ով քեզ նման վիզ ունի,
Իր կույր աչքով չի տեսնի,
Որ կաղինը հյութալի
Լոկ այս ծառն է քեզ տալի,-
Ազռավն ասավ խոզուկին,
Այս կախգլուխ կուզիկին:

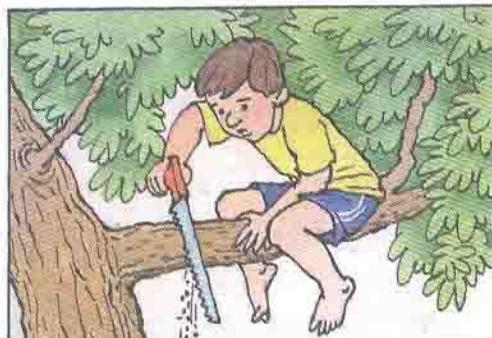
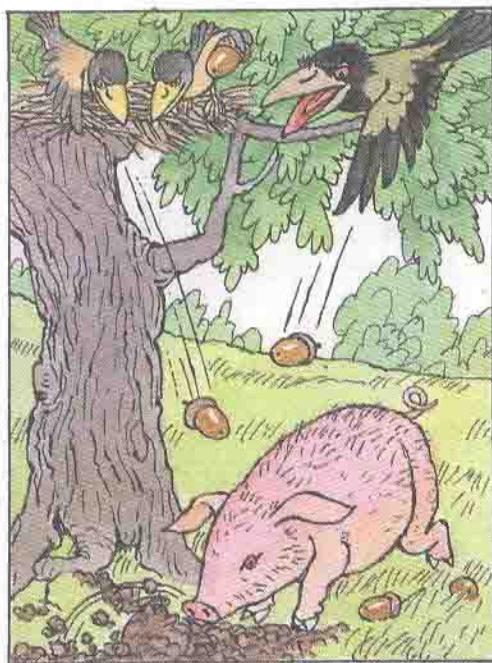
Համեմատի՛ր առակի
խոզուկին ճյուղ կտրող
տղայի հետ:

Հիշո՞ւմ ես
«Բկլիկ ձկնիկը»:

Նրա հեղինակն Աթա-
բեկ Խնկոյանն է, որը
շատ առակներ է գրել: Կարդանք
դրանցից մեկը, որտեղ ագռավը դաս է
տալիս խոզին:

1. Ի՞նչ էր անում խոզը, և ի՞նչ դաս տվեց ագռավը:
2. Եթե խոզը չսի ագռավին, ի՞նչ կլինի ծառը:
3. Ո՞ր կենդանին քեզ դուր եկավ: Ինչո՞ւ:
4. Բնութագրի՞ր խոզին՝ բնագրի խոսքերով:
5. Ի՞նչ սովորեցիր այս առակից:
6. Ինչպիսի՞ մարդկանց է խորհրդանշում խոզը: Նկարագրի՞ր:

1

Ծարունակիր

- ա) դաշտ - դաշտեր
 կաղին -
 ծառ -
 դուռ -
 լեռ -
 թռչուն -

բ) Տրված բառերով և
 մասնիկներով ստացիր
 հոգևորակի թվով գոյա-
 կաններ.

քար	ներ
մարդ	եր
կին	իկ
պահարան	այք

Ինչպես տեսար, ձախ սյունա-
 կում գրված գոյականները ցույց
 են տալիս մեկ առարկա. դրանք
եղակի թվով են:

Իսկ աջ սյունակում գրված
 գոյականները ցույց են տալիս
 նույն տեսակի մեկից ավելի ա-
 ռարկաներ. դրանք **հոգևորակի**
 թվով են:

2

Բնագրից գտի՛ր տրված բառերի հոմանիշները.

- Երախտամոռ -
 արթնանալ -
 անկուշտ -
 միայն -
 պարանոց -
 ջրայի -
 սապատավոր -

3

Կազմի՛ր իմաստով տարբեր երկու նախադասություն՝ առանց
 փոխելու տրված բառերի վերջավորությունները. **Գերանդի**, **Եղան-**
գնեցին, **Ա**, **Խանութում**:

Օրինակ՝ **Ե**, **ավելի**, **պոչը**, **Երկար** բառերով կարելի **Ե** կազմել
 այսպիսի նախադասություններ.

Ավելի պոչը Երկար Ե: **Պոչը ավելի Երկար Ե:**

Ինչ է կատարվում, եթե քամին ներխուժում է անտառ:

ՀՐԱԶԻԿ ՍԵՎՈՅԱՆ

ԱՆՏԱՌՆ ՈՒ ՔԱՄԻՆ

(Առակ)

Անտառ ներխուժեց
Քամին սրընթաց,
Կատաղած թափով
Ծայրից ծայր անցավ,
Գետնին տապալեց
Ծառերը փտած,
Եվ, ինքն իր ուժով
Հպարտ, պարծեցավ:

1 Հորինի՞ր մի պատմություն նկարների շորջ:

- Կշարդեմ բոլոր
Ծառերը մեկ-մեկ,
Ինչպես ջարդեցի
Այսօր շատերին,
Թող չմտածի
Անտառը երբեք,
Որ կդիմանա
Իմ հարվածներին:

- Անմի՞տ,-
Անտառը հպարտ շառաչեց*,-
Փտած ծառերն են լոկ քեզ զոհ գնում,
Գիտցիր. որքան ել
Ունաս ու շաչես,
Կանաչ անտառը կանգուն է մնում...

2 Գրի՞ր, թե ով կամ ինչը կարող են անել
այս գործողությունները:
Ամբողջ ձմեռ քնում է որջում:
.... թագավորի համար կարեց զգեստ:
.... սովորով ներխուժեց անտառ:

3 Վերագրի՞ր հատկա-
նիշներ քամի և անտառ
գոյականներին: Ստաց-
ված բառակապակու-
թյունները գրի՞ր տետրում:

1. Ի՞նչ արեց քամին, և ի՞նչ պատասխանեց անտառը:
2. Ինչո՞ւ անտառը չվախեցավ քամուց:
3. Համեմատի՞ր՝ ինչո՞վ է անտառը տարբերվում միայնակ
ծառից:
4. Ստեղծի՞ր երկխոսություն միայնակ ծառի և քամու միջև:

Այսայսուպ, միասնությունը ուժ է:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԾԻԾԱՂՈՒՄ Ե

Ինչպես ամեն մի ժողովուրդ, իայ ժողովուրդը ևս ունեցել է և ունի շատ սրախոս ու զվարճաբան մարդիկ: Եթե ուշադիր նայես, կտեսնես, որ քո կողքին էլ կան նրանք:

Այս եջերում կներկայացնենք մի քանի հայտնի զվարճախոսների կատակներ:

Ինքնուրույն կարողա դրանք:

Ուրա՞խ և զվարդ եղիր, փոքրիկ բարեկամ:

ՊԸԼԸ ՊՈՒԽԸ ՈՒ ՄԵԼԻՔ ՇԱՐԱԶՁԱՐԸ (Արցախ)

(Ավանդություն)

- Մելիք Շահնազարն ուզում է խոսքի մեջ ինձ ինձ հաղթել,- մի անգամ Մելիքի Ներկայությամբ գյուղացիներին ասաց Պուլ Պուղին:- Չգիտի, որ ես նրան կտանեմ աղբյուր ու ծարավ իետ կբերեմ:

- Դու հ՞վ ես, որ ինձ տանես աղբյուր՝ ծարավ իետ բերեմ: Չես կարող,- ասաց Մելիքը:

- Կարող եմ:

- Չես կարող: Լավ: Արի զնանք: Բայց եթե ես աղբյուրից ջուր խմեցի, ապա կիրամայեմ, որ գլուխող կտրեն:

- Գնամնք,- համաձայնեց Պուղին:

Երբ Մելիքը ու Պուղին հասան աղբյուրին, Պուղին ասաց.

- Մելիք, մենք վկա չունենք, ու եթե իհմա դու ջուր խմես, հ՞վ կիաստատի, թե խմել ես: Դու կասես՝ խմել ես, ես կասեմ՝ չես խմել: Ավելի լավ է մի վկա բերենք:

- Ճիշտ ես,- համաձայնեց Մելիքը:

Եվ Մելիքը ու Պուղին վերադարձան վկա կանչելու: Երբ հասան մարդկանց, նրանք հարցրին.

- Հ՞մ, աղբյուրի ջուրը սանոն եր:

- Պուտիկն զթողեց, որ խմեմ,- խոստովանեց Մելիքը:- Եկել ենք վկա տանելու:

- Որ ասացի՝ կտանեմ աղբյուր, ծարավ հետ կրերէմ,- ծիծաղեց Պուտիկն, ժողովուրդն էլ նրա հետ:

ՊՈՒԼՉ ՄՈՒԿՈՒՉ (Գյումրի)

- Մուկուչ ախապեր, տղա ունեցա, անունն ինչ դնեմ,- Պուլոզ Մուկուչին է դիմում հարևանը:

- Մուկուչ դիր:

- Յա, ի՞րը եղավ, ախր իդիկ* քո՞ անունն է:
- Բան չկա, ես համ Պուլոզ եմ, համ էլ Մուկուչ: Տղադ հետ անուն չունի:

ԳԻՆՈՍ (Կապան)

Մի մեծահարուստ հարցրեց աղքատ Գինոսին.

- Ինչպէս ես:
- Լավ եմ, բա դ՞ո՞ւ ինչպէս ես:
- Ոչի՞նչ:
- Չի լինի՞ իմ լավը տամ քեզ, քո ոչինչը տաս ինձ,- տխուր սրամտեց Գինոսը:

ՀՈՐԻՉՈՆ (Երևան)

Մեկը կանգնեցրեց Հորիզոնին.

- Ձեր դեմքն ինձ ծանոթ ե. մի տեղ տեսել եմ:
- Հորիզոնն ասաց.
- Ինձ էլ տեսած կլինեք. ես միշտ դեմքիս հետ եմ լինում:

Թռոնիկն ասաց.

- Պապիկ, եսօր իինգից հանած եմ ստացել:
- Հորիզոնն ասաց.
- Նայած՝ ինչքան են հանել:

ԶԵՐ ԽԱՅԻԿ (Գյումրի)

Զղեր Խաչիկը Երևանում բարձրանում է ավտոբուս ու բարեսում ուղևորներին.

- Բարի լուս, ավտոբուսի ժողովուրդ:

Ոչ ոք չի պատասխանում:

- Յա, չեղանի տրուելեցուս եմ նստել,- զարմանում է Զղերը:

ՈՈՒԲԵՆ (Վանաձոր)

Ոուբենը մի օր հարևանի տղային ասում է.

- Վազիր Աշոտ քեռու տուն, ասա՞, որ շտապ կանչում եմ:

- Ծան մոտով ընց անցնեմ, որ չկծի:

- Ծան տեղ մի՛ դիր:

ԵԾ ՓՆՏՐԵԼԸ

Մի մարդ է լինում: Ես մարդն իր եշը կորցնում է: Տղայի հետ գնում է եշը փնտրելու: Յայրը մի կողմում է ման գալիս, տղան՝ մյուս: Ես մարդը շատ է ման գալիս ու տեսնում տղան եկավ: Տղան ասում է.

- Այ հեր, գտել եմ, արի՞ գնանք տուն:

Յայրն ասում է.

- Յա, ապրես, տղա ջան: Դու գնա՞ տուն: Ես մի երկու պուճուր ծորն է մնացել, ման գամ ու գամ:

- Ո՞ր զվարճախոսությունը քեզ ավելի շատ դուր եկավ և ինչո՞ւ:

- Ո՞ր հերոսի դերում կցանկանայիր լինել: Պատճառաբանի՞ր:

- Հորինի՞ր մի զվարճալի պատմություն, պատմի՞ր ընկերոջդ:
- Ընկերոջդ հետ մնջախաղով ներկայացրո՛ւ քեզ դուր եկած պատմությունը:

Այսախով, հումորով, ժայխով, ծիծաղով վերաբերվիր ընկերոջդ կատակներին և դու էլ սովորիր վայելուչ կատակել:

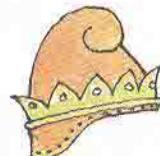
ԱՏՈՒԳԻՐ ԻՆՉԵԴ ՁԵՇ

1. Ինչ ես կարծում՝ ինչի՞ւ շատ վաղուց ստեղծված առակներն ապրում են մինչև այսօր:

2. Որոշիր՝ ո՞ր նկարը ո՞ր առակից է, և այդ առակի համար ընտրիր համապատասխան միտքը:

1. Պետք է մերձավորներին խորհուրդ տալ մաքուր սրտով և ոչ թե սեփական շահի համար:

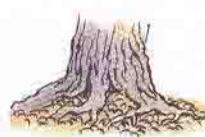
2. Նախ մտածիր, հետո խոստացիր:

3. Համեստությունը զարդարում է մարդուն:

4. Ոիրիշի հագուստ հագնելով՝ ուրիշ շես դառնա:

5. Աստծու ստեղծածը կատարյալ է:

6. Մի՛ կտրիր այն ճյուղը, որի վրա նստած ես:

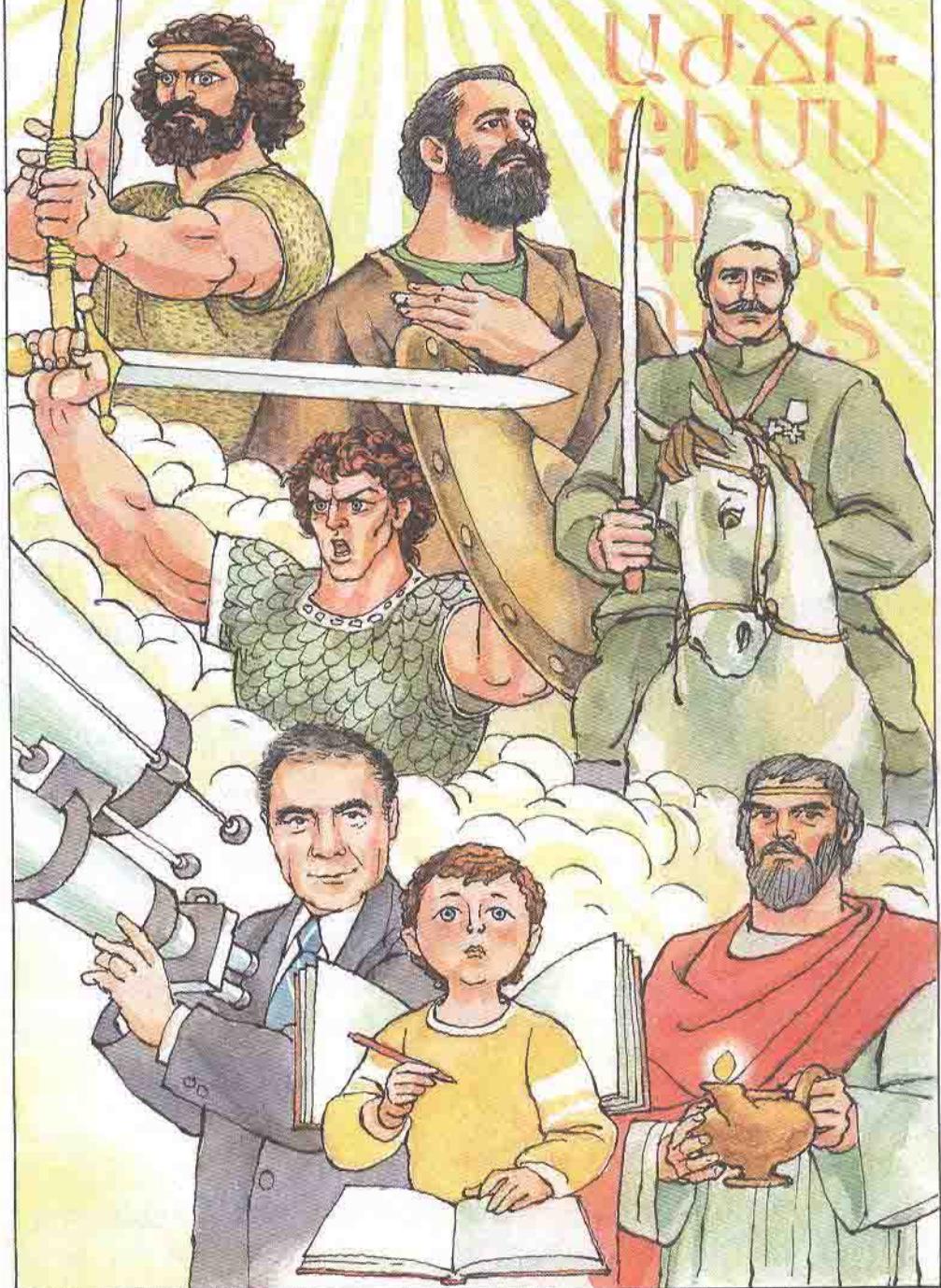
3. ա) Զախ սյունակում տրված հատկանիշները վերագրի՛ր վերևի տողում գրված գոյականներին: Հատման կետերում գրված տառերով կկարդաս մի բառ: Ի՞նչ ես սովորել այդ բառի մասին:

	Հուսիկ Խանդամուր	ինզ	Խի- կար	Եզր- պոս	ոչինչ	ճայ	աքլոր
իմաստուն	ա	ե	գ	ա	բ	գ	ո
գրող	ո	յ	զ	դ	ե	ը	ա
անհագ	ե	յ	շ	ե	զ	ա	վ
ստրուկ	թ	ա	ի	ա	ը	կ	դ
սևադեմ	կ	ի	դ	ե	ն	կ	ե
նշանավոր	զ	ա	լ	ծ	ա	ծ	ա
պարծենկոտ	ի	ծ	ե	ե	ա	ե	ն

բ) Վերևի տողում գրված գոյականները խմբավորի՛ր հատուկ և հասարակ գոյականների:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ,
ԵՍ ՄԻ ՉԱՐԿՆ ԵՄ ՁՈ ԲԱՇԿԻ

ԱՇԽԱ-
ՃԵՐԱ
ԳԵՎԱ
Տ

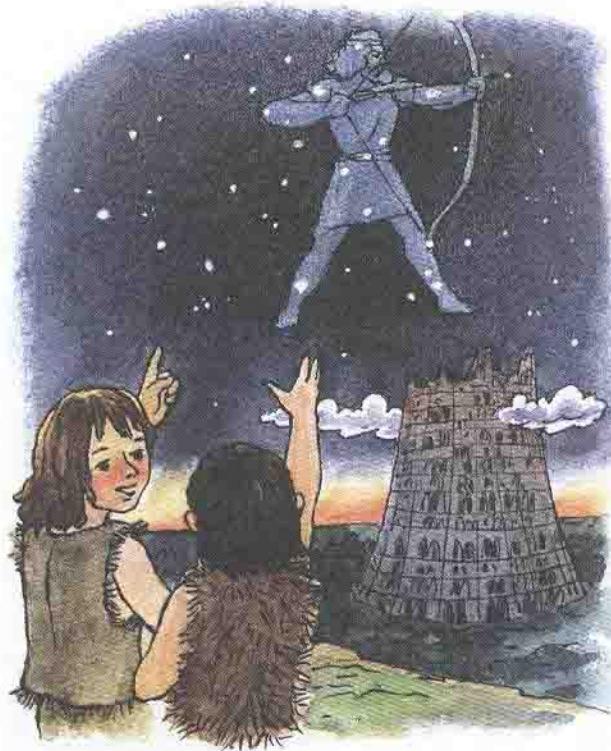

Երբեմ մտածել ես, թե ինչու ենք մեզ հայ անվանում, մեր երկիրը՝ Հայաստան, և մեր լեզուն՝ հայերեն:

ՎԱՐԱԳԱՆ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՀԱՅԿԸ ԵՎ ԲԵԼԸ

լսիր: Մենք շատ ու շատ դարեր առաջ ունեցել ենք Հայկ անունով աստված. ամենազլիավորն էր նա, քաջ ու հմուտ նետածիգ:

- Բա հիմա որտեղ է նա,- չհամբերեց Արմենը:
- Երկնքում: Երբ գյուղ գնանք, ու երկինքը պարզ լինի, ցույց կտամ նրա աստղային տեսքը: Բայց դու ուրիշ բան էիր հարցնում: Ինձ անընդհատ շեղում ես:
- Լավ, ել չեմ շեղի:
- Ո՞ւր եինք հասել:
- Հայկը հիմա երկնքում է:
- Ճիշտ է, ապրեն: Բայց մինչև երկինք գնալը նա մի մեծ գործ է արել երկոի վրա՝ հաղթել է Բելին:

Փոքրիկ Արմենը շատ էր սիրում հարցեր տալ իր սիրելի պապիկին:

- Պապիկ, դու հայ ես,- մի օր հարցող նա:
- Հայ եմ, բա ինչ եմ:
- Հայրիկն Էլ է հայ:
- Իհարկե:
- Իսկ ես: Ես Էլ եմ հայ:
- Այո, դու ել ես հայ: Մեր ընտանիքի բոլոր անդամներն ել հայ են:
- Պապիկ: Ասա՞ մեզ ինչո՞ւ են հայ ասում:
- Ես քեզ պատմել եմ, մոռացել ես:
- Նորից պատմիր:
- Լավ: Դե ուշադիր:

- ԲԵԼՆ ԻՎ Ե:

- ԲԵԼԾ հսկա բռնակալ էր, ուզում էր ստրկաց-նել Յայկին և նրա որդիներին: Սակայն Յայկը հեռացավ նրանից, եկավ և Արարատ սարի փեշերի մոտ բռնակություն հաստատեց: Գոռող ԲԵԼԾ հավաքեց իր մեծաքանակ զորքը և եկավ Յայկի վրա պատերազմի:

Թեև ԲԵԼՆ ամբարտավան* բռնակալ էր, վիթ-խարի մի հսկա, բայց վախսկոտ էր: Իսկ Յայկը քաջ ու կորովաճիգ* մի դյուցազն* էր: Յպարտ Յայկն իր սակավաթիվ մարդկանցով դուրս է գալիս ԲԵԼԻ անթիվ-անհամար զորքի դեմ: Նա նախընտրում* է մեռնել կռվում, քան հպա-տակվել* ԲԵԼ բռնակալին:

Երկիրը դղրդում է երկուսի կռվից: Յայկն ուսեր լայնալիճ* աղեղ: Նա իր երեքթևանի նետով խոցում է զրահավորված ԲԵԼին: Նետը

դուրս է գալիս և խրվում հողի մեջ: ԲԵԼԾ շունչը փչում է: Նրա զորքը սարսա-փահար փախչում է:

Այդ օրվանից Յայկի անունով մեր երկիրը կռվում է Յայաստան, իսկ մենք՝ հայ:

- Պապիկ, ի՞նչ քաջ է եղել Յայկը: Իսկ ես նույնիսկ մեր կողքի բակի շնիկից եմ վախենում: Բա ես հայ եմ:

- Ոչինչ, թոռնիկս: Դու քաջ ու ազնիվ ես Յայկի նման, հայի նման, իսկ երբ մեծանաս, նրա նման անվախ կդառնաս:

1. Ի՞նչ էր հետաքրքրում Արմենին:

2. Բնագրից ընտրի՛ր և կարդա՛ հետևյալ հարցերի պատաս-խանները.

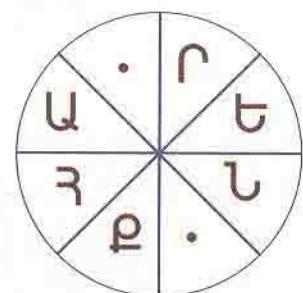

- ա. Ո՞վ էր Հայկը և ինչո՞ւ հեռացավ Բելից:
 բ. Ո՞վ էր Բելը և ինչո՞ւ հարձակվեց Հայկի երկրի վրա:
 շ. Նկարագրի՛ր Հայկի և Բելի ճակատամարտը:
 4. Ի՞նչ իմացավ Արմենը:
 5. Հայկի նման ի՞նչ հայ հերոսների գիտես: Պատմի՛ր նրանց մասին:

1 Ինչպիսին եր Յայկը, ինչպիսին՝ Բելը: Տրված հատկանիշները վերագրութիւն ու Յայկին. **քաջ, հսկա, վախկոտ, կորովածիզ, բռնակալ, հպարտ, գոռող, ամբարտավան:**
 Քիշնեմ ես, որ այդ բառերը պատասխանում են **ինչպիսի** հարցին:

2 Ի՞նչ օրինաչափությամբ են բառերը
 բաժանված 3 խմբի: Որոշի՛ր և, բառերը
 վանկատելով, արտագրի՛ր տետրում:

պարտք ձի կուրծք նետ	ուրու արև գլուխ անուն	ապակի կրիա ունելի ածելի
------------------------------	--------------------------------	----------------------------------

3 Ի՞նչ բառ է գաղտնագրված: Այդ բառին վերագրի՛ր հատկանիշներ և գրի՛ր տետրում:

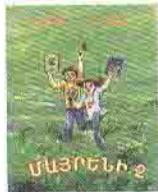
Ասացվածք

❖ Հայր միևնույն չիոգևիք, չի նարի:

Յուրախաղ

Նախաղասությունների
 անդամները «Հյուր են գնացել» միմյանց: Ստեղծվել է
 խառնաշփոթ: Հյուրերին ճանապարհի՛ր իրենց «տները»
 և ճշտված նախաղասությունները գրի՛ր տետրում:

Առյուծը ուտում եր իր կեռը:
 Անձրևը թռչում եր դաշտի վրայով:
 Կովը հոշոտում եր իր որսը:
 Գոմեշը մայում եր գոմում:
 Մոծակը թռչում եր դաշտերը:
 Գառնուկը բառաչում եր հեռվում:

Հիշի՛ր

«Սասունցի Դավթի կոփեր Մսրա Մելիքի դեմ»:

6

Գրի՛ր տրված բառերի հականիշները:
Ստացված բառերը
դասավորի՛ր իրար հետևից: Ի՞նչ նախաղասություն ստացվեց:

Քաջ, լույսը, բարձրացավ, տաք, ցերեկվա, կատարը:

7 Աղյուսակից
գտի՛ր վեց զույգ
հականիշ բառեր և գրի՛ր
տետրում:

Բառայուսակ

թ	ու	յ	ւ	ք	ա	ջ
ճ	գ	ի	տ	ու	ն	կ
ու	ր	ա	խ	ծ	գ	ա
փ	ա	փ	ու	կ	ե	խ
ա	մ	ու	ր	ո	տ	կ
լ	ու	յ	ս	շ	ճ	ո
ճ	թ	ճ	տ	ճ	տ	տ

8

Նետ բառը համապատասխան ձևափոխություններով տեղադրի՛ր
նախադասությունների մեջ:

Հայկն արձակեց իր երեքթևանի □□□:

Բելի բանակը □□□ շայումից սարսաց:

Հայկն իր երեքթևանի □□□ խոցում է զրահավորված Բելին:

Բելը խոցված ընկավ Հայկի □□□:

9

ԴԱՐՁՎԱԾ

Շունչը փչել - մեռնել, մահանալ, հոգին ավանդել:

Այսպիսով, դու հասկացար, թե ինչու Ենք մեզ հայ անվանում,
մեր երկիրը՝ Հայաստան, մեր լեզուն՝ հայերեն:

Ուզո՞ւմ ես իմանալ, թե ինչպիսին եր
Դավիթը քո տարիքում: Կարդանք:

ՀՈՎՃԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

Ժողովուրդները ոչ մի բանի մեջ հերան պարզ ու
պայծառ չեն երևում, ինչքան իրենց ազգային Եպոսի* մեջ:

ՍԱՍՈՒՏԻ ԴԱՎԻԹ

(հատված)

Քշեց գառները մեր հովիվ հսկան,
Ելավ Սասունի սարերն անսման.

«Էյ ջան, սարեր,
Սասման սարեր...»

Որ կանչեց, նրա ձենից ահավոր
Դղորդ-դմբրդմբոցն ընկավ սար ու ձոր.
Վայրի գազաններ ըներից փախան,
Ջարեքար ընկան, դատարկուն* եղան:
Դավիթը ընկավ նրանց ետևից,
Որին մի սարից, որին մի ձորից -
Վղվես, նապաստակ, գել, եղնիկ քռնեց,
Հավաքեց, բերավ, գառներին խառնեց,
Իրիկվան քշեց ողջ Սասմա քաղաք:
Կաղկանձ ու ոռնոց, աղմկնկ, աղաղակ...
Ջաղքցիք հանկարծ մին էլ էն տեսան՝
Գալիս են հրես* անհամար գազան.
«Վայ, հարայ, փախնք...»:

Մեծեր, երեխնեք
Սրտաճաք եղած,
Գործները թողած,

Որը տուն ընկավ, որը ժամ*, խանութ,
ՈՒ ամուր փակեց դուռն ու լուսամուտ:

88

1. Ի՞նչ արեց գառնարած Դավիթը սարերում:
2. Ինչո՞ւ վախեցան մարդիկ:

3. Քո կարծիքով՝ Դավիթն ինչո՞ւ այդպես վարվեց:
4. Ի՞նչ ես կարծում՝ գաղանները հոտի մեջ ինչո՞ւ իրար չէին հոշոտում:

1 Լեզու, լեզվից, լեզվով, լեզվին, լեզուն, լեզվի բառերը ճիշտ տեղադրի՛ր դարձվածների և առածների մեջ:

Օձի քառ թափել:

Թրի կտրածը կլավանա, քառ կտրածը չի լավանա:

Տառ տալ:

Ուզեմ, ինչո՞վ ուտեմ:

Զաղցը օսք օձը բնից կհանի:

Քույն է կաթում:

Գոյական ↔ բայ

- 2 ա) Բնագրում գործածված հետևյալ գոյականները ձևափոխի՛ր գործողություն ցույց տվող բառերի:
- Օրինակ՝
կաղկանձ - կաղկանձել
աղմուկ -
գործ -
ձայն -
աղաղակ -
- բ) Գործողություն ցույց տվող հետևյալ բառերը ձևափոխի՛ր առարկա ցույց տվող բառերի.
- կանչել - կանչ
հավաքել -
զանգել -
մեխել -
շրել -
ներկել -

3

Արտագրի՛ր տետրում.

լուսավոր	բարձր	տանտեր
լուսամուտ	բարձրանալ	ընտանի
լուսավորել	բարձրաբիթ	տնավորվել

ա. Գոյականների կողքին դիր + նշանը:

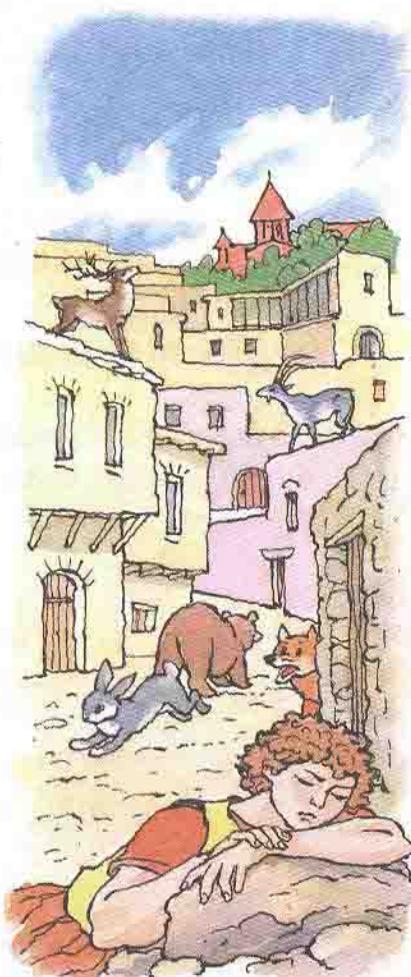
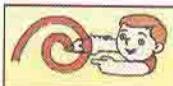
բ. Ինչպիսի՞ գոյականներ են՝ պարզ, բարդ, ածանցավոր:

գ. Գտի՛ր արմատները:

ԱՎԱՍՈՒՏԻՇԻ ԴԱՎԻԹ

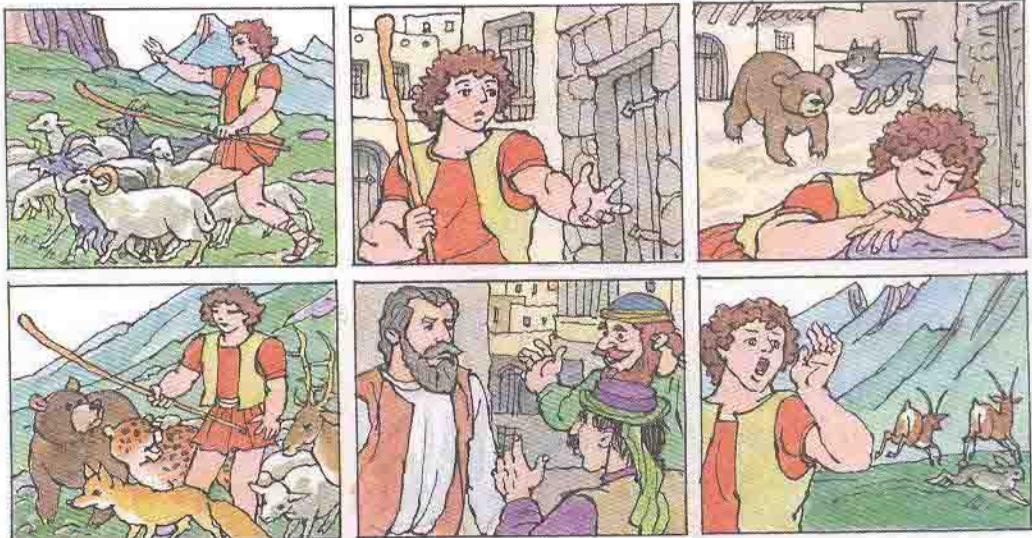
(Չարունակություն)

Դավիթը Եկավ, կանգնեց մեյդանում*:
- Կահ, ես մարդիկը ի՞նչ վաղ են քնում.
Հեյ ուլատեր, հեյ գառնատեր,
Ելեք, շուտով բացեք դռներ.
Ով մինև ուներ - տասն եմ բերել,
Ով տասն ուներ - քսանն արել...
Ծուտով ելեք, եկեք, տարեք,
Ձեր գառն ու ուլ գոմերն արեք:
Տեսավ՝ չեն գալի, դուռ չեն բաց անում,
Ինքն էլ մեկնվեց քաղքի մեյդանում,
Գլուխը դրավ մի քարի՝ մնաց,
ՈՒ մուշ-մուշ քնեց մինչև լուսաբաց:
Լուսին իշխաններ ելան միասին,
Գնացին Ձենով Օհանին ասին.
- Տն Ձենով Օհան, տո՛ մահի տարած,
Ես խենթը բերիր, արիր գառնարած,
Ոչ գառն է ջոկում, ոչ գելն ու աղվես,
Գազանով լցրեց մեր քաղաքն եսպես,
Աստված կսիրես՝ դիր ուրիշ բանի,
Թե չէ ես խալխին* լեղաճաք կանի:

1. Ի՞նչն էր զարմացրել Դավիթին:
2. Ի՞նչ պատահեց առավոտյան:
3. Դավիթին բնութագրող ի՞նչ հատկանիշներ կընտրես հետեւյալ բառաշարքից. համարձակ, ըմբոստ, խիզախ, խենթ, ծույլ, ծուռ, ուժեղ, գոռող: Հիմնավորի՛ր:
4. Քո պատկերացմամբ՝ ինչպիսի՞ն է Սասունցի Դավիթի արտաքինը: Նկարագրի՛ր:
5. Քո կարծիքով՝ ի՞նչ կլինի հետո:
6. Ի՞նչ ես մտածում կատարվածի մասին. զարմանո՞ւմ ես, մեղադրո՞ւմ ես, արդարացնո՞ւմ ես: Հիմնավորի՛ր:

1 Մտովի վերադասավորի՛ր նկարաշարն ըստ բովանդակության: Վերնագրի՛ր յուրաքանչյուր նկարը, գրի՛ր տետրում և պատմի՛ր ըստ ստացված պլանի:

2

Ո՞րն է «ավելորդ».

թշել
հավաքել
բերել
ավել
ուտել
բռնել
«Ավելորդ» բառն օգտագործիր նախադասության մեջ կամ փոխակերպումով ստացիր **նվեր**:

3

Արտագրի՛ր՝ շտկելով սխալ միտք արտահայտող նախադասությունները.

Դավիթը նախրապան էր:
Գազանները չվախեցան Դավթի ձայնից:

Դավթի հոտի մեջ գազանները հոշոտում էին իրար:

Դավիթն օգնեց քաղաքի բնակիչներին:

Իշխանները շատ գոհ էին Դավթի արարքից:

Զենով Օհանը Դավթի հորեղբայրն էր:

Եթե հետաքրքրեց, կարդա ստեղծագործությունն ամբողջությամբ և ընկերներիդ պատմիր, թե այս ինչներ ու համարձակ մանուկը հետագայում ինչ սիրանքներ է կատարել:

Գիտե՞ս, որ հերոսութեանները միայն զենքով չեն կատարվում, այլև...

ՊԱՐՈՒՅՐ ՄԵՎԱԿ

Ապրել, ապրել, այնպէս ապրել,
Որ ուրիշի խիսդով խնդաս:

ՀԱՅՈՑ ՀՐԱՋԵԸ ՄԵՍՐՈԴ ՄԱԾՏՈՑ

Որդին, գիտե՞ս՝ ինչից է, որ
Այս էլ դարեր հազարավոր,
Տրվեց հայը, բայց չձուլվեց
Ոչ մեկի մեջ այն ազգերի,
Որոնց դարեր մնաց գերի,
Ինչպէս իր լեռ
Մասիսն է դեռ...
Եվ հիմ պահեց
Հայ ազգը մեծ:
Հայը... սակայն ինչ հրաշքով,
Աստվածային, թէ՞ հայ ձեռքով:
Ո՞վ ստեղծեց գրերն հայոց՝
Մեզ հայ պահող թրերն հայոց:
Փառք հայ գրերն ստեղծողին,
Հայ ազգն հավերժ հայ պահողին,
Ու ես քնզ եմ երգում, իմ հաց,
Հայ մտքի հաց, հայր իմ Մաշտոց,
Երեք թագով թագաղրված
Ո՞վ դու միակ արքադ հայոց:
Մի այնպիսի զորք ծնեցիր,
Որ ոչ մի պահ չի տրոհվում*,
Ոչ մի զինվորդ չի զոհվում...
...Ամեն տառդ հայ ազգապահ մի զինվոր է անմեռական*,
Ամեն բառդ՝ հայոց մի գունդ, այբուբենդ՝ բանակն Հայկյան:

1. Ինչո՞ւ Մաշտոցը ստեղծեց հայոց գրերը: Պատասխանը հիմնավորելիս օգտվի՛ր նաև բնագրից:
2. Ինչո՞ւ է հեղինակը այբուբենը Հայկան բանակ անվանում:
3. Ի՞նչ բառերով կբնութագրեն Մաշտոցին:

1

ա) Գրի՛ր մեկ բառվ.

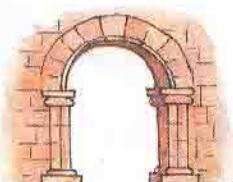
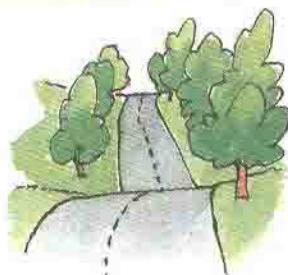
միտք անել -
քար դառնալ -
հերոս դառնալ -
լող տալ -
խաղ անել -
հեռու գնալ -

բ) Ի՞նչ են ցույց
տալիս և ի՞նչ հարցե-
րի են պատասխանում
քո գրած բառերը:

2

Գրի՛ր հականիշները.
փակել -
բարձրանալ -
սիրել -
մեծանալ -
գտնել -

3

Գրի՛ր, թե ինչ ես տեսնում նկարներում:

Այդ բառերը տեղադրի՛ր վանդակների փոխարեն՝ դրանք են-
թարկելով համապատասխան ձևափոխությունների:

□□□ ոլորապտույտ □□□ մեզ հասցեց Ամարաս, որտեղ
□□□ հիմնել է առաջին դպրոցը: Մենք հիացմունքով նայում ենք
դպրոցի □□□, որոնց վրա փորագրված էին մեսրոպյան □□□:

Այսպիսով, Յայկի սխրանքի շնորհիվ մենք հայ մսացինք,
Մաշտոցի սխրանքի շնորհիվ խոսում և գրում ենք հայերեն:

Լեզուն քո ուղեկիցն է ամբողջ կյանքում, քո ճանապարհը լուսավորող շահը:
Յուրաքանչյուր եակ ունի իր լեզուն: Կարդա
և կհամոզվես...

ԿԱՐՈ ՄԵԼԻՔԵՍԵԹՅԱՆ

ՉՐՈՒՅՑ ԲԱՑԱՏՈՒՄ*

Մի օր անտառի կանաչ բացատում, գետակի ափին, խոսակցություն բացվեց, թե ով, երբ և որտեղ է սովորել իր մայրենի լեզուն:

- Ես՝ գետակում, մայր վտառի հետ լողանալիս,- գլուխը ջրից հանելով՝ ասաց ձուկը:

- Ես՝ լեռան կատարին, օդում ճախրելիս,- կռնչաց արծիվը:

- Իսկ ես՝ հայր առյուծի հետ, որսի ճանապարհին,- մռնչաց առյուծը:

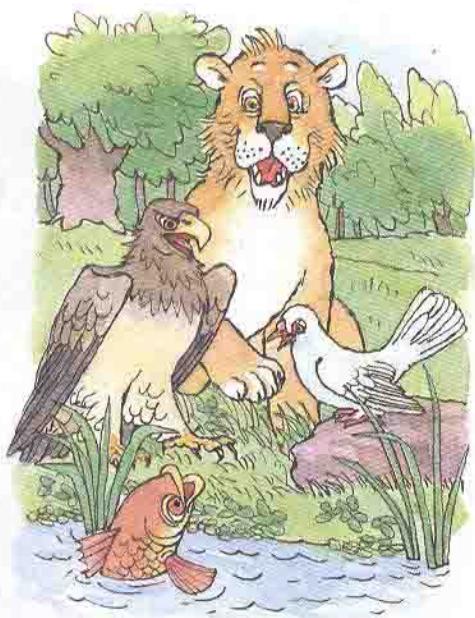
- Իսկ ես՝ երբ ձվի մեջ եի ու դեռ չի ծնվել: Մայրս մինչև ձվից իմ դուրս գալի եր երգում ու ինձ սովորեցնում իմ մայրենի լեզուն,- ասաց աղավնին:

Առածներ լեզվի մասին

❖ Զանի լեզու գիտես, այսքան մարդ ես:

❖ Աշխարհը շինողը և քանդողը լեզուն է:

❖ Թրի կտրածը կլավանա, լեզվի կտրածը չի լավանա:

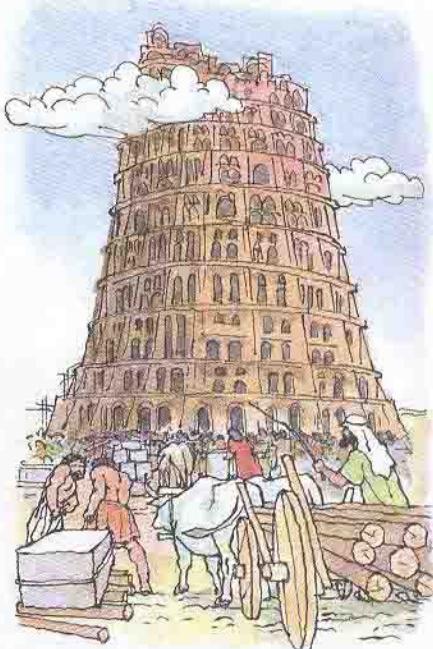
Դայերենի մասին ասել են

❖ Դայ տառերն ապրում են Աստծու սրտում:

❖ Դայ լեզուն հայի տունն է:

❖ Սիրեցեք հայ լեզուն, և հայ ժողովրդը չի կորչի:

❖ Դայի համար հայոց լեզուն այն է, ինչ որ մարտի գնացող զինվորի համար՝ գենքը:

Թեևավոր խոսք

ԲԱՐԵԼՈՆՅԱ ԱԾԱՐԱԿԱԾԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

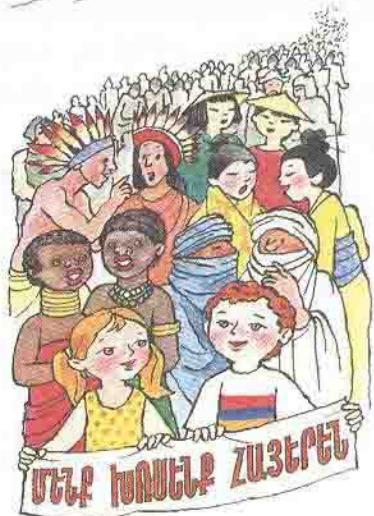
Յնագույն առասպելի համաձայն՝ Բաբելոնում փորձում են կառուցել մի աշտարակ, որը պետք է հասներ Երկինք։ Աստված զայրանում է, «խառնում մարդկանց լեզուները»։ Կառուցողներն այլևս չեն հականում միմյանց և չեն կարողանում շարունակել աշտարակաշինությունը։

Օգտագործվում է անկարգություն, աղմուկ, իրարանցում, իառնաշփոթություն նշանակությամբ։

ՅԵՍԱՔՐԻ ԼԵՇՈՒՄԵՐԸ

Երկրագնդի վրա գոյություն ունեն 5000-ից ավելի լեզուներ։ Նրանց մեջ, խոսողների քանակով, հայերենն զբաղեցնում է 42-րդ տեղը։ Ցուցակը գլխավորում է չինարենը՝ մեկ միլիարդից ավելի մարդ։ Նրան հետևում են անգլերենը՝ ավելի քան 800 միլիոն մարդ, իսպաներենը՝ 320 միլիոն, ռուսենը՝ 250 միլիոն, արաբերենը՝ 190 միլիոն։

Այսպիսով, լեզուն հզոր գենք է, որը պաշտպանում է և՝ քեզ, և՝ քո հայրենիքը։ Խոսիր այնպես, որ հայոց լեզուն փայլի թուր կեծակիի պես։

Յավանաբար, իայ հանճարեղ բժիշկ Միհթար Յերացու անունը դու նոր ես լսում: Նա ապրել է շատ դարեր առաջ:

Պատմում են, որ մի գիշեր Նրան այցելում է մի անսպասելի հյուր: Ընթերցենք այս գրույցը և պարզենք, թե ինչու էր Եկել հյուրը:

ՄԻՀԹԱՐ ՅԵՐԱՑԻՆ ՈՒ ՏԱԿԱՌԱԳՈՐԾԸ

(Ավանդություն)

Միհթար Յերացին ապրել է մեզանից շատ տարիներ առաջ: Նա իր ողջ կյանքը նվիրաբերել է մարդկությանը: Նրա դուռը միշտ բաց է Եղել հիվանդների առաջ:

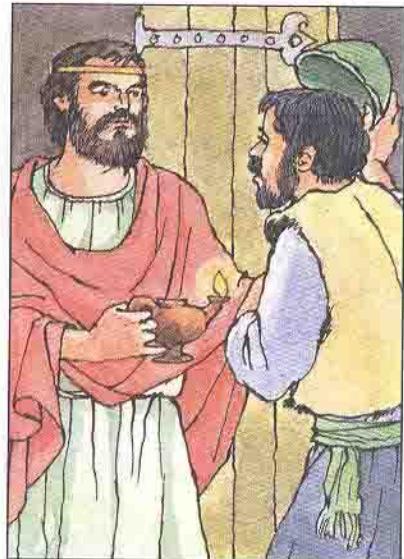
Մի գիշեր, Երբ մեծ բժիշկն ուսումնասիրում էր զանազան դեղաբույսեր, հանկարծ դուռը թակում են:

Յերացին Վերցնում է կանթեղը* և բացում դուռը: Ծեմին կանգնած էր մի Երիտասարդ օտարական:

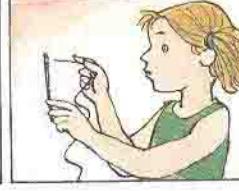
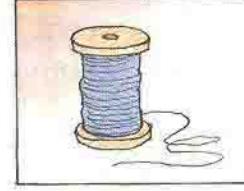
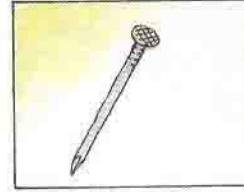
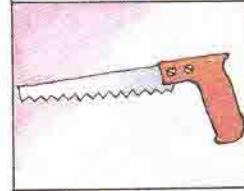
- Ների՞ր, բժիշկ,- ասում է նա,- որ այսպես անպատճե* ժամի եմ քեզ այցելել:

Յերացին, կարծելով, թե Եկողը հիվանդ է, ներս է հրավիրում Նրան:

- Ես հիվանդ չեմ, բժիշկ: Ես Եկել եմ Երեք հարց տալու:
- Խոսի՞ր,- ասում է մեծ բժիշկը:
- Ասա՞ ինձ, բժիշկ, ո՞րն է քո բժշկության գաղտնիքը:
- Իմ բժշկությունը ոչ մի գաղտնիք չունի,- պատասխանում է Յերացին,- իմ բժշկությունը սեր է մարդու հանդեա:
- Ասա՞ ինձ, բժիշկ, դժվար է բժիշկ լինելը:

1. Ի՞նչ պատահեց մի գիշեր:
2. Ինչո՞ւ կեսպիշերին դուռը բացեց Յերացին:
3. Քո կարծիքով՝ ի՞նչ կպատասխանի բժիշկը:

1

Երկու այլունակով գրի՛ր, թե
ինչ ես տեսնում նկարներում:
Չախ այլունակում գրած բա-
ռերը գոյականներ են, իսկ աջ
այլունակում գործողություն
ցույց տվող բառեր են, որոնք
կոչվում են **բայեր**:

U

2

Բնագրից ընտրի՛ր և գրի՛ր
Մխիթար Հերացու կատարած
գործողությունները ցույց
տվող բառերը: Գրի՛ր դրանց
արվող հարցերը:

3

Բառաղյուսակում
գտի՛ր յոթ բայ: Գրի՛ր
տետրում, որոշի՛ր դրանց
արվող հարցերը:

Կ	Ո	Ա	Կ	Ե	Լ
Ր	Կ	Ր	Ա	Ր	Գ
Ի	Ա	Ի	Ր	Ե	Լ
Ջ	Ր	ՈՒ	Մ	Ր	Ն
Ո	Դ	Ա	Ր	Ա	Ր
Վ	Ա	Գ	Ե	Լ	Ե
ՈՒ	Լ	Ա	Լ	Ի	Լ

4 ԲԱՅԻ ԵՐԳԸ

Ես մի բառ եմ, երեք տառ եմ,
ինձ ասում են, որ ես բայ եմ:
Ցույց եմ տալիս գործողություն,
Ամեն ինչը գործի գցում:

Անգիր սովորի՛ր «Բայի երգը»:

5 Կարդա՞ և սովորի՞ր

Գործողություն ցույց տվող բառերը կոչվում են **բայ** և
պատասխանում են **ինչ է անում, ինչ է լինում** հարցերին:

U

ՄԽԻԹԱՐ ՀԵՂԱԶԻՆ ՈՒ ՏԱԿԱՌԱԳՈՐԾԸ

(Հարուսակություն)

- Բժշկի աշխատանքը դժվար է, երբեմ՝ չափազանց դժվար: Բայց բժշկությունն ամենից առաջ կոչում է և խիղճ:

- Մի վերջին հարց էլ, բժիշկ, - ասում է օտարականը, - ինձ չե՞ս վերցնի քեզ մոտ որպես աշակերտ:

- Չո վերջին հարցին ես չեմ կարող պատասխանել, մինչև դու չպատասխանես իմ հարցերին: Ասա՞ ինձ, ինդրեմ, հանուն հիվանդի դու կարո՞ղ ես ամեն ինչից գրկել քեզ: Կարո՞ղ ես քո ամենօրյա հացի փոխարեն հիվանդի համար դեղ գնել, կարո՞ղ ես անքուն գիշերներ անցկացնել նրա անկողնու մոտ: Եվ, վերջապես, դու ընդունա՞կ ես մեկընդմիշտ ընդունելու, որ բժշկի աշխատանքը սուկ պարտականություն չէ, այլ անհուն սեր մարդու հանդեպ և սրբազն գործ:

Օտարականը շփոթվում է:

- Ես... - ասում է նա, - ես քեզ խաբել չեմ կարող: Ավելի լավ է, ես շարունակեմ գրադպել իմ արհեստով՝ տակառագործությամբ:

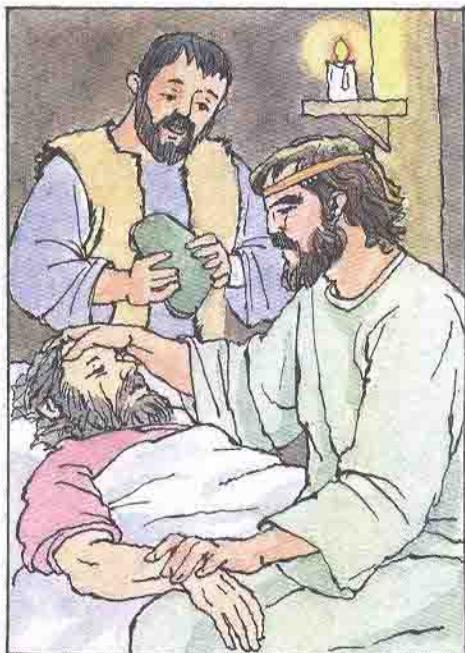
Մխիթար Հեղացին մոտենում և գրկում է օտարականին:

- Ապե՞ս, զավակս, դու ազնիվ մարդ ես:

Օտարականը ներողություն է ինսդրում և հեռանում:

1. Ի՞նչն էր բժշկի աշխատանքում շատ կարևորում Հերացին: Ընտրի՛ և վերընթերցի՛ր այդ դրվագները:
2. Տակառագործն ինչո՞ւ ներողություն խնդրեց մեծ բժշկից:
3. Հերացին ասում է. «Բժշկությունը սեր է և խիղճ»: Ինչպե՞ս ես հասկանում այս միտքը:
4. Իսկ դու ի՞նչ ես ուզում դառնալ: Ինչո՞ւ:

1

Գծապատկերում գրված բառերը բնութագրում են պատմվածքի հերոսներին: Երջանակների հատման ազատ հատվածն ուրիշ ի՞նչ բառերով կլրացնես, որոնք ընդհանուր են երկու հերոսների համար:

Հերացի

հանճարեղ
սվիրյալ
հյուրընկալ
ինքնամոռաց
պատրաստակամ

Տակառագործ

օտարական
ուսումնատեսչ
երիտասարդ
անմիջական

2

Յուրաքանչյուր գոյականի համար ընտրի՛ր համապատասխան հատկանիշ և կազմի՛ր բառակապակցություններ.

բժիշկ	հանճարեղ
հաց	սովորական
մարդ	ամենօրյա
գործ	սրբազն
սեր	անհուն
հիվանդ	ազնիվ

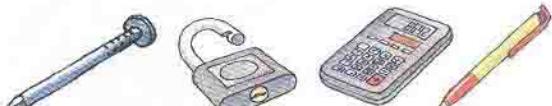
3

Գտի՛ր դժվարություն, հեշտություն բառերի արձատները և դրանցով լրացրո՛ւ ասացվածքը.

Ասելը է, անելն է:

4

Բնագրից ընտրի՛ր երեք բայց և օգտագործի՛ր նախադասությունների մեջ:

Օրինակ՝ - բանալ:

5 Նկարներում պատկերված առարկաների անուններով կազմի՛ր բայեր:

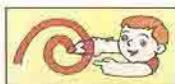
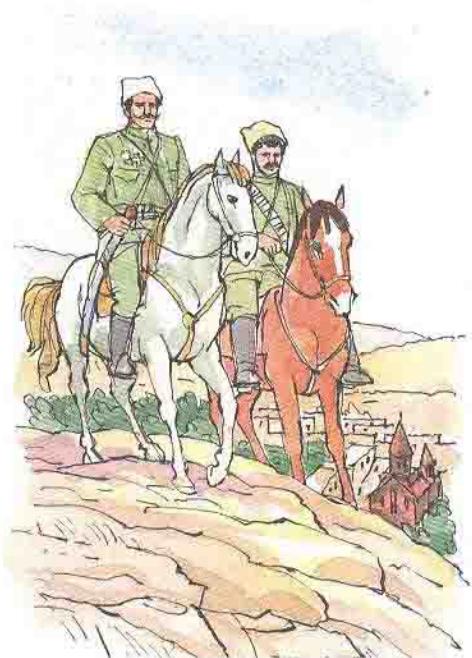
Այսպիսով, ամեն մարդ իր գործով պիտի զբաղվի: Յո գործը սվորելն է. սովորի՛ր սիրով:

Յայ ժողովուրդն իր ամենասիրելի հերոսներին մեծարելու համար երգեր է ստեղծել, որոնք երգել են մեր պապերն ու հայրերը: Սովորիր Զորավար Անդրանիկին նվիրված այս երգը:

ԳՈՒՍԱՆ ԿԱՄԱՉԱՍՊ ՔԱԶ ՎՆԴՐԱՆԻԿ

Կանցնեն դարեր, դարեր հազար,
Դարերի մեջ դու լուս անմար,
Չո սուրն է միշտ գործել արդար,
Լուսապայծառ, քաջ Անդրանիկ:
Զան Անդրանիկ,
Քաջ Անդրանիկ,
Չարին դատող,
Ազգին սիրող,
Ազգապաշտպան,
Յայ Անդրանիկ:
Յուշարձանիդ մեծ պատվանդան՝
Մասիսն է քեզ միայն արժան,
Մեր այս դարի դու քաջ Վարդան
Յայց հին տուն, քաջ Անդրանիկ:

1. Հստ բնագրի բնութագրի՞ր Զորավար Անդրանիկին:
2. Ո՞մ հետ են համեմատում Անդրանիկին և ինչո՞ւ:
3. Մեկնաբանիր «Հուշարձանիդ մեծ պատվանդան՝ Մասիսն է քեզ միայն արժան» տողերի իմաստը:

Դարեգին ՆԺԵՇՆ ասել է

- ❖ Բավական չէ իր ազգի զավակը լինել, պետք է նաև նրա հրաշունչ զինվորը լինել:
- ❖ Տերոսը մահից ավելի գորավոր մարդ է:
- ❖ Ինչպես աչք լուս է փնտրում, այնպես էլ սիրոս՝ Յայրենիք:

1

Միևնույն գոյականի համար ընտրի՛ր
համապատասխան մի քանի բայ.

Զուրը (ի՞նչ է անում), (ի՞նչ է լինում):
Յերոսը (ի՞նչ է անում), (ի՞նչ է լինում):

Օրինակ: Ծունը հաջում է: Ծունը մրսում է:

2

Լրացրո՛ւ բայերը:
Ժողովուրդը:
Յերոսը:
Չինվորը:

3

Օրինաչափիկ

Ես հաղթում եմ: Ես պաշտպանում եմ:
Դու հաղթում: Դու:
Նա հաղթում: Նա:

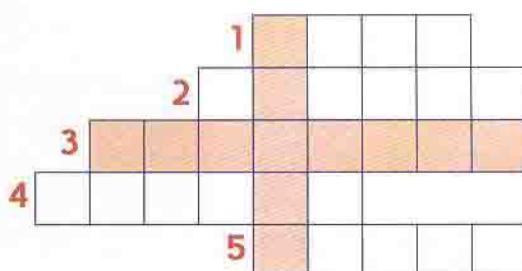
Ես իիշում: Ես եմ:

1

4

Լրացրո՛ւ խաչքառը: Բնդգծված սյունակում և
տողում կկարդաս մի բառակապակցություն:
Դրանով կազմի՛ր մի նախադասություն:

4

5. Սատունցի
Դավիթի
հայրենիքը:

2

Այսպիսով, դու համոզվեցիր, որ հերոսներն անմահ են իրենց
սիրանքներով:

Հիշո՞ւմ ես

«Աստղադիտարանը»:

Դու իմացել ես, որ Բյուրականում աշխատում են շատ խելացի մարդիկ, որոնք ուզում են գտնել դեպի աստղեր տանող ճանապարհը:

Կարդա և կծանոթանաս աշխարհի ամենամեծ աստղային ճամփորդի հետ:

ՎԱՐԱԳԱՆ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԵՐԿՆԵՒ ԲՈԼՈՐ ԱՍԴՐԵՐԸ ՃԱՆԱՋՈՒՄ ԵՒՆ ՆՐԱՆ

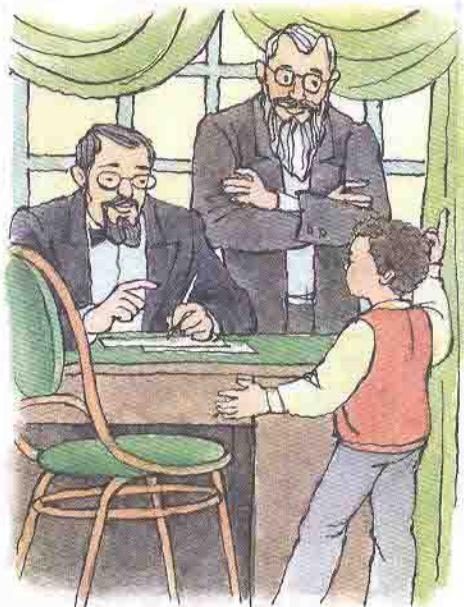
Յին-հին օրերից մինչև այսօր հայ ժողովուրդը շատ նշանավոր մարդկանց է ծնել, որոնք զարմացրել ու հիացրել են ամբողջ աշխարհի մարդկանց: Վյդիխի մարդկանցից մեկն էր Վիկտոր Յամբարձումյանը:

Յոշիխիմեն՝ այդ մեծ հայի մայրը, ինքնուրույն, ուժեղ բնավորություն ունեցող և միաժամանակ քնքուշ ու գթասիրութեանից կին էր:

Յամազասպը՝ հայրը, կրակի կտոր, եռանդուն մարդ էր, գրող և թարգմանիչ:

Վիկտոր Յամբարձումյանը դեռևս հինգ տարեկանում ազատ խոսում էր հայերեն և ռուսերեն, գրում էր ու կարդում: Դրան մեծապես նպաստել էր հայրը: Նրանք շատ երկար զբոսնում եին, և երեխան՝ Վիկտորը, կարող էր հարցնել ամեն ինչի մասին ու ստանալ պատասխաններ: Շատ ու շատ գիտելիքներ հաղորդվում եին փոքրիկ Վիկտորին իսաղի ծևով: Անընդհատ երկխոսությունները մարզում եին նրա միտքը, բորբոքում երևակայությունը, մղում սիրանքների:

1913 թվականին ընդամենը հինգ տարեկան Վիկտորը պետք է ընդունվեր գիմնազիա*: Տնօրենն սկսեց հարցումիորձը.

- Ո՞րև է ամենամեծ թիվը:
- Ամենամեծ թիվ չկա: Ինչ թիվ էլ ասեք, ես նրան կգումառեմ 1 և կստանամ ավելի մեծ թիվ:

- Ինչի՞ վրա է հենված Երկրագունդը և քանի՞ անգամ է մեծ արևից:

- Երկրագունդը ոչ մի քանի վրա էլ հենված չէ: Եվ արևն է Երկրագունդից միլիոն անգամ մեծ: Նա մի հեռու աստղ է և այդ պատճառով էլ փոքր է Երևում:

Ծան ու շատ այլ հարցերի Էլ պատասխանեց ապագա գիտնականը, և բոլորը իհացան նրա խելքով, Երևակայությամբ, տրամաբանությամբ:

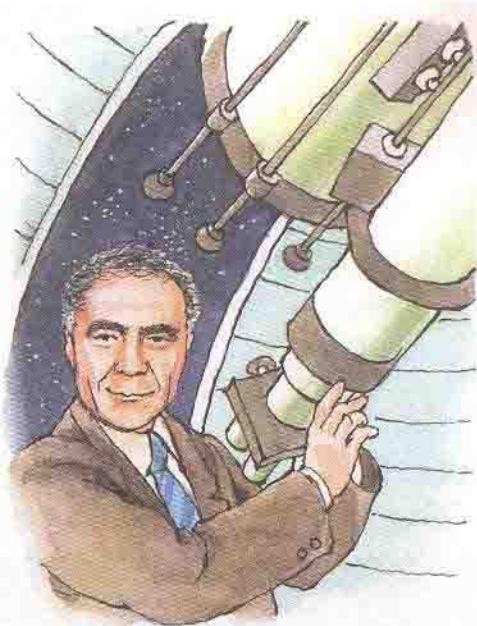
Նա հետագայում իհացրեց ամբողջ աշխարհին, դարձավ աշխարհահօչակ աստղագետ, ապացուցեց, որ աստղերը ծնվում են նաև այսօր՝ մեր աշբի առաջ, որ տիեզերքում տեղի են ունենում մեծ պայթյուններ, և աստղերը սփոռվում* են տիեզերքում, որ աստղերը տիեզերքում ապրում են առանձին խմբերով, ինչպես կղզիներն օվկիանոսում:

Նա դեռևս 11 տարեկանում գրեց իր գիտական առաջին աշխատանքներն աստղերի մասին ու ապշեցրեց բոլորին:

Իսկ հետո նա պիտի դառնար միշազգային աստղագիտական միության նախագահը: Աշխարհի բոլոր աստղագետները պիտի ձգտեին հանդիպել նրա հետ, լսեին նրան, իհանային նրա հանճարեղ մտքերով:

Նա Արագած լեռան լանջերին պիտի կառուցեր Բյուրականի աստղագիտարանը և բացահայտեր աստղերի գաղտնիքները:

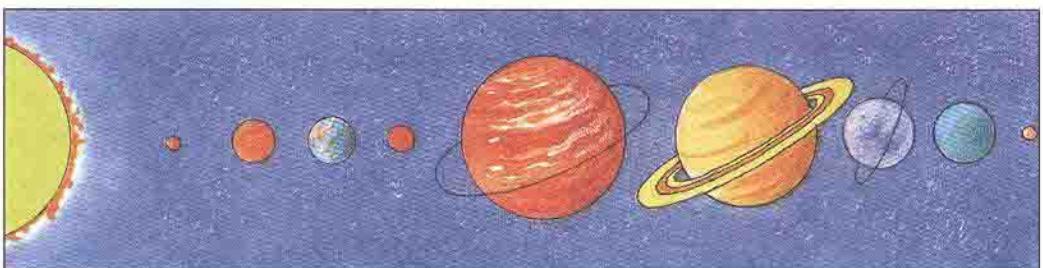
Մեծ աստղագետ Վիկտոր Յամբարձումյանը մեծ հայ էր և մեծ հայրենասեր: Նա զարմացրեց ամբողջ աշխարհին, ցույց տվեց, որ հայ մարդը կարող է դառնալ աշխարհի ամենամեծ գիտևականներից մեկը:

1. Ովքե՞ր էին Վիկտոր Համբարձումյանի ծնողները, և ինչպիսի՞ն էին նրանք:
2. Ի՞նչ հայտնագործություններ է կատարել աշխարհահռչակ աստղագետը:
3. Դու ինչպե՞ս կպատասխանեիր գիմնազիա ընդունվող Վիկտորին տրված հարցերին:
4. Ինչո՞ւ են Վիկտոր Համբարձումյանին մեծ հայ և հայրենասեր անվանում:

- 1) Հիշի՛ր՝ Արեգակի շուրջը պտտվում է աշքով տեսանելի վեց մոլորակ՝ Փայլածու, Լուսաբեր, Երկիր, Հրատ, Լուսնթագ, Երկակ, և աշքով անտեսանելի Երեք մոլորակ:

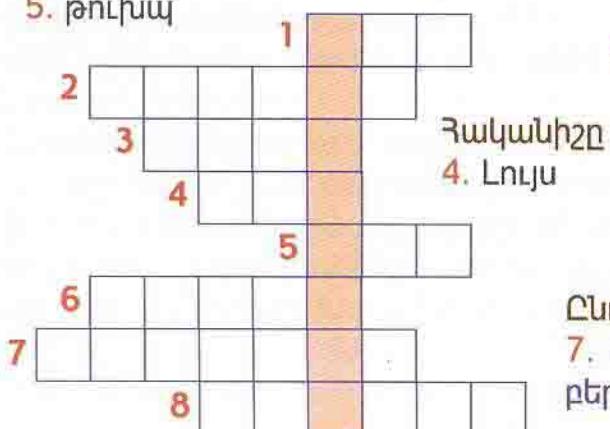
- 2) Կրացրո՛ւ խաչբառը և ընդգծված ոյունակում կկարդաս, թե ինչ է նշանակում Վիկտոր անունը:

Հոմանիշներ

1. կրակ
2. արև
5. թուխա

Յանելուկ

3. Գիշերը ծաղկում է, ցերեկը՝ փակվում:

8. Աստղագարդ

6. Լիա
կիսա
նորա

Ըսդհանուր անվանումը

7. Երկիր, Լուսնթագ, Լուսաբեր, Հրատ, Փայլածու, Երկակ

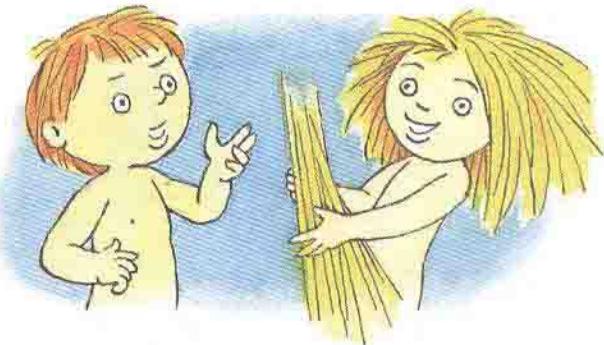
3 Տրված բայերը տեղադրի՛ր բնագրում՝ կատարելով համապատասխան ձևափոխություններ.

պտտվել, վերադառնալ, ասել, նայել, տալ, շրջել:

ԱՐԵՎ ԵՎ ԼՈՒՄԻՆ

Արևը շարունակ քո՞: Նա երկնքի երեսով գնում, գետնի տակով քո՞: Մի անգամ նա իր եղբայր Լուսնին քո՞:

- Ես գիշերները վախենում եմ ման գալ, ցերեկն էլ ամազում. բոլորն ինձ են քո՞:

Լուսնը մի բուռ գնդասեղներ է քո՞ Արևին և ասում.

- Վերցրո՞ւ: Ով քեզ նայի՝ աչքերը ծակծկիր և համարձակ շրջիր, իսկ ես գիշերը քո՞:

4

Վ. Համբարձումյանի մասին բնագրում գտիր և գրիր հետեւյալ բայերի հոմանիշները. ունկնդրել, ընթերցել, շինել, փուվել, ապշել:

5

Վիկտոր Համբարձումյանը հայոց լեզվի մասին ասել է

❖ Իմ կյանքի ամենամեծ երջանկությունը եղել է հայոց լեզվին տիրապետելը:

❖ Հայ ժողովրդի գանձարանում ամենամեծ և թանկագին իրաշալիքը հայոց լեզուն է:

Առած

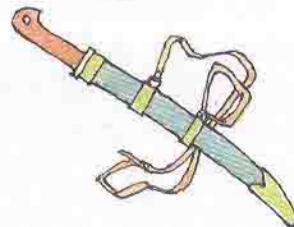
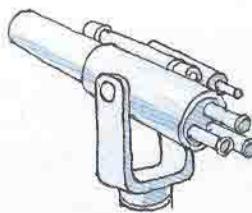
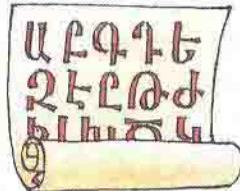
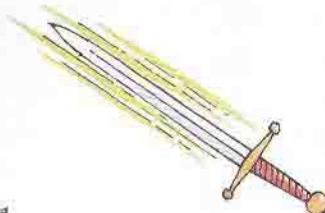
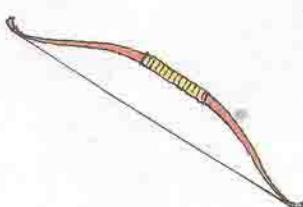
❖ **ԴՆԵՂՔԻ ՔԼՈՒՂԻ*** է, ոչ թե զլուղի:

Վիկտոր Համբարձումյանն ասել է. «Ինչը բացատրելի չէ այսօր, բացատրելի կդառնա վաղը»: Դու կարող ես լինել վաղվա բացահայտումների մասնակիցը: Իմացիր. քեզով և քո բացահայտումներով ևս կհզորանա մեր հայրենիքը:

ՍՏՈՒԳԻՐ ԽՍՑԴ ԶԵԶ

1. ա) Անվանիր առարկան և ասա՛, թե որ առարկան որ հերոսին է:

բ) Ո՞ր հերոսին կուզենայիր նմանվել և ինչ՞ն:

2. Ըստ քեզ՝ ո՞վ է հերոս և ինչ՞ն:

3. Դու տեսար, որ Յայկը, Սասունցի Դավիթը, Մեսրոպ Մաշտոցը, Միհիթար Յերացին, Չորավար Անդրանիկը, Վիկտոր Յամբարձումյանը հերոսներ են: Ինչ նմանություններ կան նրանց միջև, ինչ բառերով կը նութագրես նրանց:

4. ա) Վերծանիր խառնագիրը և գտիր «ավելորդ» բառը.

բարի, դժուաս, դղաե, դգլե, թթուդ:

բ) Ինչ են կոչվում այդպիսի բառերը, և ինչ գիտես դրա մասին:

5. Պատասխանիր հարցերին այնպես, որ պատասխանները լինեն գոյականներ.

գրել (**ինչ**) -

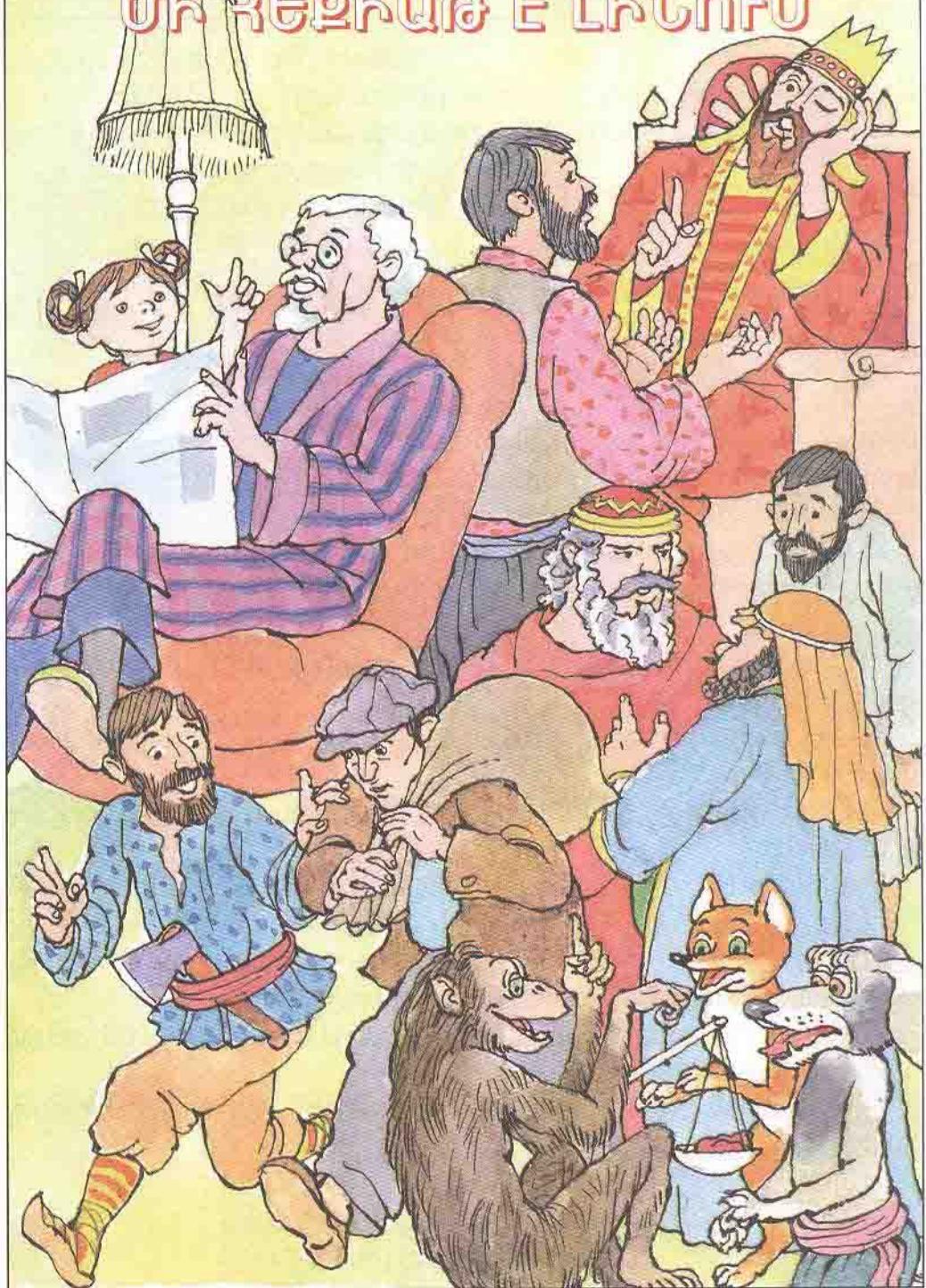
հպարտանալ (**ումո՞վ**, **ինչ՞ն**) -

հանդիպել (**ի՞ւս**) -

զբոսնել (**որտե՞ղ**) -

հեռանալ (**ումի՞ց**, **ինչի՞ց**) -

ԼԻՍՈՒՄ Ե, ԶԻ ԼԻՍՈՒՄ
ՄԻ ԲԵՑՔԱՅ Ե ԼԻՍՈՒՄ

Իմ հեքիաթասեր բարեկամ, այս հեքիաթում դու կհանդիպես մի պապիկի, որը հեքիաթ պատմել չգիտի: Կարդա՞ և կռահի՞ր, թե ինչո՞:

ԶԱՆՏԻ ՈՂԴԱՐԻ

ՊԱՊԻԿԸ, ՈՐԸ ՉԵՐ ԿԱՐՈՒԱՆՈՒՄ ՀԵԶԻԱԹ ՊԱՏՄԵԼ

- Լինում է, չի-լինում մի փոքրիկ աղջիկ է լինում, անունը՝ Դեղին գլխարկ...

- Ոչ թե Դեղին, այլ՝ Կարմիր...

- Այս, հա, Կարմիր գլխարկ... Մի անգամ մայրը կանչում է նրան և ասում. «Իմ սիրուն Կանաչ գլխարկ...»:

- Չե, ինչ Կանաչ, ասացի՝ Կարմիր:

- Լավ, լավ՝ Կարմիր: «Գնա՞ մորաքրոջդ տուն և նրան տար այս տապակած կարտոֆիլը...»:

- Ո՞չ, ոչ: Մայրիկն ասում է. «Գնա՞ տատիկի տուն և նրան տար այս կարկանդակները»:

- Լավ, թող այդպես լինի: Աղջիկը գնում է և անտառում հանդիպում ընձուղտին:

- Նորից ամեն ինչ խառնեցիր: Նա հանդիպում է գայլին և ոչ թե ընձուղտին:

- Եվ գայլը հարցնում է նրան. «Ինչքա՞ն կլինի՝ վեց անգամ ութ»:

- Լավ, Ելի, պապիկ: Գայլը հարցնում է. «Ո՞ր ես գնում»:

- Ճիշտ ես ասում: Իսկ Սև գլխարկը պատասխանում է...

- Պապիկ, դա Կարմիր, Կարմիր գլխարկն էր:

- Լավ, լավ՝ Կարմիր: Նա պատասխանում է. «Ես գնում եմ շուկա՝ բայի մուլաբա գնելու»:

- Ոչ մի նման բան: «Ես գնում եմ տատիկի մոտ, բայց մոլորվել եմ»:

- Ճիշտ է: Իսկ ծին նրան ասում է...

- Ինչ ծի: Կարմիր գլխարկը գայլի էր հանդիպել:

- Վայ, մոռացա, իհարկե՝ գայլ, որն ել ասում է.

«Նստիր յոթանասուսվեց համարի ավտոբուսը, գևա մինչև հրապարակ, թեքվիր ծախ, այստեղ կտեսնես ներքև տանող աստիճաններ: Այդտեղ կտեսնես մի հարյուր դրամանց: Աստիճաններին ձեռք չտա, իսկ հարյուր դրամանցը վերցրի և պաղպաղակ գնիր քեզ համար»:

- Պապիկ, դու հեքիաթ պատմել բոլորովին զգիտես: Իսկ պաղպաղակ, ի՞նչ էլ լինի, դու պիտի գնես ինձ համար:

- Լավ: Ահա քեզ հարյուր դրամ:

Եվ պապիկը նորից սկսեց թերթ կարդալ:

1. Ո՞ր հեքիաթը չէր կարողանում պատմել պապիկը:

2. Բնտրի՛ր և կարդա՝ այն տողերը, որոնք համընկնում են քեզ քաջ ծանոթ հեքիաթի բովանդակությանը:

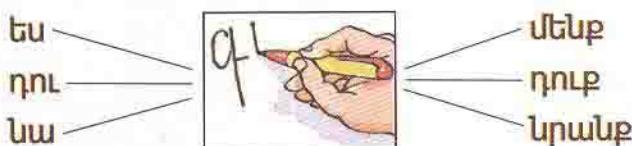
3. Պապիկի պատմած հեքիաթի ո՞ր մասը քեզ դուր եկավ:

Շարունակի՛ր...

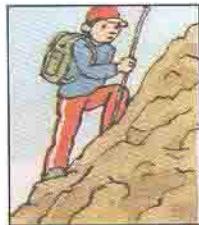
4. Քո կարծիքով՝ պապիկն ինչո՞ւ «չէր կարողանում» պատմել հեքիաթը:

5. Պատմի՛ր Շառլ Պեռոյի «Կարմիր գլխարկը» հեքիաթը մինչև վերջ:

1 Ի՞նչ գործողություն ես տեսնում նկարում: Կազմի՛ր նախադասություններ՝ օգտագործելով աջ և ձախ սյունակների բառերը:

2 Գրի՛ր նկարներում պատկերված գործողությունների հականիշները:

3

Պապիկը մոռացել էր հանելուկը: Օգնի՛ր նրան՝ տեղադրի՛ր համապատասխան բայերը. գտնել, մտնել, եկավ, հեռանալ:

Խոլ անտառում բույն □□□□,

Ողջ ձմեռը քուն □□□□:

Գարուն □□□□՝ վեր կացավ,

Ըուրբը հագին □□□□□□:

4 Կետերի փոխարեն դի՛ր մեկ
կամ մի քանի տառ այնպես, որ
ստացվեն բառեր: Քո գրած բա-
ռերը համեմատի՛ր ընկերոջդ
գրած բառերի հետ:

Ով ավելի շատ

1.արան
2. պար....
3.եղեն
4. կար....

5 Էնդգծված բայերը փոխարինի՛ր իրենց հականիշներով՝ ձևափո-
խելով համապատասխան գոյականները:

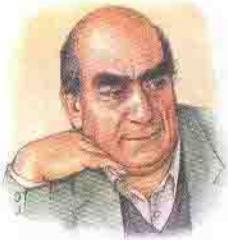
Սկյուռը բարձրանում էր ծառը:
Իսկ մրջյունը իջնում էր ծառից:
Սկյուռն ասաց մրջյունին.

- Ո՞ւր ես գնում:
- Ոչ թե գնում եմ, այլ՝ գալիս:
- Ի՞սչ ես տանում:
- Զմեռվա պաշար:
- Բայց հիմա ամառ է:
- Զմեռվա պաշարը ես ամուանն
եմ հավաքում:

Այդ օրվանից սկյուռը որոշեց, որ
իսքն ել ամռանը ձմեռվա պաշար
կհավաքի:

Այսպիսով, դու հասկացար, որ քո ցանկությունները կի-
ուականանան, եթե հաշվի առնես նաև դիմացինի տրա-
մադրությունը և հնարավորությունը:

Գիտե՞ս, որ հեքիաթ-
ները լինում են նաև
չափածո: Կարդանք:

ԵՐՎԱՆԴ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ԹԱԳԱՎՈՐ ՈՒ ԳՅՈՒՂԱՑԻՆ

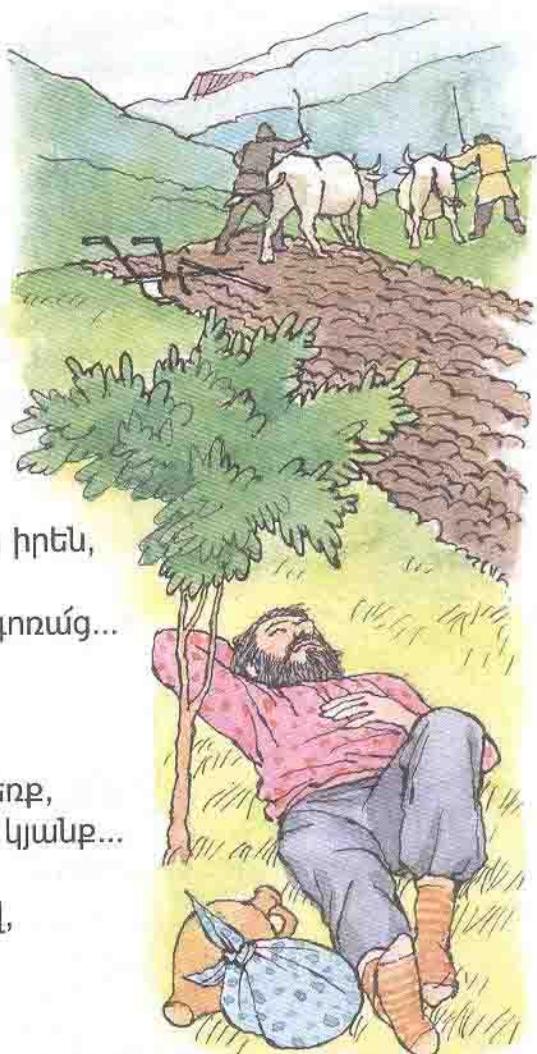
Մի գյուղացի՝
Աշխատասեր ու խելացի,
Հող վարելուց շատ էր հոգնել
ՈՒ որոշեց՝ նստել հացի:

Նախ՝ եզների լուծը հանեց,
Որ նրանք ել հանգստանան,
Ապա, մի բան դեռ չկերած,
Ասաց՝ աչքս փակեմ-բանամ:

Ինչքան էր քնել՝ դժվար է ասել,
Բայց երբ արթևացավ, նախատեց իրեն,
Ո՞ւր են եզները... հո երազում չէ,
Եվ սուր մի ցավից շանթահար*՝ գոռաց...

Տարել են, այն, գողացել, տարել,
Տեսնելով՝ տերը քնով է անցել...
Առանց եզների՝ ոնց որ առանց ձեռք,
Իր համար նրանք եզներ չեն, այլ՝ կյանք...

ՈՒ գոռաց նորից... և, սթափվելով,
Մտածեց՝ ել ինչ պիտի կորցնի,
Այցելի պիտի հենց թագավորին,
Իր ինչ անելը նրան հարցնի:

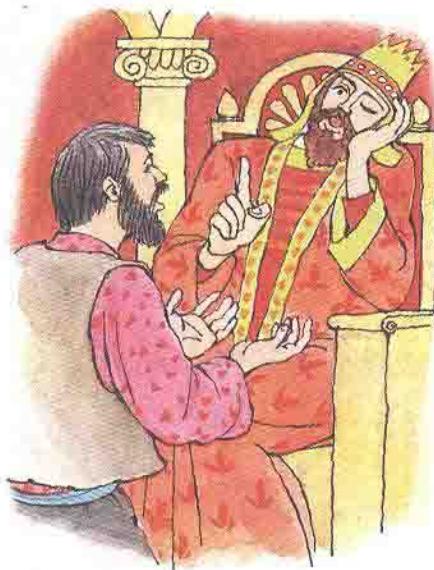

Թագավորը լսեց, ասաց.

- Ուստի որ լուսնից ընկած մարդ ես:
Ըստվ ընկար՝ ունեցած
Կգողանան, բա չգիտե՞ս:

Եվ գյուղացին տևքաց.- Ցավո՞ք...
Կարծում եի՝ արթուն ես դու,
Ու քո ահից և ոչ մի շունչ
Չի թալանի քնած մարդու:

Եթե հաստատ իմանայի՝
Թագավորս է նաև քնած,
Չեի քնի... Ախր, մեկը
Պիտի հսկի՝ աչքը միշտ բաց...

1. Ի՞նչ էր անում գյուղացին, և ի՞նչ պատահեց:
2. Ո՞իմ մոտ գնաց գյուղացին և ինչո՞ւ:
3. Քո կարծիքով՝ ի՞նչ որոշում կկայացնի թագավորը:
4. Վերընթերցի՛ր հեքիաթի «Քնով ընկար՝ ունեցածդ
կգողանան, բա չգիտե՞ս» տողերը: Իսկ դու գիտե՞ս, թե ինչ պիտի
անես, որ գյուղացու օրը շընկնես:

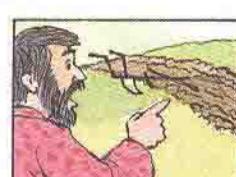
1 Արտագրի՛ր տեքստը՝ տեղադրելով նկարներով պատկերված
բայերը՝ համապատասխան ձևափոխություններով:

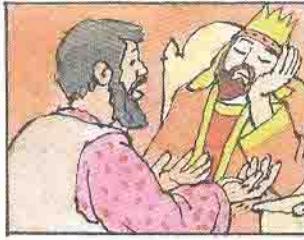
Մի գյուղացի հոգնած □□□: Գողերը եզները □□□: Գյուղացին
□□□, □□□ եզները չկան: □□□ թագավորի մոտ, □□□:
Թագավորն ասաց.

- Բա չգիտե՞ս՝ թե քնեցիր, ունեցածդ կգողանան:

Եվ գյուղացին □□□.

- Ես գիտեի՝ դու ես արթուն...

2 Դու տեսար, որ հեքիաթի և առաջադրանք 1-ի բովանդակությունները նույն են: Իսկ ինչո՞ւ են նրանք տարբեր: Այդ տեքստերից ո՞րն է արձակ, որը՝ չափածո, և ինչո՞ւ:

3 Հանելուկները ևս կարելի է գրել թե՝ չափածո, թե՝ արձակ:

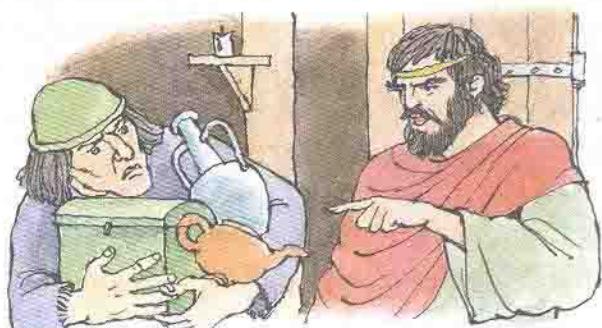
Չափածո

Ամեն գիշեր իյուր է զալիս,
Մեզ բոլորիս դուր է զալիս,
Ազբերն է մեր հոգնած փակում,
Առավոտյան փախչում թաքուն:

Արձակ

Մի բան կա, որ ամեն գիշեր մեզ իյուր է զալիս: Նա բոլորիս դուր է զալիս և մեր հոգնած ազբերը փակում է: Առավոտյան թաքուն փախչում է:

4 Լուծի՛ր հանելուկը և
շարադրի՛ր արձակ:
Գարնան ծաղիկ է,
Մարմինը՝ փշոտ,
Եվ գեղեցիկ է,
Եվ անուշահոտ:
Ռաֆայել Յայրապետյան

Գողը մտնում է բժշկապետ Մխիթար Յերացու տուն:
Երբ արդեն, տան իրերը հավաքած, ուզում է դուրս գալ, ներս
է մտնում բժշկապետը:

Գողը սարսափած ասում է.

- Ներեցնք, ես չգիտեի, որ սրանք ձեր իրերն են:

- Իսկ ի՞նչ է, չգիտեիր, որ քոնք չեն,- ասում է Յերացին:

Կարդանք այն մասին, թե ինչ օրոն են ընկնում
աղվեսն ու շունը, երբ դատավորը լինում է
կապիկը:

ԻՆՉՊԵՍ ԼՈՒԾՎԵՑ ԱՂՎԵՍԻ ՈՒ ՇԱՏ ՎԵՃԸ

(Կորեական հեքիաթ)

Մի անգամ աղվեսն ու շունը
մի կտոր միս գտան ու սկսեցին
վիճել, թե այն ում պետք է
պատկանի: Վիճեցին, վիճեցին
ու դիմեցին այն կապիկին, որը
համարվում էր գազանների մեջ
ամենախմաստունը: Կապիկն
ուշադիր լսեց նրանց և ասաց.

- Ձանի որ դուք երկուսով
միաժամանակ եք գտել միսը, ես
այն կբաժանեմ ձեր միջև և
ամեն մեկիդ կտամ հավասար բաժին:

Կապիկն աչքաչափով միսը կտրեց երկու կտորի և դրանք դրեց
կշեռքի վրա: Իհարկե, մի կտորը ծանր դուրս եկավ: Կապիկը
նրանից մի քիչ կծեց և նորից դրեց կշեռքին: Այժմ ծանր եղավ մյուս
կտորը: Կապիկը մի կտոր էլ դրանից կծեց և սկսեց նորից կշռել:
Նորից ծանր դուրս եկավ առաջին կտորը, և կապիկը նորից դրանից
կծեց: Այդպես նա կտոր կտորի հետևից կերավ ամբողջ միսը, և
կշեռքի վրա ոչինչ չմնաց:

Աղվեսն ու շունը գնացին դատարկաձեռն*: Կարող եք պատ-
կերացնել, թե նրանց տրամադրությունն ինչպիսին էր, և նրանք
ինչպես էին զայրացել դատավորի վրա, որը երկուսին էլ խարել էր:

1. Ինչո՞ւ վիճեցին աղվեսն ու շունը և ո՞ւմ դիմեցին:

2. Կապիկն ինչպե՞ս դատեց նրանց:

3. Նկարագրի՛ր, թե ինչպիսին էր նրանց տրամադրությունը
դատից հետո: Ինչո՞ւ:

4. Հեքիաթը փոխի՛ր այնպես, որ աղվեսն ու շունն իրենք լուծեն
իրենց վեճը:

1

Գրի՛ր նկարներով արտահայտված գոյականները:
Տեքստից ընտրի՛ր դրանց համապատասխան բայերը և գրի՛ր առանձին սյունակներով:

2

Աչ սյունակից ընտրի՛ր
բառեր, որոնք հնչողությամբ
նման են ձախ սյունակի բառերին.

ծուկ	հուզել
շուն	աշուն
լողալ	չափել
ուզել	մուկ
խարել	դողալ
եղան	գարուն է
պարում են	սեղան

Օրինակ՝ լալ – գալ:

Դու գտար այդ բառերի հանգերը: Խմացիր, այդպես են գրվում չափածո ստեղծագործությունները:

3

Այս չափածո երկտողերում
գրի՛ր համապատասխան հանգկազմող բառերը:

Զուրն ամանից վազում է,
ՈՒ գնալով □□□:

Նավ եմ, նավ եմ, լողում եմ,
Վրևի տակ □□□:

Անգիր արած այբուբենը՝
Քնել է մեր □□□:

Յոթ գույները միացան,
Դարձան սիրուն □□□:

Ես ելակն եմ ծեզ ճանաչ,
Եվ կարմիր եմ, և' □□□:

(Ոուբենը, կանաչ, նվազում է, շողում եմ, ծիածան:)

Առաջներ

- ❖ ԱՌԻՀԻ պարունով հոր մի՛ մորիր:
- ❖ ԱՌԻՀԻ չոռքին ևայով սովոծ կոլոս:

Դու գիտես, որ հեթանոսութ ամեն ինչ
ինարավոր է: Այս հեթանութ էլ, այ քեզ բան,
մարդու աչքածակությունից ծակվութ է քսակը:

ՔՍԱԿԸ*

(Աստվածական հեթանութ)

Յարուստը կորցրեց քսակը,
որտեղ կար երկու հարյուր ոսկե-
դրամ, և երդվեց. «Ով գտնի
քսակը, կստանա դրամների ու-
ղիղ կեսը»:

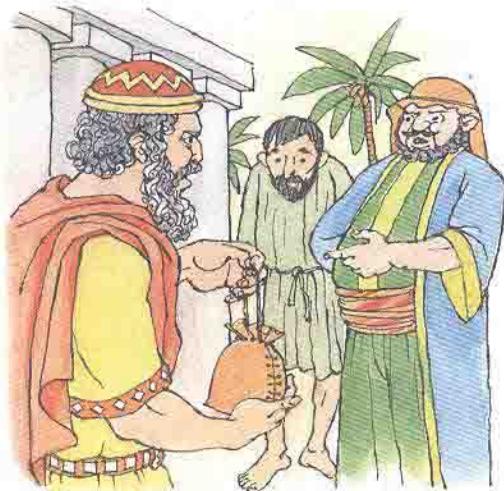
Նրա ծառաներից մեկը գտավ
քսակը և վերադարձրեց: Իսկ
հարուստը շատ ժլատ էր. նա
անմիջապես մոռացավ իր խոս-
տումը և չուզեց ծառային տալ
հարյուր ոսկին: Ծառայից ա-
զատվելու համար նրան ասաց.

- Այս ոսկեդրամներից քացի
քսակում կար թանկարժեք քար, վերադարձրո՞ւ այն և կստանա քո
քաժինը:

Ծառան գնաց դատավորի մոտ և ամեն ինչ պատմեց, ինչպես
եղել էր: Դատավորը երկուսին էլ հրավիրեց դատարան:

- Դու ասում ես, որ քո քսակում եղել է երկու հարյուր ոսկեդրամ
և թանկարժեք քար,- ասաց թագավորը հարուստին,- իսկ այդ
քսակում քար չկա: Նշանակում է, որ քո քսակը չէ: Այն տո՛ւր
ծառային, մինչև որ տերը գտնվի: Իսկ դու շարունակիր գոռալ, որ
կորցրել ես քո քսակը՝ մեջը՝ երկու հարյուր ոսկի և թանկարժեք
քար:

Այսժամ, առանց մի խոսք ասելու, հարուստը ծառային տվեց ոս-
կիները, վճարեց նաև տասը ոսկի տուգանք:

1. Ինչո՞ւ ծառան գնաց դատավորի մոտ:
2. Ի՞նչ հնարամտությամբ դատավորը լուծեց նրանց
խնդիրը:

3. Համապատասխան բառերով բնութագրի՛ր հերոսներին ըստ նրանց արարքների և գրի՛ր այսպես:
4. Քստ քեզ՝ հեքիաթում
ի՞նչն էր լավ, ի՞նչը՝ վատ:

հարուստ	ծառա
ազահ	ազնիվ

Լինում է, չի լինում՝ մի բառ է լինում, անունը՝ **Ե**: Այս փոքրիկ բառն ինքնուրույն չի կարողանում որևէ բան անել: Շատ է տիրում: Յանկարծ նախադասության միջից նրան ձայն է տալիս **գրել** բայց:

- Արի՛, կանգնի՛ր կողքիս և օգնի՛ր ինձ:

Այդպես նրանք միանում ու դառնում են **գրում** **Ե**:

- 1) **Տեքստի բայերի «ընկերները» փակագծերի մեջ են:** Կարդա՛ տեքստը, որոշի՛ր «ընկերներին» և դրանք գրի՛ր տետրում:

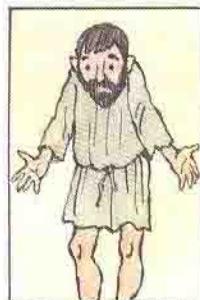
Մութ ամպերը սահում ... երկնքով: Երկինքը մթնել ...: Ճնձվորները վախենում ..., թե անձրև կգա, ու չեն հասցնի խոտը ինձեւ: Իսկ փոքրիկ Արամ ուրախանում ...: Նա գիտեր, որ եթե անձրև գա, սունկ կաճի:

(Եին, Են, Էր)

- 2)

Կարդա՛ և իմացի՛ր

Բայերին օգնող, օժանդակող բառերը (**ԵԱ**, **ԵԱ**, **Ե**, **ԵԱՔ**, **ԵՔ**, **ԵԱ**, **ԵԻ**, **ԵԻՐ**, **ԵՐ**, **ԵԻՆՔ**, **ԵՔԸ**, **ԵԻՆ**) կոչում են օժանդակ բայեր:

- 3)

Կազմի՛ր նախադասություններ ըստ նկարների: Գրի՛ր տետրում:
Հնդգծի՛ր օժանդակ բայերը:

Առաջ

❖ *Ժայռը երկու անգամ է վճարում:*

Այսիսով, որքան էլ քեզ համար դժվար լինի, եթե խոսք ես տալիս, պետք է կատարես: Յիշում ես՝ առածն ասում ե. «Երբ խոսքը քո բերանում է՝ դու ես նրա տերը, իենց բերանիցդ դուրս եկավ՝ նաև ե քո տերը»:

Լինում է, չի լինում մի կացին, որի զարմանալի արկածները տեսել և ձեզ համար գոհ է առել մեր սիրելի Հովհաննես Թումանյանը:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

ԿԱՑԻՆ ԱԽՈԴԵՐ

Մի մարդ գևաց հեռու երկիր աշխատանք անելու: Ընկավ մի գյուղ: Տեսավ՝ այդ գյուղի մարդիկ ձեռով են փայտ կոտրատում:

- Ախապեր,- ասավ,- ինչո՞ւ եք ձեռով փայտ կոտրում, մի՞թե կացին չունեք:

- Կացինն ինչ բան է,- հարցրին գյուղացիք:

Մարդը իր կացինը գտնիկից հանեց, փայտը շարդեց, մանրեց, դարսեց մյուս կողմ: Գյուղացիք այս տեսան, վազեցին գյուղամեջ, ձայն տվին իրար.

- Տի, եկեք, տեսեք կացին ախապերը ինչ արավ:

Գյուղացիք հավաքվեցին կացնի տիրոջ գլխին, խնդրեցին, աղաքեցին, շատ ապրանք տվին ու կացինը ձեռից առան:

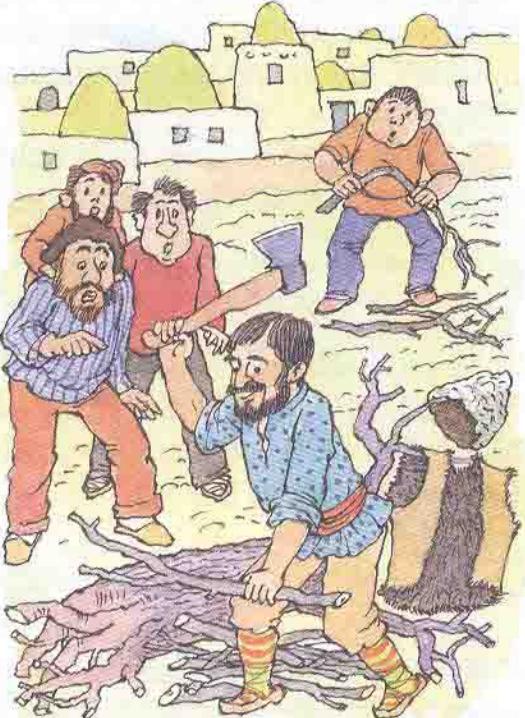
Կացինը առան, որ հերթով կոտորեն իրենց փայտը:

Առաջին օրը տանուտերը տարավ: Կացինը վրա բերավ թե չէ ոտը կտրեց: Գոռալով ընկավ գյուղամեջ:

- Տի, եկեք, եկեք, կացին ախապերը կատաղել է, ուս կծեց:

Գյուղացիք եկան, հավաքվեցին, փայտերը առան, սկսեցին կացնին ծեծել: Ծեծեցին, տեսան բան չդառավ, փայտերը կիսեցին վրան, կրակ տվեցին:

Բոցը բարձրացավ, չորս կողմը բռնեց: Երբ կրակն իջավ, եկան բաց արին, տեսան՝ կացինը կարմրել է:

- Վայ, տղեք, կացին ախատող բարկացել է, տեսեք՝ ոնց է կարմրել, որտեղ որ է, մեր գլխին մի փորձանք կրերի: Ի՞նչ անենք:

Մտածեցին, մտածեցին ու վճռեցին տանեն բանտը գցեն:

Տարան գցեցին տանուտերի մարագը: Մարագը լիբը դարման* եր. գցեցին թե չէ՝ կրակն առավ, բոցը երկինք բարձրացավ:

Գյուղացիք սարսափած վազեցին տիրոջ ետևից. «Եկ, աստծու սիրուն, կացին ախպորոց բան հասկացրու»:

1. Մարդն ինչպե՞ս զարմացրեց գյուղի բնակիչներին:
2. Ինչպիսի՞ն ես պատկերացնում այն գյուղը, որտեղ փայտը ձեռքով էին կոտրատում:
3. Ի՞նչ ես կարծում՝ գյուղացիներն ինչո՞ւ շկարողացան ճիշտ օգտագործել կացինը:
4. Սարսափած գյուղացիներն ի՞նչ խնդրեցին կացնի տիրոջը: Կարդա՛ այդ հատվածը և մտածի՛ր՝ նա կացնի՞ն պիտի բան հասկացներ, թե՞...
5. Եթե կացինը լեզու ունենար, ի՞նչ կասեր գյուղացիներին:

1

Տեքստի «Մարդը իր կացինը գոտիկից հանեց, փայտը շարդեց, մասրեց, դարսեց մյուս կողմ» նախադասությունից դուրս գրիր բայերը, ձևափոխիր դրանք և օգտագործիր տարբեր օժանդակ բայերի հետ:

2

Տրված օրինակով շարունակի՛ր շարքը: Գրի՛ր տետրում և ընդգծի՛ր բայերը:

Կացինը կարմրել էր: Կացինը չեր կարմրել:

Գյուղացիները վազում էին տիրոջ հետևից:

Կացինը գցում էն մարագը:

Դու կարկինով կարող ես շրջանագիծ գծել:

Ես աշխատում եմ համակարգով:

3

Թվարկիր և գրիր այն գործիքների, սարքերի անունները, որոնք դու կարողանում ես օգտագործել: Դրանց կողքին գրիր դրանց կատարած գործողությունները ցույց տվող բառերը:

4

Օրինաչափիկ

ԵՄ - չԵՄ

ԵՄ -

Ե -

ԵԿՔ -

ԵՔ -

ԵՆ -

ԵՒ -

ԵՒՐ -

ԵՐ -

ԵՒՆՔ -

ԵՒՔ -

ԵՒՆ -

*Հիշո՞ւմ ես
«Զարածծի զ
տառի արկածնե-
րը»:*

Դու համոզվեցիր, որ չ-ն իրոք «չարաճի» է: Երբ ևս միանում է օժանդակ բայերին, նրանք բայց հետ սկսում են ցույց տալ Ժիտական գործողություն:

5

Պատկերված գործողություններով լրացրո՛ւ խաչքառը: Բնդ-
գծված սյունակում կկարդաս քեզ սիրելի մի բառ:

1

2

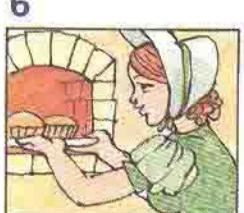
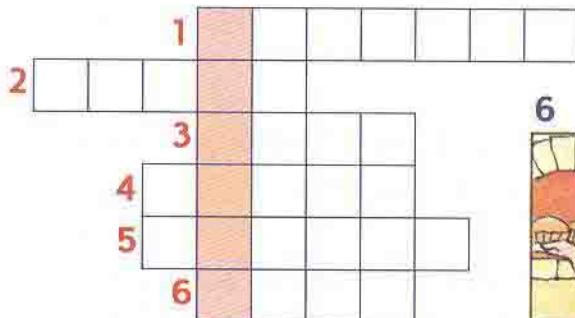

3

4

5

Այսպիսով, ցանկացած սարք, ցանկացած գործիք կարող է օգտակար լինել, եթե գիտես նրա հետ վարվելու ձևը, հակառակ դեպքում կարող է վնասել:

ԱՏՈՒԳԻՐ ԻՆՔՆ ՁԵՇ

1. Ինչ ես կարծում՝ ինչո՞ւ են հեքիաթներն ապրում մինչև հիմա:

2. Կարդա՞ւ և որոշի՞ր, թե որ հեքիաթից են այս նախադասությունները:

Աղջիկը գնում է և անտառում հանդիպում ընձուղտին:

Մտածեցին, մտածեցին ու վճռեցին տանեն բանտը զցեն:

Աղվեսն ու շունը գնացին դատարկածեուն:

Դարուստը շատ ժլատ էր, նա անմիջապես մոռացավ իր խոտումը:

Ինչքան էր քեր՝ դժվար է ասել,

Բայց երբ արթնացավ, նախատեց իրեն....

3. Ո՞ր հեքիաթում կցանկանայիր հայտնվել և ինչ կփոխեիր այդ հեքիաթի մեջ:

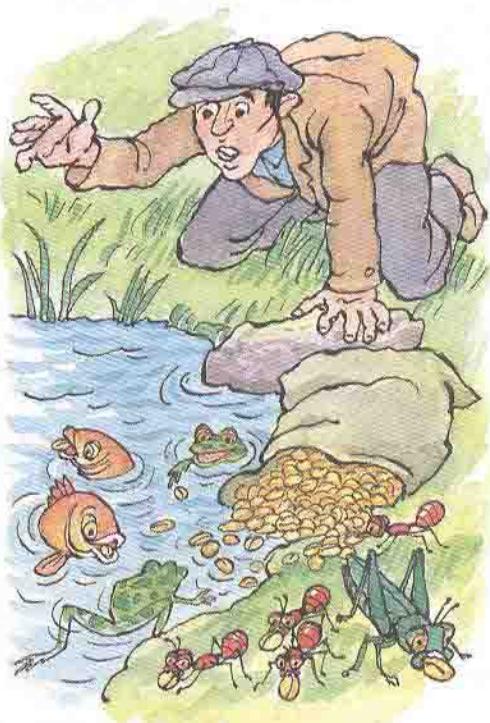
4. Նկարում պատկերված հերոսներից ընտրի՛ր մի քանիսին և հորինիր հեքիաթ:

5. Հեքիաթի մեջ ընդգծված բայերը փոխարինելի իրենց հականիշներով: Ինչպիսի հեքիաթ ստացար՝ զվարճալի՞, տարօրինանկ, հետաքրքրաշարժ, արտասովոր, անխման:

Լինում է, չի լինում՝ մի անխելք մարդ է լինում: Սա ուտելու բան չի ունենում: Մի պարկ է գցում շալակը, գնում գյուղամեջ: Ամեն մեկից մի բուռ ցորեն է խնդրում, պարկը լցվում է: Գնում է գետի ափ, պարկը դնում է, նստում: Սկսում է երազել. «Ցորենը կցանեմ, կինձեմ, այսուրը կծախեմ, կամուսնանամ, երեխաներ կունենամ, թռուներ կունենամ: Կինս հենց չլսեց, եսպես կիսիեմ»: Ասում է ու խփում պարկին: Ցորենը թափվում է գետը:

Ամեն մարդ ինքն է իր գլխին փորձանք բերում:

6. Ի՞նչ ես տեսնում նկարում, որի մասին տեքստում գրված չէ: Շարունակիր հեքիաթը՝ ընդգրկելով նկարի բոլոր հերոսներին:

7. ա) Արտագրիր նախադասությունները: Յուրաքանչյուր նախադասության կողքին դիր այնքան , որքան գոյական կա նախադասության մեջ, և այնքան , որքան բայ կա:

* Մեղուներն արթնացան ձմռան քնից ու թռան դեպի ծաղիկները:

* Վիսի թուխը կերավ մեղու, պառկեց ու քնեց:

* Դնչիկը վերցրեց փուչիկները, վազեց ու հասավ թուխին:

բ) Քաշվիր ուղղանկյունների և շրջանիկների քանակները և համեմատիր ընկերոջդ ստացած արդյունքների հետ:

ԱՄԵՆԱՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՀՐԱՇԴԵՐԵՐ

ԴԱԾԻ ՄԵԶ

Այս ինչ է, բոլորը խոսում են,
Զրերը խոսելով հոսում են,
Ծաղկը, թիթեռն ու քամին
Մեկմեկով ամացին խոսում են:

Լուս են բարերը շարումակ,
Լուս են զրոյցներ ու կատակ:
Պայի պես ծանր, իմկայուն,
Բնորերը ժամում են բեղի տակ:

Էլուսում է պատահական

Կյանքում շատ հրաշքներ կան, և ամենամեծ հրաշքը դու ես: Քեզ նման մի հրաշք էլ Ալիսն է, որի անսովոր ճանապարհորդության մասին քեզ կպատմի Լուիս Շերովը:

ԼՈՒԻՍ ՇԵՐՈՎ

ԹԱԳՈՒՔԻՆԵՐԸ ՈՒ ԱԼԻՍԸ

Ալիսն անհամար հրաշքներ էր տեսել այդ օրը և բնավ չզարմացավ, երբ տեսավ, որ նստած է Սև ու Սպիտակ Թագուհիների միջև: Յետաքրքիր էր, թե նրանք ինչպես հայտնվեցին, բայց նման հարց տալն իր կողմից անքաղաքավարություն կիխներ:

— Ասացեք, իննդրեմ,— երկշոտ նայելով Սև Թագուհուն՝ սկսեց Ալիսը:

— Խոսիր միայն այն ժամանակ, երբ քեզ խոսեցնեն,— ընդհատեց Թագուհին:

— Եթե բոլորն ել հետևեին այդ կանոնին,— Ալիսը միշտ պատրաստ էր վիճաբանելու, — ապա ոչ ոք ոչինչ չեր ասի:

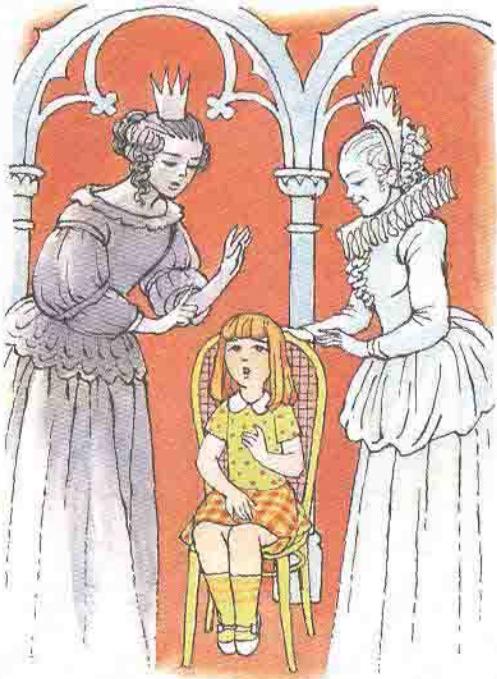
— Դու Թագուհի չես կարող դառնալ, մինչև հատուկ քննություն հանձնես, և որքան շուտ գործի անցնես, այսքան լավ քեզ համար:

— Կարո՞ղ ես գումարել, — հարցրեց Սպիտակ Թագուհին, — որքան կանի մեկին գումարած մեկ, գումարած մեկ, գումարած մեկ, գումարած մեկ, գումարած մեկ, գումարած մեկ:

— Չգիտեմ, — պատասխանեց Ալիսը, — հաշիվը կորցրի:

— Նա չի կարող գումարել, — ընդհատեց Սև Թագուհին և ինքը դիմեց Ալիսին, — ապա փորձիր հանել. ութից հանիր ինը:

— Չեմ կարող, — շտապ պատասխանեց Ալիսը, — հավանաբար...

- Նա հանել էլ չի կարող,-
ասաց Սպիտակ Թագուհին:-
Կար՞դ ես բաժանել, բաժանիր
հացը դանակով, ինչ կստացվի:

- Ինձ թվում Է...- սկսեց Ալիսը,
բայց Սև Թագուհին պատաս-
խանեց նրա փոխարեն.

- Յացի բարակ շերտիկներ
կստացվեն: Իսկ իմա մեկ ուրիշը
փորձիր: Ծան առջևից մի ոսկոր
վերցրու, ինչ կմնա:

Ալիսը թիւ մտածեց, ապա պա-
տասխանեց.

- Ոչինչ չի մնա. Եթե ոսկորը
վերցնեմ, շունչն էլ չի մնա, կզա ինձ
կծելու, այդ դեպքում ես էլ չեմ
մնա:

- ՈՒրեմն ոչինչ չի մնա,- հարցրեց Սև Թագուհին:
- Ո՛չ, ինձ այդպես է թվում:
- Միալ է, ինչպես միշտ՝ շան համբերությունը կմնա:
- Չեմ հասկանում:
- Ինչ կա այստեղ չհասկանալու,- գոչեց Սև Թագուհին,- չ՞ որ
եթե շունը բարկանա, կկորցնի համբերությունը:
- Միգուցե,- զգույշ պատասխանեց Ալիսը:
- ՈՒրեմն, եթե շունը գնա, համբերությունը կմնա,- հաղ-
թականորեն բացականչեց Սև Թագուհին:
- Բայց նրանք կարող են տարբեր ճանապարհներով գնալ,-
մոայլվեց Ալիսը և մտածեց. «Ինչ ահավոր իհմարություններ ենք
դուրս տալիս»:
- Դու, երևի, այբուբենը գիտե՞ս,- հարցրեց Սև Թագուհին:
- Իհարկե,- պատասխանեց Ալիսը:
- Ես էլ,- շնչաց Սպիտակ Թագուհին,- սիրելիս, մենք հաճախ
միասին կասենք այն: Ուզո՞ւմ ես լսել իմ զաղտնիքը: Ես կարող եմ
կարդալ մի տարից բաղկացած բոլոր բառերը: Յիանալի է, չ՞: Դու
լավ, մի հուսահատվիր, ժամանակի ընթացքում դու ել կիասնես
դրան:

1. Քո կարծիքով՝ ի՞նչ հրաշքով Ալիսը հայտնվեց Սև ու Սպիտակ Թագուհիների աշխարհում:
2. Ի՞նչ քննություն պետք է հանձներ Ալիսը թագուհի դառնալու համար:
3. Ընթերցի՛ր քննության վերջին հարցին վերաբերող հատվածը. ի՞նչ ես հասկանում համբերությունը կորցնել ասելով: Ի՞նչ կանես, եթե կորցնես համբերությունդ:
4. Դու հավանաբար տեսել ես «Ալիսը հրաշքների աշխարհում» մուլտֆիլմը կամ կինոնկարը: Պատմի՛ր որևէ դրվագ:
5. Ի՞նչ անսովոր բաներ նկատեցիր պատմվածքում:

1

Ծիծաղելի՞ է, չք. թագուհին այբուբենի տառերը բառեր եր համարում: Իսկ դու գիտե՞ս միտառանի բառեր:

2

ա) Գրիր մեկ բառով: Այսպես.

- Նուրբ զգացողություն ունեցող - նրբազգաց
- քաղցր ուսող -
- հարց տալ սիրող -
- հայրենիքը սիրող -
- առյուծի սիրոտ ունեցող -
- արդար միտք ունեցող -

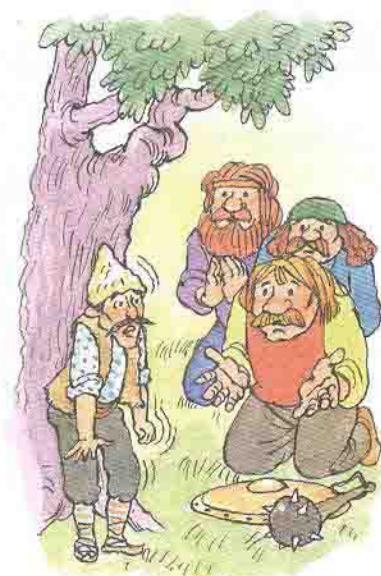
բ) Հատկանիշ ցույց տվող այդ բառերը վերաբերի քեզ ծանոթ հերիաթերի հերոսներին կամ ընկերներիդ:

3

Զաջ Նազարը տեսավ տգեղ հսկաներին և սկսեց վախից դողալ: Հսկաները կարծեցին, թե Նազարն ուզում է արմատախիլ անել հաստաբուն ծառը: Նրանք իսկորեցին.

- Ով խիզախ Նազար, այդքան մի բարկացիր: Մեր խեղճ ցեղը մի ոչչացրու:

Հատկանիշ ցույց տվող ընդգծված բառերը փոխարինի՛ր նրանց հականիշներով: Ինչպիսի՞ պատմություն ստացվեց:

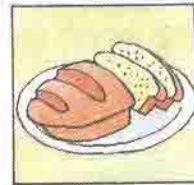

Հիշո՞ւմ ես

Յուրաքանչյուր առարկա՝ անձ կամ իր, ունի իր հատկանիշները:

4

Գրի՛ր նկարներում
պատկերված առարկաների հատկանիշները:

5

Ընկերոջդ հետ որոշի՛ր
առարկայական նկարներին
համապատասխան գործողություններ և գրի՛ր այդ
բայերի հատկանիշները:

6

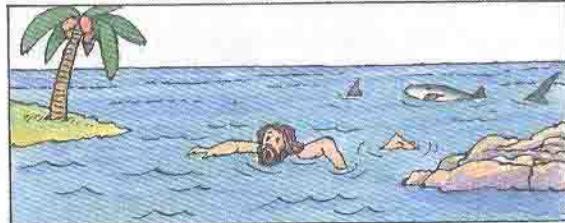
Իրացրո՛ւ օժանդակ բայի բաց թողնված տառը՝ է կամ ե.

պատմում քինք, կարդում զր, չի գրում, հաշվում դին, չմիադում, հարցնում զս, հանձնում զք, չնիք ասել, գումարում դինք, չիթ կարդանում:

7

ԴԱՐՁՎԱԾ

Դամբերությունը կորցնել - այլևս չկարողանալ սպասել,
այլևս չդիմանալ, այլևս չկարողանալ իրեն զսպել

Դու եղաք Ալիսի հրաշքների աշխարհում: Զո աշխարհն էլ է հրաշքներով լի: Ուշադիր դիտի՛ր շուրջը. ծաղիկը ծաղկում է, ծիտը ծլվում է, մայրիկը ժպտում է... Հրաշքն ամենուր է:

Ծարունակենք մեր ճամփորդությունը հրաշքների աշխարհում և ծանոթանանք Կառլսոնի հետ, որն ապրում էր, պատկերացնո՞ւմ եք, տանիքում:

ԱՏՐԻԴ ԼԻՆԳԳՐԵՆ

ԿԱՌԱՍՈՒԾ, ՈՐՆ ՎՊՐՈՒՄ ԷՐ ՏԱՆԻՔՈՒՄ

Սովորիլմ բաղաքի մի սովորական փողոցում, սովորական տան մեջ ապրում է մի սովորական ընտանիք: Այդ ընտանիքը բաղկացած է սովորական հայրիկից, սովորական մայրիկից և երեք սովորական երեխաներից՝ Բնոսեից, Բետանից և Մանչուկից:

- Ես բոլորովին ել սովորական մանչուկ չեմ, - ասում է Մանչուկը:

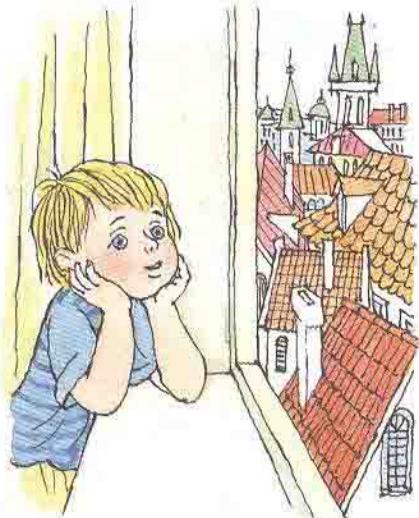
Բայց նա, իհարկե, սիսալվում է: Չք որ աշխարհում այնքան մանչուկներ կան, որոնք յոթ տարեկան են, ունեն երկնագույն աչքեր, կճատ* քիթ, անվա ականջներ, ծնկները պատառտված տարատ: Դե, ուրեմն, կասկածելու ոչինչ չկա, որ Մանչուկը մի շատ սովորական տղա է:

Եվ այդ ամբողջ տանը միայն մի տարօրինակ եակ կա. դա Կառլսոն է, որն ապրում է տանիքում: Կառլսոնը մի փոքրիկ, հաստիկ, ինքնավստահ մարդուկ է և, բացի այդ, կարողանում է թռչել: Ինքնաթիռով և ուղղաթիռով բոլորն ել կարող են թռչել, իսկ Կառլսոնը հենց ինքն է թռչում: Բավական է սեղմի իր փորի վրայի կոճակը, որ իսկույն թիկունքում սկսի աշխատել փոքրիկ, զարմանահրաշ շարժիք:

Կառլսոնը հրաշալի է ապրում տանիքի իր փոքրիկ տնակում:

Պարզ, գարնանային երեկո էր, պատուհանները բաց եին: Մանչուկն արմունկներով հենվեց պատուհանին և սկսեց դուրս նայել:

Դանկարծ նա լսեց մի թույլ դուռոց, որն սկսեց ուժեղանալ, և ահա, ոդքան ել դա տարօրինակ թվար, պատուհանի մոտով թռչում էր ինչ-որ հաստիկ մարդ: Դա Կառլսոնն էր, որն ապրում էր

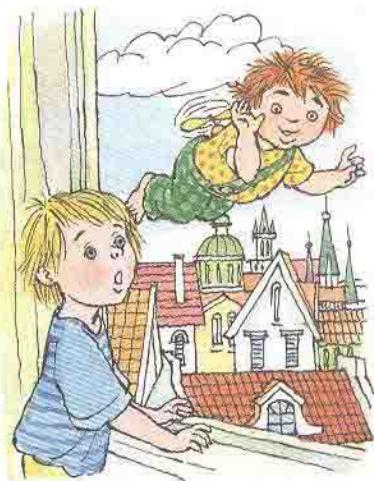

տանիքում: Բայց այդ ժամանակ Մանչուկը նրան դեռևս չէր ճանաչում:

Կառլսոնը Մանչուկին չափեց մի զննող, երկարատև հայացքով և շարունակեց թռչել: Բարձրանալով վեր, տանիքի վրա մի ոչ մեծ շրջան կատարեց, անցավ ծխնելույզի մոտով ու հետ դարձավ դեպի պատուհանը: Ապա ավելացրեց արագությունը և մի իսկական, փոքրիկ ինքնաթիռի նման Մանչուկի մոտով սլացավ: Յետո նա կատարեց երկրորդ շրջանը: Յետո՝ երրորդը...

Մանչուկը բարացած կանգնել ու սպասում էր, թե հետո ինչ է լինելու:

128

1. Որտե՞ղ և ո՞ւմ հետ էր ապրում Մանչուկը:
2. Բնագրից ընտրի՛ր և կարդա՛ այն հատվածը, որտեղ հեղինակը նկարագրում է Մանչուկին: Քո կարծիքով՝ Մանչուկը սովորակա՞ն էր, թե՞ անսովոր: Հիմնավորի՛ր:
3. Բնագրից ընտրի՛ր և կարդա՛ այն հատվածը, որտեղ հեղինակը նկարագրում է Կառլսոնին: Քո կարծիքով՝ ինչո՞վ էր Կառլսոնը տարօրինակ:

1

Բնագրից գտի՛ր և գրի՛ր տրված գոյականներին համապատասխան հատկանիշ ցույց տվող բառերը.

ընտանիք, շարժիչ, եակ, մարդուկ, երեկո:

Զո գտած հատկանիշ ցույց տվող բառերն այսուհետև կանվանենք **ածական**:

2

ԱԾԱԿԱՆԻ ԵՐԳԸ

Թե ուզում ես իմանալ՝
ինչպիսին է առարկան,
ինչ հատկանիշ ունի նա,
թեզ օգնության միշտ կգա
զծականը աննման:

Սովորի՛ր «Ածականի երգը»:

3

Բառքամոցի

Հատկանիշ բառի տառերով կազմի՛ր նոր բառեր:

ԿԱՆՀՈՒԵԾ, ՈՐՆ ԱՊՐՈՒՄ ԷՐ ՏԱՏԻՔԸ

(Հարունակություն)

Մանչուկի շունչն ուղղակի կտըրվում էր հուզմունքից, մեջքի վրայով ասես մրջուններ են վազում: Դե, իհարկե, ի՞ն ամեն օր լուսամուտի մոտով փոքրիկ ու հաստլիկ մարդիկ չեն թռչում:

Իսկ մարդուկն այդ ժամանակ պատուհանի մյուս կողմում դասդադեցրեց ընթացքը և, հավասարվելով լուսամուտի գոգին, ասաց.

- Ողջիւն: Կարելի՞ է այստեղ մի ռոպեով վայրէջք կատարել:

- Այն, այն, խնդրեմ,- ասաց Մանչուկը և ավելացրեց.- Իսկ ի՞նչ է, դժվար է այդպես թռչելը:

- Ինձ համար՝ բոլորովին,- լրջությամբ պատասխանեց Կառլսոնը,- որովհետև ես աշխարհի ամենալավ թռչողն եմ: Բայց ես խորհուրդ չեմ տա մի ինչ-որ դանդալոշի, որը նման է խոտով լցված պարկի, հետևել իմ օրինակին:

Մանչուկը մտածեց, որ «խոտով լցված պարկ» խոսքերից վիրավորվել չարժե, բայց վճռեց, որ թռչելու փորձ երբեք չի անի:

- Անունդ ի՞նչ է,- հարցրեց Կառլսոնը:

- Մանչուկ:

- Իսկ իմ անունը, որքան էլ տարօրինակ թվա, Կառլսոն է: Պարզապես Կառլսոն և ուրիշ ոչինչ: Ողջիւն, Մանչուկ:

- Ողջիւն, Կառլսոն,- ասաց Մանչուկը:

- Դու քանի՞ տարեկան ես,- հարցրեց Կառլսոնը:

- Յոթ,- պատասխանեց Մանչուկը:

- Յրաշալի՞ է: Շարունակենք գրուցք,- ասաց Կառլսոնը և իր մանրիկ, հաստլիկ ոտիկները լուսամուտի վրայով մեկը մյուսի հետևից արագ գցելով, հայտնվեց սենյակում:

Մանչուկը շատ ուրախ էր, որ ծանոթացել էր Կառլսոնի հետ: Հենց Կառլսոնը թռչում էր նրա մոտ, ինչ զարմանալի արկածներ ասես, որ չեն պատահում: Թերևս Կառլսոնի համար էլ էր հաճելի Մանչուկի հետ ծանոթանալը: Դե, ինչ էլ լինի, այնքան էլ դուրեկան

բան չէ մեն-մենակ ապրելը ինչ-որ փոքրիկ տնակում, այն ել այսպիսի տնակում, որի մասին ոչ ոք չի լսել: Տխուր է, երբ տան մոտով թռչելիս ոչ ոք ծայն չի տալիս. «Ողջուն, Կառլսն»:

1. Գերային խաղով ներկայացրե՛ք կառլսոնի և Մանչուկի գրուցք:
2. Մանչուկն ու Կառլսոնը իրենց ծանոթությունից ինչո՞ւ էին ուրախ:
3. Կառլսոնի և Մանչուկի ի՞նչ արկածներ գիտես, պատմի՛ր այդ մասին:
4. Ի՞նչ ես կարծում՝ Կառլսոնին բոլո՞րն էին տեսնում, թե՞ միայն Մանչուկը:
5. Եթե Կառլսոնի նման կարողանայիր թռչել, ապա ո՞ւր կթռչեիր և ի՞նչ անսովոր բաներ կանեիր:

1

Յրաշք է ընկեր ունենալը

Կառլսոնը Մանչուկի ընկերն էր: Նրան դու ընութագրեցիր, այժմ ել ընութագրիր քո ընկերոջը:

2

Կարող և հիշիր

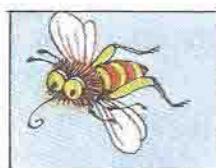
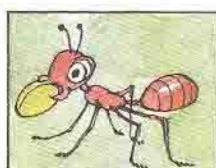
Յատկանիշ ցույց տվող բառը կոչվում է ածական, որը պատասխանում է ինչպիսի և ո՞ր հարցերին:

- 3 Տրված ածականներից ո՞րը ո՞ւմ կվերագրես: Մյունակներով գրի՛ր տետրում:

Նուրբ, հաստլիկ, փոքրիկ, գեղեցիկ, շատակեր, քաղցրասեր, երկարածամ, քաղաքավարի, երկզոտ:

- 4 Ի՞նչ ընդհանուր հատկանիշներ կարող են ունենալ այս միջատները:

Այսպիսով, իրաշքներ կարող են պատահել ամենասովորական ընտանիքներում:

Դու հանդիպեցիր Կառլսոնին, որն ապրում էր տանիքում, իսկ երբեւ մտածել ես, թե ովքեր կարող են ապրել գորգի տակ:

ԴՈՒԱԼԻ ԲԻՍԵԹ

ԳՈՐԳԻ ՏԱԿ

Լինում է, չի լինում՝ մի վագր ու մի ձի են լինում: Նրանք մտերիմ ընկերներ են լինում: Ապրում են Նկարչաւեյակում՝ գորգի տակ:

Նրանք սիրով են ապրում Նկարչաւեյակում, քանի որ սիրում են Նկարել:

Մերին՝ փոքրիկ աղջիկը, որն ապրում էր այդ տանը, մեկ անգամ հարցրեց Նրանց.

- Ինչպես եք կարողանում գորգի տակ մտնել: Ինչպես եք դառնում այդպես հարթ:
- Որովհետև մենք երևակայական կենդանիներ ենք,- ասացին Նրանք:

- Ես երևակայական վագր եմ:
- Իսկ ես երևակայական ձի եմ:
- Իսկ դու որտեղ ես պահում քո խոտը,- հարցրեց Մերին ձիուն:
- Գորգի տակ,- ասաց նա,- այս երևակայական խոտ է:
- Դու Է՞լ ես քո ոսկորները պահում այնտեղ,- հարցրեց Մերին վագրին:

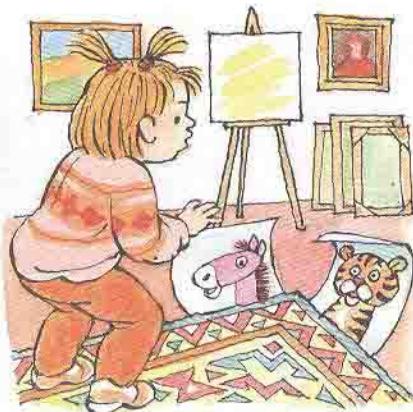
- Այն,- ասաց նա և անհետացավ գորգի տակ:

Զին հետևեց Նրան, և Մերին մնաց մենակ:

Յեսոն նա վերցրեց իր ալբոմը, շաքարի կտորներ Նկարեց ու դրեց գորգի տակ:

Շուտով աղջիկը գորգի տակից լսեց ձիու գոհ ձայնը: Զին ուտում էր շաքարը:

Ապա Մերին թղթի փոքրիկ կտորի վրա գրեց. «Ի՞նչ են սիրում վագրերը», և դրեց գորգի տակ: Մի փոքր աղմուկից հետո ձին գլուխը հանեց գորգի տակից ու ասաց.

«Նրանք ուսեն գեղեցիկ նոր անձրևոց, բայց այստեղ ոչ մի անձրև էլ չկա»: Ապա թողթի մեջ կտորի վրա անձրև նկարեց, գնաց նկարչասենյակ ու դրեց գորգի տակ:

Ճաշորդ առավոտ, երբ Մերին մտավ նկարչասենյակ, սենյակը ջրով էր լցված, իսկ վագրն ու ձին նստած էին անձրևոցի վրա, ինչպես նավակի մեջ:

«Անձրևը բավականին շատ էր», – մտածեց Մերին:

Նախաճաշից հետո, երբ նա վերադարձավ նկարչասենյակ, մայրիկը մաքրում էր գորգը: Ո՞չ ջուր կար, ոչ անձրևոց, ոչ ձի, ոչ էլ վագր:

Նա նստեց նկարչասեղանի մոտ ու սկսեց նկարել ձի ու վագր՝ քնած վիճակում: Շուտով մայրիկը դուրս եկավ սենյակից: Նկարչասենյակում լրություն էր տիրում: Մերին մենակ էր: Շուտով նա ինչ-որ ձայներ լսեց գորգի տակից: Զին ու վագրը խռմիացնում էին:

1. Քո կարծիքով՝ վագրի ինչի՞ն էր պետք ժամացուցը:
2. Մերին էլ ի՞նչ նկարեց վագրի և ձիու համար, և ի՞նչ պատահեց դրանից հետո:
3. Քո կարծիքով՝ ի՞նչն էր անսովոր այս պատմության մեջ:
4. Նկարագրի՛ր և նկարի՛ր այն երևակայական աշխարհը, որի մասին կուզես պատմել ընկերոջդ:

1

Վանդակներում լրացրո՛ւ այնպիսի տառեր, որ տողերում կարդացվեն գոյականներ, իսկ ընդգծված սյունակներում՝ **կարծր** ածականի հոմանիշները:

	արա	
	զն	
	ուշա	
	աղան	

Դու հասկացա՞ր, որ իրականում կենդանիների լեզվով Մերին էր իր ցանկություններն իրականացնում:

Հիշո՞ւմ ես

«Որսորդ Վինի Թուխը»:

Ինչ ես կարծում մանկագիր Ալեքսանդր Միլու հայերն է գրել հեքիաթը...

Իմացիր. մանկագիրները գրում են իրենց մայրենի լեզվով, բայց այդ ստեղծագործությունները կարդում են աշխարհի բոլոր երեխաները:

ԱԼԵՆ ԱԼԵԶՍԱՆԴՐԵՐ ՄԻԼԵ

ՎԻՆԻ ԹՈՒԽԸ ԵՎ ՅԱՅՏՆԻ ՉԵ ԹԵ ՈՎ

Կեսագիշերին Վինի թուխը հանկարծ արթևացավ ու ականջները սրեց: Յետո անկողնուց վեր կացավ, վառեց մոմը և մոտեցավ պահարանին՝ ստուգելու, արդյոք որևէ մեկը չի փորձում ներս մտնել: Բայց պահարանում ոչ ոք չկար, և նա, լրիվ հանգստացած, մոմը մարեց ու կրկին անկողին մտավ: Եվ այստեղ նա նորից Կասկածելի Զայն լսեց, այն նույն ձայնը, որ նրան արթևացրել էր:

- Վյոհ դո՞ւ ես, Դնչիկ,- հարցրեց թուխը:

Բայց Դնչիկը չեր:

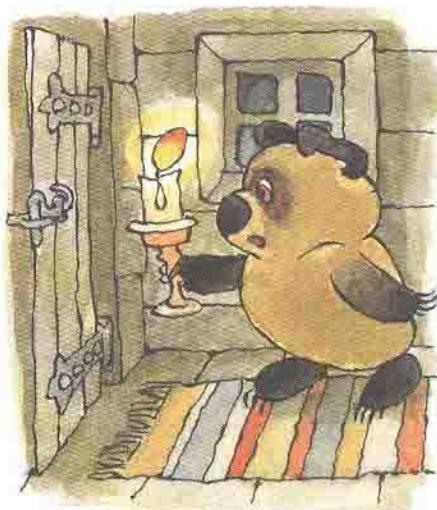
- Ներս արի, Ջրիստոֆեր Ռոբին,- ասաց թուխը: Բայց Ջրիստոֆեր Ռոբինը ներս չեկավ:

- Վայր կպատմես, Իան,- քննկոտ ձայնով ասաց թուխը:

Բայց ձայնը չեր կտրվում:

- Ոք՛ն,- ասում էր Յայտնի ՉԵ ԹԵ ՈՎ, և թուխը հանկարծ զգաց, որ ինքը բոլորովին չի ուզում քնել:

«Ինչ կարող է լինել,- մտածեց նա:- Մեր անտառում շատ ձայներ կան, բայց սա ինչ-որ տարօրինակ ձայն է: Սա ոչ երգեցողություն է, ոչ Փսփսոց, ոչ էլ նույնիսկ խռմիոց...»

Նոյնիսկ բանաստեղծության էլ նման չէ: Սա ինչ-որ շատ անծանոթ աղմուկ է, և աղմկում է մի անծանոթ գազան: Իսկ ամենից կարևորն այն է, որ նա աղմկում է իմ դռան մոտ: Երևի պետք է վեր կենալ ու խնդրել նրան, որ վերջ տա»:

Վինին վեր կացավ անկողնուց ու դուռը բացեց:

- Ողջուն,- ասաց նա՝ դիմելով Յայտնի Չե թե ՈՒ:
- Ողջուն,- պատասխանեց Յայտնի Չե թե ՈՎ:
- Այ քեզ բան,- ասաց Թուխը:- Ողջուն:
- Ողջուն:
- Ախ, այդ դու ես,- ասաց Թուխը:- Ողջուն:
- Ողջուն,- պատասխանեց օտար Գազանը՝ տարակուտելով*, թե մինչև երբ է շարունակվելու ողջունների փոխանակությունը:

Թուխն էլ, հենց այն է, պատրաստվում էր չորրորդ անգամ ասել՝ ողջուն, բայց մտածեց, որ թերևս չարժե, և դրա փոխարեն հարցորեց:

- Ո՞վ ես դու:
- Ես եմ,- պատասխանեց Զայսը:
- Մի՞թե,- ասաց Թուխը:- Լավ, ներս արի:

Յայտնի Չե թե ՈՎ ներս եկավ, և մոմի լուսի տակ Թուխն ու նա աչքերն իրար վրա չոեցին:

- Ես Թուխն եմ,- ասաց Վինի Թուխը:
- Իսկ ես՝ Վագրը,- ասաց Վագրը:
- Իսկապէս,- ասաց Թուխը:
- Իհարկե,- ասաց Վագրը:
- Վագրերը մեղը սիրում են,- ասաց Թուխը:
- Նրանք ամեն ինչ սիրում են,- ուրախ ասաց Վագրը:
- Դե, քանի որ նրանք ամեն ինչ սիրում են, կսիրեն նաև հատակին քնել, իսկ ես նորից անկողնին կպարկեմ,- ասաց Թուխը,- իսկ Վաղը կզբաղվենք մեր գործերով: Բարի գիշեր:

Եվ նա անկողին մտավ ու շուտով քնեց:

Առավոտյան, երբ Վինի Թուխն արթևացավ, Վագրն արդեն նստած էր հայելու առաջ և իրեն էր դիտում:

- Բարի լուս, - ասաց Թուխը:
- Բարի լուս, - պատասխանեց Վագրը:- Այստեղ ինչ-որ մեկը կա, ճիշտ և ճիշտ ինձ նման: Իսկ ես կարծում եի՝ միայն ես եմ այսպիսին:

1. Կեսպիշերին ինչո՞ւ հանկարծ արթնացավ Վինի Թուխը:
2. Բատ Վինի Թուխի՝ ո՞վ կարող էր կասկածելի ձայն հանել, իսկ իրականում ո՞վ էր:
3. Ինչպե՞ս ծանոթացան Վինի Թուխը և Վագրը: Ներկայացրո՛ւ դերային խաղով:
4. Վինի Թուխն ի՞նչ հնարամտությամբ կարողացավ Վագրին քննեցնել հատակին:

1

Ոիզո՞ւմ ես իմանալ արջուկի անուն-ները տարբեր լեզուներով.

անգլերեն - Վինի Փուխ,
ռուսերեն - Վինի Պուխ,
հայերեն - Վինի Թուխ:

Ինչո՞ւ ենք մենք թարգմանել «Թուխ»:
Դու ի՞նչ անուններ կղնեիր Վինիին:

4

Բառքամոցի

Բնագրի ո՞ր ածականից են քամվել հետևյալ բառերը.

ծանոթ, Անսա, անոթ, թան:

Ընկերոջդ հետ խաղ՝ «Բառքամոցի» խաղը կասկածելի ածականով:

2

Բնագրից գտի՛ր ածականները, գրի՛ր նրանց հականիշները:

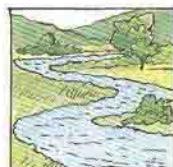
Այսպես. կասկածելի - վատահելի:

3

ա) Գտի՛ր և գրի՛ր նկարներով տրված գոյականներին համապատասխան ածականները.

ճարպիկ, հորդ, սլացիկ, մեղրասեր, փափուկ:

բ) Բառակապակցություններից մեկը գարձրո՛ւ վերնագիր և հորինի՛ր մի պատմություն:

Այսախոտվ, որսորդ Վինի Թուխը նույնիսկ սեփական հետերից էր վախենում, իսկ այժմ նա քեզ նման մեծացել է և չի վախենում անգամ գիշերային կասկածելի ձայներից:

Այժմ կարդանք այս մասին, թե ինչպես
մարդիկ բաց ծովում զանազան հալված
խոսքեր եին լսում:

ՖՐԱՆՏՈՒՄ ՌԱԲԵԼ

ՀՐԱՇՔ ԲԱՑ ԾՈՎՈՒՄ

Մենք լողում եինք բաց ծովում և միմյանց հետ ուրախ գրուցում: Յանկարծ Պանտագրյուելը ոտքի կանգնեց և նայեց չորս կողմը:

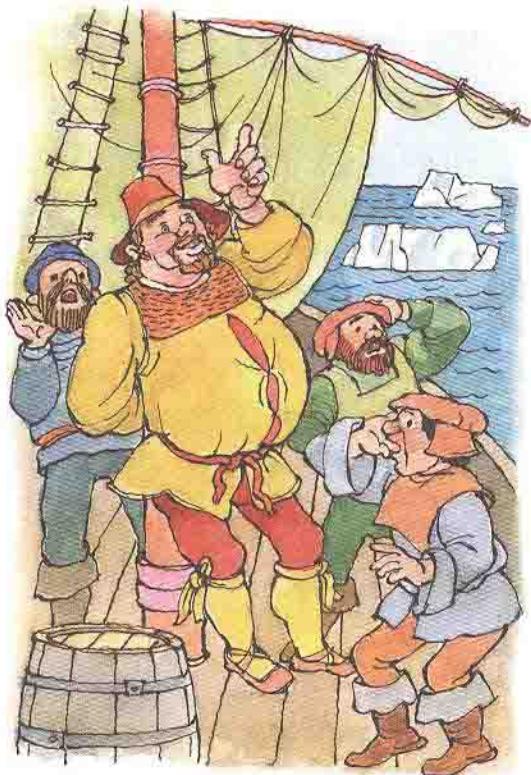
- Ըսկերներ, դուք ոչինչ չեք լսում,- հարցրեց նա:- Ինձ այնպես է թվում, թե օդում մի քանի մարդ խոսում են միմյանց հետ: Սակայն ես ոչ ոքի չեմ տեսնում: Յապա մի ականջ դրեք:

Մենք ականջ դրինք: Ավելի լավ լսելու համար ձեռքներս մոտեցրինք ականջներիս: Բայց ոչ մի ձայն չսեցինք:

Պանտագրյուելը, սակայն, պնդում էր, որ օդի մեջ լսում է տղամարդկանց ու կանանց ձայներ: Ի վերջո, մեզ էլ այնպես թվաց, թե մի ձայն ենք լսում: Բայց գուցե մեր ականջներն են ձայն տալիս: Բայց որքան շատ եինք ականջ դնում, այնքան ավելի պարզ եինք ինչ-որ ձայներ լսում: Վերջապես որոշակի խոսքեր լսեցինք ու ձիու խրիսնոց:

Յասկանալի է, որ վախեցանք: Ոչ ոք չկար մեր չորս կողմում: Միայն մենք եինք բաց ծովում: Սակայն մեր կողքին խոսում եին ինչ-որ անհայտ մարդիկ: Ովքե՞ր եին, ինչ մարդիկ եին, ոչինչ չեինք հասկանում:

- Փախչե՞ք այստեղից, - գոչեցին այս ու այն կողմից:

- Ո՞վ է այստեղ փախուստի մասին խոսում,- ասաց Պանտագրյուելը:- Պետք է նախ իմանալ, թե սրանք ինչ մարդիկ են: Չինչի՞ դրանք սառած խոսքեր են:

- Ինչպես թե՝ սառած խոսքեր,- հարցող նավաստիներից մեկը:

- Կսում են, որ ցուրտ երկրներում խոսքերը սառչում են օդում,- ասաց Պանտագրյուելը:- Դրա մասին ես կարդացել եմ մի հին իմաստուն գրքում: Իսկ այստեղ գուցե հենց այն տեղն է, որտեղ սառած խոսքերը հալվում են:

- Մի՛ անհանգստացեք,- ասաց նավապետը,- հենց այստեղ է Սառուցյալ օվկիանոսի սահմանը: Այստեղ անցյալ ձմեռ կատաղի կրիվ է եղել: Կովողների աղաղակներն ու հարվածները, զենքերի շառաչյունը, ձիերի խրիսնջոցը, ճակատամարտի սարսափելի գոռում-գոչումը, այդ բոլորը սառել-մնացել են օդում, և միայն այժմ, երբ եկել է գարունը, այդ ձայները կամաց-կամաց հալվում են և լսելի դառնում:

- Դա կարող է ճիշտ լինել,- ասաց մի նավաստի:- Եկեք որոնենք, տեսնենք կարո՞ղ ենք այստեղ չհալված խոսքեր գտնել:

- Վհա և այդ խոսքերը,- ասաց Պանտագրյուելը և տախտակամածի վրա մի բուռ չհալված խոսքեր գցեց, որոնք սառուցի գույնզգոյն կտորներ էին:

Նրանց մեջ կային կարմիր, կապույտ, դեղին, կանաչ և ոսկեզօծ խոսքեր: Մեր ձեռքի մեջ տաքանալուց նրանք ձյան պես հալվում եին, և մենք լսում էինք նրանց:

Մենք հասկացանք, որ դրանք բոլորը ռազմի աղաղակներ են և ձիերի խրիսնջոց: Մյուս՝ ավելի մեծ խոսքերը հալվելիս այնպիսի ձայն էին հանում, ասես փող են փչում: Չեք կարող երևակայել, թե ինչպես էր այդ բոլորը մեզ զվարճացնում:

1. Որտե՞ղ էին լողում Պանտագրյուելը, նրա ընկերները, և ի՞նչ պատահեց:

2. Իմաստուն գրքում ի՞նչ էր կարգացել Պանտագրյուելը:
3. Ի՞նչ տեսք ունեին սառած խոսքերը: Ի՞նչ պարզվեց դրանց հալվելուց հետո:

4. Ի՞նչ ես կարծում՝ խոսքերն իրո՞ք կարող են սառչել:
5. Հստ քեզ՝ սառը խոսքը և սառած խոսքը նո՞ւնն են:

1

ա) Ոկողիք սխալ գրված բառերը:

Գարնանային գեղեցիկ արավոտ էր:

Մի խումագ ժպտերես մանուկներ վազվզում էին կանաչ մարքագետնում:

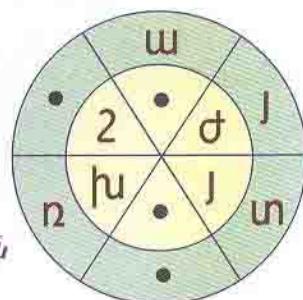
Այս ծածկված էր գույնսգույն ծաղիկներով: Ծիծախկոտ կարինեն երբներանգ ծաղիկներից պսակ էր հույսում: Երկու թխահեր տղա գլորվում էին թաշչյա կանաչում:

բ) Դուքս գրիր **ածական+գոյական բառակապակցությունները:**

2

Բառանիվ

ա) Բառանիվը լրացրո՞ւ այնպիսի տառերով, որ մեծ շրջանում՝ ժամացուցի սլաքի պտըտման ուղղությամբ, ստանաս մի ածական, իսկ փոքր շրջանում՝ հակառակ ուղղությամբ՝ նույն բառի հոմանիշ ածականը:

բ) Գրիր գտած ածականներին համապատասխան 3 գոյական:

3

ա) Նախադասության բառերը խառնվել են: Վերականգնի՛ր նախադասությունը և գրիր աետրում:

Կրպողների

օդում:

աղաղակները

սառել եին

Զմռանը

Դու ստացար ընդարձակ նախադասություն: Հիշ՞՞ւմ ես դրա կազմությունը:

բ) Համառոտի՛ր այդ նախադասությունը:

Շուտասելուկ

Պանտագրյուելը Գուրգենի հյուրն էր,
Տունը նրա համար պստիկ բույն էր:

Դու, անշուշտ, տեսել ես տանիքից կախված սառցաշիթեր: Գուցե դրանք քն շրջապատի մարդկանց խոսքերն են: Գուցե դրանց մեջ կան նաև քն խոսքերը...

Կամ խոսքեր, որ դու չեիր ուզենա, որ հալվեն: Արի խոսենք այսպես, որ երբ հալվեն մեր խոսքերը, չամաչենք:

Դու գիտես, որ սուս խոսելը լավ բան չէ,
բայց սուտասելուկները զվարճացնում են
բոլորին: Այդպիսի մի զվարճալի պատմություն
ել գրել է Հովհաննես Թումանյանը:

ՅՈՎՐԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

ՍՈՒՏԼԻԿ ՈՐՍԿԱՆԸ

Յորս կնունքով, մորս ծնունդով, վեր կացանք մի օր հինգ ու վեց հոգով, թրով-թվանքով* որսի գնացինք: Յաղին եր, Յյուղին եր, Զատին եր, Մատին եր, հերս եր, ես եի. գնացինք որսի...

Սարեր, ձորեր դուռ* գնացինք, որտեղ որս կար՝ սուս ու փուս գնացինք, որտեղ ահ եր՝ կուզեկուզ գնացինք...

Գնացինք, գնացինք, շատ թե քիչ, մին ել տեսնենք երեք լիճ. Երկուսը՝ ցամաք, մնի մեջ ել իսկի ջուր չկա: Մին ել, ըհը, մտիկ տանք, որ ես անջուր լճում լողում են, ճջում երեք հատ սպիտակ բադ. Երկուսը սատկած են, մինն ել կենդանի չի:

- Յաղի, տուր հա, տուր:

Թե՛ թվանք չունեմ:

- Յյուղի, տուր հա, տուր:

- Ես ել չունեմ:

- Զատի... Մատի...

- Մենք ել չունենք:

- Բա ինչ անենք...

Յորս ձեռին կարճ ու երկար, հաստ ու բարակ մի փետ կար. Երեսն առավ, նշան դրեց, մին ել տրաք, որ կրակեց...

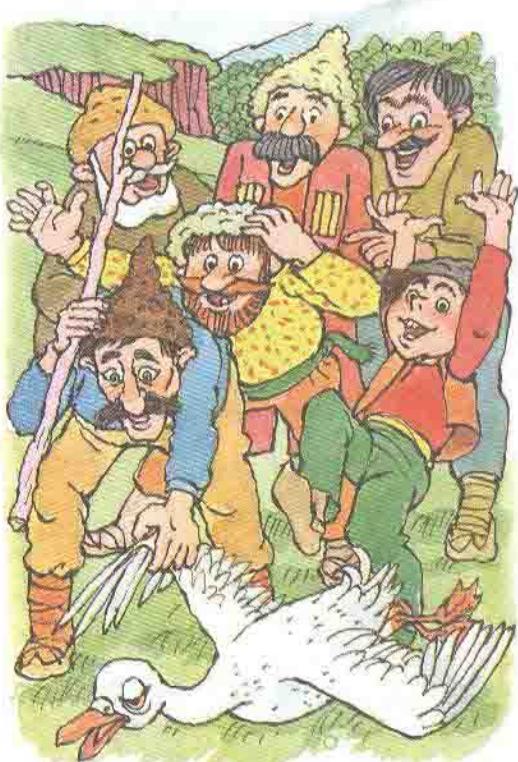
Նա կրակեց, ես զարկեցի. որ զարկեցի՝ փռվեց եսպես՝ ամեն թևը հինգ գազ* ու կես...

- Յաղի, դանակ...

Թե՛ դանակ չունեմ:

- Յյուղի, դու...

- Ես ել չունեմ:

- Չատի՞, Մատի՞...
- Մենք ել չունենք...
- Բա ինչ անենք...

Հերս ել ունի, բերան չունի:

Ես անբերան դանակը քաշեցինք: Յադին մորթեց, չկարաց, Յյուղին մորթեց, չկարաց, Չատին չկարաց, Մատին չկարաց, հերս ել չկարաց, ես քաշեցի մորթեցի:

Մորթեցի, վեր գցեցի. բադ մի ասա, մի գոմեշ ասա: Յադին շալակեց, չկարաց, Յյուղին շալակեց, չկարաց, Չատին չկարաց, Մատին չկարաց, հերս ել չկարաց, ես շալակեցի: Շալակեցի, գնացինք:

Գնացինք, գնացինք, հասանք մի տեղ, մին ել տեսնենք երեք գեղ. Երկուսի տեղն իսկի չի երևում, մնումն ել իսկի շենիկ չկա: Ես անշեն գեղում դես ման եկանք, դեն ման եկանք, մի տուն գտանք, մեջը՝ երեք պառավ. Երկուսը՝ մեռած, միի բերանումն ել շունչ չկա:

- Տղերք,- ասինք,- եկեք բաղով փիլավ անենք:

Ես անշունչ պառավը գնաց դես ման եկավ, դեն ման եկավ, կես բրինձ գտավ, երեք պղինձ*: Երկուսը՝ ծակ, մինն ել իսկի տակ չունի:

Չուրո լցոյինք ես անտակ պղինձը, մեջը ածինք բադն ու բրինձը, անկրակ Եփեցինք: Եփեց, Եփեց, մինն ու բրինձը գնացին, մնաց ջուրը:

Որսից Եկած սոված մարդիկ, Վրա Եկանք, Կերանք, Կերանք. ոչ աչքներս բան տեսավ, ոչ բերաններս բան մտավ:

1. Ընկերներով բեմականացրեք հեքիաթը: Դու ո՞ր գերը կընտրես, ինչո՞ւ...
2. Ինչո՞ւ է այս հեքիաթը վերնագրված «Սուտլիկ որսկանը»:
3. Շարունակի՛ր: Որսորդները հանդիպեցին երեք լճի, երեք, երեք, երեք, երեք:
4. Ո՞ր սուտը քեզ ամենաշատը դուր եկավ, ո՞րը՝ ավելի զվարճացրեց: Դո՞ւ էլ փորձիր հորինել մի զվարճալի պատմություն:
5. Ի՞նչ տարբերություն զվարճալի ստի և սուտ խոսելու միջև:

Առած

❖ Այրի պոպրակի բերանը բայց է:

1

ա) Խմբային աշխատանքով, տրված դրվագային նկարների բովանդակությանը համապատասխան, կազմի՛ր մեկական ընդարձակ նախադասություն:

բ) Համառոտի՛ր քո կազմած ընդարձակ նախադասությունները:

2

Ընդարձակի՛ր նախադասությունները տրված հարցերին պատասխանող երկրորդական անդամներով:

Բաղերը լողում են: (Ինչպիսի, ինչպն, որտե՞ղ)

Պառավը եփում եր: (Ինչպիսի, ինչը, որտե՞ղ)

Որսորդները կերան: (Ո՞ր, ի՞նչ, ինչպն, որտե՞ղ)

3

ա) Խառնագիր

ահմկա
կանդա
տյափ
ղձինա
կրաեր
նշուչ

բ) Գրի՛ր «ավելորդը» և
գրի՛ր այդ բառի հականիշը:

4

Գրի՛ր մեկ բառով

Նվեր տալ -
Խղճահարություն զգալ -
Լույս տալ -
Բոի մեջ առնել -
Ելնել դեպի վեր -
Անցք բացել -

Հիշո՞ւմ ես

Կես կատակ, կես լուրջ

Սուտ խոսելը լավ բան չէ,
Եթե սուտը կատակ չէ,
Ճիշտը պետք է ճանաչել,
Ճիշտ խոսել ու շամաշել:

Հրաշքներ են պատահում նաև բույսերի թագավորությունում: Այդ մասին գրել է ձեզ ծանոթ Զաննի Ռոդարին: Կարդանք:

ԶԱՆՆԻ ՌՈԴԱՐԻ

ԹԵ ԻՆՉՊԵՍ ՉԻՊՈԼԻՆՈՒ ԽՎԲԵՑ ՄԱՍԻՆՈ ՃՎՆԸ

Մի բոլորովին ոչ գեղեցիկ օր չորս Կարունագ լճած իր կառքով ժամանեց պարոն Լոլիկը: Այս անգամ նրան մի տասներկու Կիտրոնիկ եր ուղեկցում: Առանց երկար բարակ խոսելու, սրանք քավոր Դդումին դուրս արեցին տնից, իսկ նրա տեղը Մաստին անունով մի հսկա տնապահ շուն դրեցին:

- Ոհա,- սպառնագին շուրջը նայելով՝ հայտարարեց Լոլիկը,- հիմա ձեր բոլոր լակոտները կսովորեն ինձ հարգել:

- Ճիշտ է, ճիշտ է,- խոլ հառաչեց Մաստինոն:
- Ինչ վերաբերում է ծերուկ Դդումին,- շարունակեց պարոն Լոլիկը,- նա այսուհետև կսովորի իմ իրամաններին ենթարկվել: Իսկ եթե շատ է ուզում ծածկի տակ ապրել, ապա նրա համար միշտ ել մի հարմար տեղ կճարվի բանտում: Այստեղ բոլորի համար ել տեղ կլինի:

- Ճիշտ է, ճիշտ է,- նորից հաստատեց Մաստինոն:

Վարպետ Խաղողն ու Զիպոլինոն, արհեստանոցի շեմքին կանգնած, ամեն ինչ տեսնում ու լսում էին, բայց ծերուկին ոչնչով չեին կարող օգնել:

Զավոր Դդումը տխուր նստել էր մի կոճղի վրա և մորուքի մագրես եր փետում: Ամեն անգամ քաշելիս՝ ձեռքին մի փունջ մազ էր մուռմ: Ի վերջո, նա որոշեց թողնել այդ զբաղմունքը, որ անմորուք չմնա, ու սկսեց կամաց-կամաց հառաչել: Իսկ քավոր Դդումը հառաչանքի մեծ պաշար ուներ:

Վերջապես պարոն Լոլիկը մտավ իր կառքը: Մաստինոն կանգնեց առջևի թաթերին և իր տիրոջը պոչով պատիվ տվեց:

— Տես, հա, կիսկես,— հրամայեց պարոն Լոլիկը, մտրակեց Վարունգներին, և կառքը, փոշու ամա բարձրացնելով, առաջ սլացավ:

Ամառային հրաշալի շոգ օր էր: Տիրոջ գնալուց հետո Մաստինոն, շոգից լեզուն դուրս գցած, պոչը հովհարի նման թափ տալով, մի քիչ զբունեց տևակի առջև: Բայց ոչինչ չէր օգնում: Շունը շոգից ուժասպառ եղավ: «Յիմա վատ չէր լինի, որ մի բաժակ սառը ջուր խմեհի»,— մտածում էր նա:

Շուրջը նայեց, տեսնի՝ մի հարմար երեխա չկա՞մ, որ ուղարկի մոտակա պանդոկը՝ հյուր բերելու, բայց փողոցում հակառակի պես ոչ ոք չկար: Ճիշտ է, կոշկակարի արհեստանոցում բաց դռնից երևում էր Չիպոլինոն, բայց նրանից սոխի այլքան կծու հոտ էր փչում, որ Մաստինոն սիրտ չէր անում նրան կանչել:

144

1. Ի՞նչո՞ւ էր օրը «բոլորովին էլ ոչ գեղեցիկ»:
2. Ի՞նչ պատահեց քավոր Դդումի հետ:
3. Ի՞նչ հրամայեց Լոլիկը, և ի՞նչ եղավ հետո:

1

• Քավոր Դդումը, տխուր նստած, փետում էր մորուքի մազերը:

• Տիրոջ գնալուց հետո Մաստինոն, շոգից լեզուն դուրս գցած, զբունում էր տևակի առջև:

ա) Ամեն անգամ մի երկրորդական անդամ հանելով՝ այնպես համառոտիր, որ ստացվի նախադասություն:

բ) Գրի՞ր ստացված համառոտ նախադասությունները:

2

Վերադասավորի՛ր նախադասություններն այնպես, որ ստացվի տեքստ: Վերնագրի՛ր և համեմատի՛ր ընկերոջդ գրածի հետ:

Նա բուժեց շնիկի ոտքը:

Նա բացեց դուռը և տեսավ նույն շանը՝ մի ուրիշ շնիկի հետ:

Բժիշկը տեսավ մի վիրավոր շնիկ:

Որոշ ժամանակ անց բժիշկը դռան ճանկարոց լսեց:

Բժիշկը հասկացավ, որ այդ շնիկն էլ էր ուզում բուժվել:

ա) Դու տեսնում ես Արայի նկարը նախադասություն-ների գծապատկերում: Կազմի՛ր համառոտ նախադասություն Արա բառով: Ընդարձակի՛ր երկրորդական անդամներով գծապատկերի վանդակների թվին համապատասխան:

ինչ արեց :

ինչպիսի՞ն

ինչ արեց :

ինչպիսի՞ն

ինչ արեց :

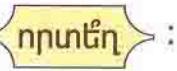
ինչպիսի՞ն

ինչպէս :

ինչ արեց :

որտեղ :

բ) Կատարի՛ր նույն առաջադրանքը տանը՝ Արա-ի փոխարեն օգտագործելով ուրիշ գոյական:

ԹԵ ԻՆՉՊԵՍ ՉԻՊՈԼԻՆՈՆ ԽԱԲԵՏ ՄԱՍՏԻՆՈ ԾԱՆԸ

(Հարուսակություն)

Սակայն Չիպոլինոն ինքը նկատեց, որ շունը շոգից նվազում* է: «Ես Չիպոլինոն չլինեմ, եթե դրա գլխին մի փորձանք չբերեմ», - մտածեց նա:

Իսկ շոգը քանի գնում ուժեղանում էր, որովհետև արևն ավելի էր բարձրանում: Խեղճ Մաստինոն այնպէս խմել էր ուզում:

- Էյ, Էյ,- թույլ ծայսով նրան կանչեց Մաստինոն:

- Դուք ինձ եք կանչում, պարո՞ն:

- Զեզ, պատանյակ, ձեզ: Գնացնեք ինձ համար մի շիշ սառը հյութք բերեք, խնդրում եմ:

- Ախ, ես մեծ ուրախությամբ կգնայի, պարո՞ն Մաստինո, բայց իմ տերը հենց նոր կարկատելու տվեց այս կոշիկը, և ես ոչ մի կերպ չեմ կարող բացակայել:

Ճիշտն ասած, Չիպոլինոն ամբողջ հոգով խղճում էր ծարավից տանչվող շանը, բայց նրան դուր չէր գալիս այն արհեստը, որով զբաղվում էր Մաստինոն, բացի դրանից, ուզում էր մի անգամ ել դաս տալ պարոն Լոլիկին:

Մոտ ժամը երեքին արևն այնպէս սկսեց այրել, որ փողո-

ցում նույնիսկ քարերը քրտնեցին:
Մաստինոն շոգից ու ծարավից քիչ
մնաց կատաղեր:

Վերջապես Չիպոլինոն վեր
կացավ իր աթոռից, մի շիշ ջուր
լցրեց և ավելացրեց այն սահտակ
դեղափոշուց, որ անքնության դեմ
ընդունում էր վարպետ Խաղողի
կիսը:

Նա մատով փակեց շշի բերանը,
մոտեցրեց շրթունքներին՝ ցույց
տալով, թե խմում է:

–Պարո՞ն Չիպոլինո,- զարմացած հարցրեց Մաստինոն,- այդ
ինչպես է, որ շիշը միշտ լիքն է մնում:

–Բանն այն է,- պատասխանեց Չիպոլինոն,- որ այս շիշը իմ
ողորմածիկ պապի նվերն է: Սա կախարդական շիշ է և երբեք չի
դատարկվում:

–Իսկ դուք ինձ չե՞ք թողնի, որ մի քիչ խմեմ, գոնե մի կում: Մի կում
միայն:

–Մի կո՞ւմ: Խմե՞ք ինչքան ուզում եք,- պատասխանեց Չի-
պոլինոն,- ես ծեզ ասացի, որ իմ շիշը երբեք չի դատարկվում:

Կարո՞ն եք պատկերացնել, թե ինչքան ուրախացավ Մաստինոն:
Նա անընդհատ շնորհակալություն էր հայտնում Չիպոլինոյին, լի-
զում էր նրա ոտքերը և պոչը շարժում:

Չիպոլինոն ջուրը մեկնեց Մաստինոյին: Սա շիշը խեց տղայի
ձեռքից և ազահորեն ամբողջ ջուրը մի կում արեց: Դատարկ շշին
նայելով՝ նա զարմացավ.

–Ինչպես, արդեն վերջացա՞վ: Իսկ դուք ինձ ասում եիք, թե շի...

Նա այդպես էլ չկարողացավ վերջացնել, ընկավ ու քնեց:

Չիպոլինոն շղթան հանեց, շանը շալակեց ու տարավ այն ամրոցի
մոտ, որտեղ ապրում էին կոմսուհի Բալերն ու պարոն Լոլիկը: Յետ
դառնալով՝ նա տեսավ, որ քավոր Դդումս արդեն նորից տիրացել է
իր տևակին: Ծերուկի դեմքը և պատուհանից դուրս ընկած
քրքրված մորուքն անսկարագրելի ուրախություն էին արտա-
հայտում:

«Խենդ շուն,- մտածում էր Չիպոլինոն,- դու ինձ ներիր, խնդրուս
եմ, բայց ես պարտավոր եի այդպես վարվել»:

1. Զիպոլինոն ինչո՞ւ չէր ցանկանում օգնել Մաստինոյին:
2. Հեղինակն ինչպե՞ս է նկարագրում փողոցի շողը: Կարդա՛ այդ հատվածը:

3. Ի՞նչ մտածեց Զիպոլինոն և ի՞նչ հնարամտությամբ խարեց շանը:
4. Ինչո՞ւ էր նա ուզում դաս տալ Լոլիկին ու Մաստինոյին:
5. Ովքե՞ր են հերոսները, ի՞նչ խմբերի կբաժանես նրանց: Բնութագրի՛ր նրանց:

1 Հանելուկներով խաչբառ

Լուծի՛ր խաչբառը: Ընդգծված սյունակում կստանաս փոքրիկ սոխի իտալերեն անվանումը:

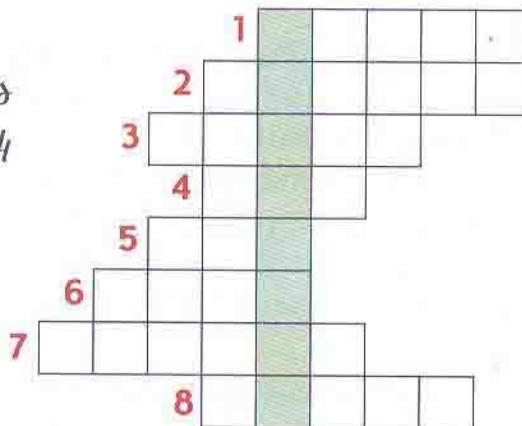
1. Ինքը մեկն է, աչքը՝ քառասուն, կազմ թողած, տուն է վազում, Չորացրո՞ւ նրան տանը, Որ ճիշտ գտնես պատասխանը:

2. Թթու է՝ թան չէ, Դեղին է՝ գանձ չէ, Զվի նման կլոր է, Ամեն մարդու բան չէ:

3. Կեսը տաք է, կեսը՝ դեղ, Չես հանդիպի ամեն տեղ, Մանր-մունը թե աղաս, Պատասխանը կստանաս:

4. Շատ շորեր ունի հագին, Ով հանի, կլացի ահագին:

5. Կարմիր, կլոր ու թթվաշ, Ծարի վլա՝ զարդանախշ:

6. Երկար, կանաչ պարկիկներ, Ներսում տափակ գնդիկներ:

7. Կանաչ, հաստիկ մի պարկ եմ, Պինդ ջրով լի մի արկ եմ, Գարնան թփից են քաղում, Եվ թարմ ուտում, և՝ աղում:

8. Երբ դեռ խակ եմ կանաչ եմ, Ձեզ բոլորիդ ճանաչ եմ, Կարմիր եմ ես՝ ալ խնձոր, Օտար բառով՝ պոմիդոր:

2 Մաստինո շունը գրել էր մի այսպիսի սխալաշատ երկտող.

Շատ շոք է: Ծառավից մեռնում եմ, ինքորում եմ ոքնեք ինձ:

Զիպոլինոն խղճաց և որոշեց օգնել: Ինչպե՞ս օգնեց: Գրի՛ր տեսրում:

Այսախով, անգամ բույսերի թագավորությունում պայքարում են արդարության համար և հաղթում:

Դու մուլտֆիլմերում տեսել ես հրաշք թզուկների: Իսկ մտածել ես, թե որտեղ են ապրում նրանք, և ինչու նրանց չեն հանդիպում:

ԵՊՏՈՒՆ ՍԻՆԿԱԼԵՐ

ԷԼԻՉԱՐԵԹԸ ՀԱՌՈՒՊՈՒՄ Ե ԲՈԲՈՅԻՆ

Ավտոմեքենան կանգ առավ, բոլորը դուրս եկան, և անտառում աղջիկը մենակ մնաց:

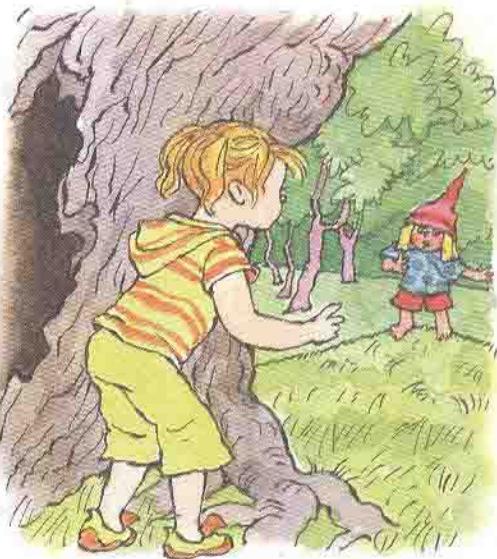
Ենց ճանապարհի եզրին մի աներևակայելի մեծ ծառ կար: Բնի մեջ փշակ էին փորել և մի փոքրիկ սրճարան բացել: Սրճարանը կոչվում էր՝ «ՈՒԳՈՒՄ ԵՍ հավատա, ուզում ԵՆ՝ ոչ». համենայն դեպս, ցուցանակի վրա այդպես էր գրված: '

Ելիզարեթը մեծացել էր քաղաքում և միայն զբոսայգում էր ծառեր տեսել: Եվ հանկարծ հայտնվել էր իր համար նոր մի աշխարհում, որտեղ ամեն ինչ մի տեսակ արտասովոր էր:

Եթե այստեղ, անտառում, հանդիպում են աշխարհի ամենամեծ բաները, ինչո՞ւ չախտի լինեն նաև ամենափոքրերը: .

Ելիզարեթը պատահաբար հանդիպեց այրված սև եզրերով մի փշակի: Փշակն այնքան մեծ էր, որ մայրիկի ավտոմեքենան ազատ կարող էր միջով անցնել և նովյահսկ բոլորովին չքերծվել: Ելիզարեթը ներս նայեց, բայց այստեղ բոլորովին մուռ էր: Այդպես ել ոչինչ չտեսնելով, թաթերի վրա քայլելով՝ փորձեց պտտվել ծառի շուրջը: •Բնի մյուս կողմում մի թումբ կար: Թմբի վրայի տերևների արանքից նայում էր ինչ-որ մեկի փոքրիկ դեմքը, որը քո բռունքի մեծության էր: Դա մարդու դեմք էր, միայն փոքրիկ. Վառ կարմիր թշկներով, մանրիկ, կապույտ աչիկներով, ցորենագույն մազերով: Գլխին դրել էր սրածայր գլխարկ: Դեմքից երևում էր, որ վախեցած է: Ելիզարեթը քարացավ տեղում:

Վերջապես մարդուկը բարակ, ճղճան ձայնով սկսեց խոսել:

- Քեզնից չեմ վախենում,- ասաց նա:
- Ելիզաբեթն էլ շտապեց հավատացնել նրան.
- Պետք էլ չէ ինձնից վախենալ:
- Մարդուկը մեկ անգամ էլ ուշադրությամբ նայեց նրան ու հարցողեց.
- Դու ծառեր չե՞ս կտրում:
- Ո՞չ: Ազնիվ խոսք, կյանքումս ոչ մի ծառ չեմ կտրել:
- Իսկ երբ մեծանաս, կկտրե՞ս:

1. Արտե՞ղ հայտնվեց աղջիկը և ի՞նչ արտասովոր բաներ տեսավ:
2. Ո՞իմ հանդիպեց Ելիզաբեթը: Նկարի՛ր ըստ բնագրի նկարագրության:
3. Ինչպե՞ս ծանոթացան Ելիզաբեթն ու մարդուկը: Կարդա՛ երկխոսությունն ընկերոջդ հետ:
4. Քո կարծիքով՝ ի՞նչ կպատասխանի Ելիզաբեթը, ինչո՞ւ:

1 Փոքրիկ Ելիզաբեթը գրունում էր արտասովոր անտառում:

Դու գիտես, որ այս նախադասության մեջ գլխավոր անդամներն են՝ **Ելիզաբեթը** և գրունում էր բառերը:

Գործողություն կատարողը (**Ելիզաբեթը**), նախադասության **Ենթական է**: Իսկ նրա կատարած գործողությունը (**գրունում էր**), նախադասության ստորոգյալն է:

**Քեզ ծանոթ ի՞նչ դարձված է
պատկերված այս նկարում:**

2 ա) Տրված գոյականի համար ընտրի՛ր համապատասխան բայլը և կազմի՛ր նախադասություն: Գրի՛ր տետրում:

ա) Ավտոմեքենա, բ) ծառ
(սլանալ, ծլվալ, սավառնել,
բողբոջել, կարդալ, թռչնոտել):

բ) Ենթական ընդգծի՛ր մեկ
գծով, իսկ ստորոգյալը՝ երկու:

3

Բառբամուցի

Ենթական Ստորոգյալ

Ո՞ր բառից ավելի շատ
բառեր «քամեցիր»: Համեմա-
տի՛ր ընկերոջդ գրածի հետ:

ԵԼԻՉԱԲԵԹԸ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ Ե ԲՈԲՈՅԻՆ

(Հարուսակություն)

- Դե ոչ, ճիշտ եմ ասում, ոչ:
 - Մեծ հաճույքով կզրուցեի քեզ հետ... - ասաց մարդումը: Եվ հուզմունքով ավելացրեց. - Եթե հավատացած լինեի, որ քեզ հետ կարելի է խոսել:
 - Իսկ ինչո՞ւ չի կարելի:
 - Դու առաջին մեծ մարդն ես, որի հետ խոսում եմ: Ինձ երբեք թույլ չեն տվել:
 - Ո՞վ է քեզ արգելում:
 - Գլոգոն:
 - Ո՞վ է Գլոգոն:
 - Պապիկս:
 - Իսկ ինչո՞ւ թույլ չի տալիս մարդկանց հետ խոսել:
 - Ասում ե, որ նրանք բոլորն ել թշնամիներ են:
 - Չե, ինչ ես ասում:
 - Նրանք ոչնչացնում են ծառերը, կտրատում են անտառները, իսկ դա նշանակում է կործանում:
- Ելիզաբեթը մտքերի մեջ ընկապ:
- Ով գիտի, գուցե ճիշտ ես,- ասաց նա:- Բայց դու կմեծանաս, այնպես չե: Քանի՞ տարեկան ես:
 - Անցյալ շաբաթ հարյուրս լրացավ:
 - Բայց դու բոլորովին ել մեծ չես երևում:
 - Գլոգոն հազար տարեկանից ավելի է:
 - Վայ, ինչ հրաշալի է: Նա, հավանաբար, այսքան մեծ է, որքան այս ծառերը:
 - Այս ծառերը եղել են դեռևս այն ժամանակ, երբ ծնվել է պապիկս պապիկը: Ոչ ոք չգիտի սրանց տարիքը:
 - Ինչ զարմանալի անտառ է,- ասաց Ելիզաբեթը:- ՈՒրախ ես այստեղ գալուս համար: Ասա, իննդրեմ, ո՞վ ես դու:
 - Պապիկս ասում ե, որ մենք թզուվեր ենք:

- Ես կարդացել եմ թգուկների մասին, միայն չգիտեի, որ նրանք իրոք գոյություն ունեն:

- Ես իսկապես գոյություն ունեմ,- ասաց թգուկը:

- Հավանաբար թգուկները շատ բարի ու դաստիարակված ժողովուրդ են: Իսկ դուք շատ եք:

- Իմ կարծիքով՝ միայն երկուս ենք՝ Գլոգոն ու ես:

- Աստված իմ: Իսկ ո՞ւր են մյուսները:

- Չգիտեմ: Նրանք մեկը մյուսի հետևից չգիտեմ թե որտեղ են կորել: Գլոգոն ասում է, թե դա նրանից է, որ մարդիկ սկսել են անտառները կտրատել:

- Ինչ սարսափելի՞ է: Այդ բանը մտքովս երբեք չի անցել: Ի դեպ, ինչ եք ուսում:

- Զարխոտի* սերմեր:

- Իսկ ինչ եք խմում:

- Ցող:

- Վայ, ինչ հետաքրքիր է: Դա, հավանաբար, համեղ է, միայն թե շատ ժամանակ է հարկավոր սերմեր ու ցող հավաքելու համար, չ՞:

- Թգուկներն ազատ ժամանակ շատ ունեն:

Եվ հենց այդ պահին ավտոմեքենայի շքակը խախտեց անտառի լուսաթյունը:

- Մեր ավտոմեքենան է ազդանշան տալիս,- ասաց Ելիզարեթը:

- Դա այնպիսի մի տնակ է, որ արագ անցնում է անտառի մոտով: Իսկ ինչպես է գնում:

- Ծարժիչ ունի: Քիմա հարկավոր է գնալ, թե չէ մայրիկը կմտածի, թե ես կորել եմ: Իսկ անունդ ինչ է:

- Բոք:

- Բոք և Գլոգոն: Ինչ գեղեցիկ անուններ են: Իսկ իմ անունն Ելիզարեթ է:

- Շատ երկար անուն է,- ասաց Բոքոն և փորձեց կրկնել:- Կտուրեմ մինչև քո գալը: Իսկ դու անպայման կգա՞ս:

- Կգամ,- բղավեց Ելիզարեթը: Նա արդեն վազում էր յուրայինների կողմը:- Ցտեսություն, Բոքն:

1. Ի՞նչ էր արգելել Գլոգո պապիկը մարդուկին և ինչո՞ւ:
2. Ըստ Ելիզաբեթի՝ ինչպիսի՞ն են թզուկները: Դո՞ւ էլ ես այդ կարծիքին:
3. Եթե հանդիպես Բորոյին, ինչի՞ մասին կզրուցես նրա հետ: Բեմականացրո՛ւ ընկերոջդ հետ:
4. Ի՞նչն է իրական և ի՞նչը՝ արտասովոր այս պատմության մեջ:
5. Ի՞նչ ես կարծում՝ Ելիզաբեթը նորից հանդիպե՞ց Բորոյին: Հորինի՛ր շարունակություն:

1

Տեքստից դո՛ւրս գրիր Ենթականերն ու ստորոգյալները՝ ընտրելով և դրանց կողքին գրելով համապատասխան հարցերը.

Ի՞նչը, ի՞նչ է եղել, ինչե՞րը, ի՞վ, ի՞նչ է անում, ի՞նչ էն եղել, ի՞նչ են անում, ի՞նչ է լինում:

Օրերը տաքացել են: Զյունը հալվել է: Կտուրներից կաթելում է ձյունաջուրը: Այգին ազատվել է ծանր սավանից: Ծառերը կանչում են այգեպանին: Այգեպանը հաճույքով շտապում է:

2

Կարդա և սովորի՛

Ենթական պատասխանում է ի՞վ, ովքե՞ր, ի՞նչ, ինչե՞ր հարցերին:

Ստորոգյալը պատասխանում է ի՞նչ է անում, ի՞նչ է լինում հարցերին:

3

Ի՞նչ եին վաճառում «ՈՒգում ես հավատա, ուզում ես՝ ոչ» սրճարանում, և ովքե՞ր եին սրճարանի աշխատողները: Յորինիր պատմություն և գրիր տետրում:

Այսպիսու

ԵՐԿԱՐԴ ՄԻԼԻՏՈՆՅԱՆ

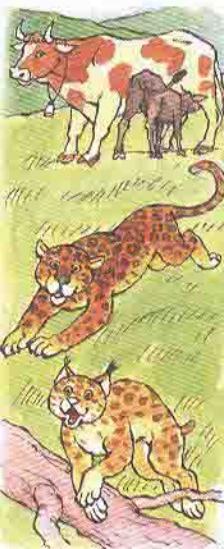
Պիտի բացեմ ես անպատճառ
Չարմանքների տոնավաճառ:

ՀԱՐՑԵՐ

Սիրում եմ հաճախ
Ինձ հարցեր տալ բարդ
Եվ պատասխանել
Ինչպես տղամարդ:

Ինչ՞ի են կոչում
Ճովագին հովազ,
Պարզ է՝ նման է
Ճովի վազեվազ:

Ինչ՞ի են կոչում
Լուսանին լուսան,
Պարզ է՝ ցատկում է
Զաջ լույսի նման:

Մտածել ես, թե ինչու են հովագին
կոչում հովազ, լուսանին՝ լուսան:
Բառերը նայել են բանաստեղծության
հայելու մեջ և գտել
այդ հարցերի պա-
տասխանները:

Ինչ՞ի են ասում
Կովի կաթին՝ կաթ,
Որովհետև նա
Գալիս է կաթ-կաթ:

Սիրում եմ հաճախ
Ինձ հարցեր տալ բարդ
Եվ պատասխանել
Ինչպես տղամարդ:

Կարող է մեկ-մեկ
Ես ել սխալվեմ,
Բայց կարևորը՝
Միտքս միշտ շարժեմ:

1. Ի՞նչ հարցեր էր տալիս ինքն իրեն բանաստեղծության
հերոսը և ինչպե՞ս դրանց պատասխանում:
2. Ի՞նչն էր կարևորը հերոսի համար: Ինչպե՞ս ես հաս-
կանում «միտքս միշտ շարժեմ» արտահայտությունը:
3. Միտքդ շարժի՛ր և երևակայի՛ր. ինչո՞ւ են կկվին կկու կոշում,
հոպոպին՝ հոպոպ:

Այսախոտվ. Ինչպես քո ծնունդն է հրաշք, դու տեսար, որ
բառերի ծնունդն էլ է հրաշք:

ԳԻՐՅԸ ՀՐԱԾԸ Ե՛ ԶՆԱԾ ԼԻՆԵՍ, ԹԵ ԱՐԹՈՒՏ

(Դպրոցական շարադրություն)

Ես ամեն օր կարդում եի «Փոքրիկ իշխանը» գիրքը, որը դրված էր իմ գրասեղանին: Սակայն մի օր, երբ ուզում եի վերցնել գիրքը, տեսա, որ գրասեղանիս վրայից անհետացել է: Ծառ կիստրեցի, սակայն չգտա: Վրդեն ուշ եր: Պառկեցի քնելու ու երազում...

Ես հայտնվեցի գրքերի տիեզերքում: Այդ մուլթ ու լուսի մեջ կային շատ մոլորակներ՝ գրքերի անուններով: Այնտեղ տեսա «Զաջարի զինվոր Շվեյկի արկածները» մոլորակը, որը, սակայն, դեռ կիսատ էր: Պատճառն այն էր, որ ես նոր էի սկսել այն կարդալ: Ես այդ մոլորակի վրա տեսա Շվեյկին: Նա նույնագեն կիսատ էր: Շվեյկն ինձ ասաց.

- Գոյք, շուտ կարդա ինձ, վերջացրո՞ւ: Ես արդեն հոգնել եմ այսպես կիսատ մնալուց:

Չարմանալին այն էր, որ ես հայտնվում եի այն մոլորակների վրա, որոնց անունով գրքերը կարդացել եի: Դրանցից եին «Փոքրիկ շոշմոլիկը», «Վինի Շուլիքը և բոլորը, բոլորը», «Ոսկե բանալին կամ Բուրատինոյի արկածները», «Չիպոլինոյի արկածները», «Գանձերի կղզին» և այլն: Երբ հայտնվեցի «Փոքրիկ իշխանը» մոլորակի վրա, տեսա Փոքրիկ իշխանին և հարցրի.

- Փոքրիկ իշխան, ինչո՞ւ ես չեմ կարողանում գնալ, օրինակ, «Կառլսոնը», որն ապրում էր տանիքում» մոլորակի վրա:

Նա պատասխանեց.

- Դու չես կարողանում գնալ այստեղ, որովհետև չես կարդացել այդ գիրքը: Դու կարող ես լինել միայն այն մոլորակների վրա, որոնց գրքերը կարդացել ես:

Ենտոն հարցրի.

- Իսկ ո՞ւր է իմ «Փոքրիկ իշխանը» գիրքը: Այն միշտ իմ գրասեղանին էր, իսկ այժմ չկա:

Նա խորհրդավոր ժպտաց...

Այդ պահին լսեցի մայորիկիս ծայլը.

- Գոյք, ուշանում ես դպրոցից, վեր կաց:

Ես բացեցի աշբերս և անմիջապես նայեցի գրասեղանին: Գիրքն այստեղ էր:

Այսահանով, ոչ մի բան կիսատ մի թոռ, սկսածդ գործը հասցրու մինչև վերջ:

ԱՏՈՒԳԻՐ ԻՆՔՆ ԶԵԶ

1. Դու ծանոթացար ամենասովորական հրաշքների: Դրանցից ո՞րն էր ամենաանսովորը: Պատմի՛:

2. Պատկերացրո՛ւ, թե Կառլսոնը իյուր է եկել Չիպոլինոյին: Ինչ կկատարվի: Պատմի՛:

3. Հերոսներից ո՞վ կարող էր ասել.

- Ես գրել եմ մի հեքիաթ, որի բոլոր բառերը միտառանի են:

- Ես խորհուրդ չեի տա, որ ամեն մի խորտվիլակ թռչեր տանիքից:

- Գորդի տակից գետ է հոսում:

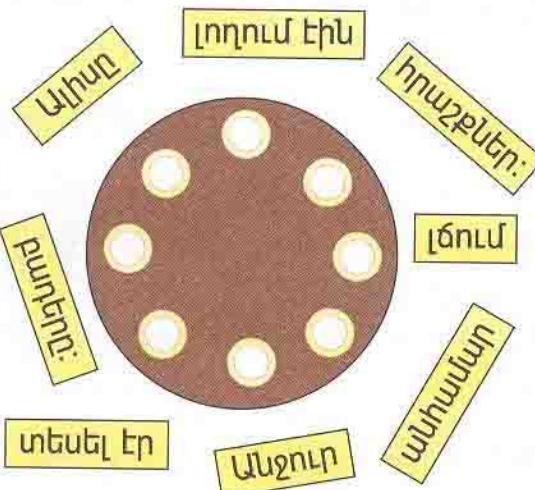
- Գիշերն ինձ իյուր եկավ ևա ՛՛ Ռիտեհ:

- Սառնարանում մի քանի լավ խոսք եմ պահել: Վեցրո՛ւ:

- Ով մազերս քաշի, լաց կլինի:

- Դու, որ մեծանաս, ծառ կտնկեն:

- Երկնքում տեսա երեք աստղ. մեկը մարած էր, երկուսը՝ հանգած:

4. а) Երկու նախադասության անդամներ գնացել եին «ՈՒզում ես հավատա, ուզում ես՝ ոչ» սրճարան և խառը նստել եին նույն սեղանի շուրջը: Նստեցրու նրանց առանձին սեղանների շուրջը: Ստացված նախադասությունները գրի՛ր տետրում:

բ) Ըսդգծի՛ր ենթականերն ու ստորոգյալները: Դուրս գրի՛ր ածականները:

ԱՄՓՈՓԻՐ ԻՄԱՅԱԾԴ, ՍՏՈՒԳԻՐ ԻՆՔՆ ԶԵԶ

1. Որոշի՞ր՝ ի՞նչ խոսքի մաս է: «+» նշանով նշի՞ր ճիշտ պատասխանը.	հնձել գոյական բայ ածական	ժրաշան բայ ածական գոյական	մեղու գոյական ածական բայ
---	-----------------------------------	------------------------------------	-----------------------------------

2. Բառի ո՞ր մասն է ընդգծված: «+» նշանով նշի՞ր ճիշտ պատասխանը:

ծառից արմատը ածանցը	հեռախոսով արմատը ածանցը	երկաթյա արմատը ածանցը	անծանոթ արմատը ածանցը
---------------------------	-------------------------------	-----------------------------	-----------------------------

3. Նախադասություններում տեղադրի՞ր համապատասխան բառը:
Գայլը (վերցրեց, հափշտակեց) գառանը և փախավ անտառ:
Կարենի (մեծ, խոշոր) քույրը սովորում է ինսերորդ դասարանում:
Թուխսն իր ճուտիկներին փրկեց արծվի (ձեռքից, ճանկից):

4. Կարդա՛նախադասությունը, լրացրո՛ւ բաց թողնված տառերը:
Մի ընկուզենու վրա ագռավը բացել էր երաժշտական դպրոց,
ուր հավաքվել էին բոլոր երեցիկ թռունները, որոնք ցանկանում էին ընդողինակել իրենց ուսուցչին:

5. Կարդա՛ տեքստը:

Գարնանային արևոտ մի օր, երբ թագավորն իր շքախմբով որսի էր գնում, տեսավ, որ զառամյալ մի ծերունի ընկուզենի է տնկում առվի ափին: Նրա կնճռապատ ճակատը ողողված էր քրտինքի կաթիլներով, որոնք գոհարների պես շողշողում էին արևի տակ:

ա) Նշի՞ր՝ ինչպիսի՞ տեքստ է.

պատմողական, նկարագրական, դատողական:

բ) Հիշի՞ր ամբողջ պատմությունը և նշի՞ր՝ ինչպիսի՞ ստեղծագործություն է.

պատմվածք, հեքիաթ, առակ, բանաստեղծություն:

գ) Գրի՞ր այդ ստեղծագործության հեղինակի անունը:

6. Գտի՛ր, թե որ ստեղծագործությունը որ հեղինակինն է:

Յովի. Թումանյան	Խոզն ու ագռավը
Զ. Ռոդարի	Ճայը և սագը
Ա. Միլս	Կացին ախպերը
Ա. Լինդգրեն	Վինի Թուխը և բոլորը-բոլորը
Վլ. Խնկոյան	Չիպուինոյի արկածները
Մ. Գոշ	Կառլսոնը, որն ապրում էր տանիքում

7. Ո՞րն է շուտասելուկ:

Մի փոսի վրա՝ հարյուր փոս:
Չարթուցիչը ջեռուցիչից հեռո՞ւ դիր:
Տատս ծյունից թելեր մանեց, ձեռնոց գործեց:

8. Ավարտի՛ր երկտողը:

**Ինքնաթիո եմ, թօջում եմ
Օդում, ասես,:**

Լուսինն եմ ես լուսերես,
Գիշերն եմ լույս տալիս:

Հասկ եմ՝ աճած ձեր արտում,
Երկար կյանք եմ ձեզ:

Զուկ եմ, ջրում լողում եմ,
Կարթ տեսնելիս:

9. Գծով իրար միացրո՛ւ առածների սկիզբն ու վերջը:

Գյուղ կանգնի՝
Ով աշխատի,
Յոթ չափիր,
Սուտասանի տունը կրակ ընկավ,

Մեկ կտրիր:
ոչ ոք չհավատաց:
Նա կուտի:
գերան կկոտրի:

10. Գրի՛ր քո սիրելի գրքի վերնագիրը:

11. Գտի՛ր նշված բառերի ընդհանուր բոլոր հատկանիշները (ամենաքիչը՝ երկու)։

- ա) խնձոր, գնդակ, անիվ, օղակ, նարինջ.
- բ) կարդալ, գրել, պատմել, լուծել, ներկել.
- գ) համեստ, հնազանդ, հեզ, համբերատար, հարգալից:

Փոքրիկ բառարան

- Ազնվաբարո** – ազնիվ վարք, բնավորություն ունեցող
- Ակնեղեն** – թանկագին քարեր, զարդեր
- Ամբարտավան** – իր մասին մեծ կարծիք ունեցող, ինքնահավան, գոռող
- Անմեռական** – անմահ
- Անպատճեն** – ոչ հարմար
- Անօթևան** – գիշերելու տեղ չունեցող, թափառական
- Արդարադատ** – արդարությամբ դատող, արդար, իրավացի
- Բարեպաշտ** – հավատացյալ, բարին պաշտող, սիրող
- Բացատ** – բաց տեղ, ազատ, դատարկ տեղ
- Բնուի** – բնական, բնածին
- Գագ** – երկարության չափ՝ 112 սմ
- Գրասիրոտ** – գութ, խիճ ունեցող, կարելից
- Գիմնաֆիա** – դպրոցի տեսակ
- Գլուխը տաքանալ** – մի քիչ հարթել, ոգևորվել
- Գորովանք** – քնքշանք, գուրգուրանք
- Գրավ** – պարտքի դիմաց դրվող գումար կամ գույք
- Դատարկաձեռն** – ձեռքը դատարկ, առանց որևէ արդյունքի
- Դատարկուն լինել** – տնից-տեղից գրկվել
- Դարման** – բույսերի մանրացրած ցողունը, ծղոտը, հարդ
- Դյուրահավատ** – հեշտ հավատացող, միամիտ
- Դյուցազն** – կիսաստված, առասպելական հերոս
- Դուզ** – ուղիղ
- Ելարան** – ելեկու հարմարանք, սանդուռը
- Եղյամ** – մանր սառցային մթնոլորտային տեղում
- Զառամյալ** – շատ ծեր
- Զիկտվել** – ազահարար ուտել, լափել
- Եպոս** – ժողովրդական ստեղծագործություն իին հին հերոսների սիրանքների մասին
- Թռվք** – գրավչություն, հրապույր
- Թվանք** – հրացան
- Ժամ** – այստեղ՝ եկեղեցի
- Իդիկ** – դա
- Լայնալիճ** – լայն, ծայրերն իրարից շատ հեռացած
- Խալխ** – ժողովուրդ
- Խոճիթ** – հողածածկ կտուրով գյուղական փոքր տուն
- Կալվածք** – թագավորին պատկանող հողը և ունեցվածքը
- Կանթեղ** – լուսավորելու սարք, ճրագ
- Կաշկանդել** – կապկպել, շարժվելու հնարավորությունից գրկել
- Կճատ** – կարծիկ
- Կորովածիգ** – ուժեղ և հմհտ նետաձիգ
- Հնիսորտալ** – սպառնագին, մեծ-մեծ խուել
- Հպատակվել** – մեկի հշխանությանը ենթարկվել
- Յրես** – ահա, հիմա
- ՅԱՔ** – շունչ
- Զարխոտ** – բույսի տեսակ
- Զուլարան** – ծովելու, հալելու տեղ
- Ճայ** – ագրավանման սև թօչուն
- Ճիտ** – վիզ, պարանոց
- Ճումբ** – խոտածածկ հողակոչտ
- Մամուռ** – այստեղ՝ քարամամուռ, քարերի վրա աճող՝ առանց արմատի ու ծաղկի բույս
- Մեյդան** – հրապարակ
- Նախընտրել** – գերադասել
- Նվազել** – սաստիկ թուլանալ
- Շանթահար** – շանթից, կայծակից հարվածված: Այստեղ՝ սաստիկ հուզված, ցացված
- Շառաչել** – աղմկալից ձայն հանել, թնդալ
- Շեղյալ համարել** – վերացնել, ուժը կորցրած համարել
- Պոյինձ** – այստեղ՝ պղնձից պատրաստված կաթսա
- Սանձահարել** – սանձով իրեն ենթարկել: Այստեղ՝ զապել, կաշկանդել, կանգնեցնել
- Ստրուկ** – որևէ իրավունք չունեցող, ուրիշ սեփականություն հանդիսացող մարդ
- Սփռվել** – փռվել, տարածվել
- Վիստալ** – մեծ բազմությամբ մի տեղ շարժվել, ման գալ
- Տարակուսել** – այստեղ՝ ջիասկանալ
- Տրոհվել** – իրարից անջատվել, բաժանաբաժան լինել

Ցողուն – խոտաբույսերի՝ գետնից վերև գտնվող մասը. ասում ենք՝ խոտի ցողուն, ծառի բուն

Փարզել – սիրով փաթաթվել, գրկել, դրկախառնվել

Փորսող տալ – փորը գետնին քսելով սողալ քսակ – փոքրիկ տոպրակ՝ փող պահելու համար

Օրինանքով օծված – օրինանքով տոգորված, լցված

ՈՐՈՇ ԱՌԱՋԱՐԱՆՔՆԵՐԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՐ

- Եջ 5. (2) Օրինակ՝ ուրու, հարս – սրահ, նյութ – թույն, ահ – հա:
- Եջ 9. Հանելուկ – ընկույզ, ընկուզենի:
- Եջ 16. (1) Օրինակ՝ ձկնորս, թռչնորս, արջորս, ձկնորսական, որսորդ, որսորդական:
- Եջ 18. (2) Գանձ:
- Եջ 21. (3) Օրինակ՝ ճիշտ, բարերար, բարեկամ, ազնիվ, օրինանք: Անազնիվ, սխալ, չարագործ, թշնամի, անեծք: (4) ՈՒթ, սպաս, վեց, լավաշ:
- Եջ 26. (5) Վրջամուկ, օձաձուկ, կատվառյուծ, շնագայլ:
- Եջ 28. (2) Ղ:
- Եջ 35. (3) Ջրուն, կարկուտ, անձրև, քամի, ցող:
- Եջ 38. (2) Երամ, հոտ, նախիր, երամակ, ոհմակ, վտառ, պարս:
- Եջ 47. (4) Փակ – բակ – բաց: Սուր – մուր – մութ – բութ: 5. Վրի:
- Եջ 51. (3) Հանելուկ – նոտ:
- Եջ 53. (2) Ծալ:
- Եջ 62. (1) Ծանաթոս: (2) Ծովափ, մատանի, կեսօր, սրամիտ:
- Եջ 63. (3) Աքաղաղ – արծիվ, գրտեր – ձկներ, արագիլ – ջայլամ: (4) Մի խոստացիր այն, ինչ չեն կարող կատարել: Չամ լսիր, թիւ խոսիր:
- Եջ 71. (3) Մեծամեծ:
- Եջ 73. (2) Պետ:
- Եջ 75. (3) Եղան խանութում և գնեցին գերանդի: Խանութում գնեցին եղան և գերանդի:
- Եջ 80. (3) ա) Գոյական:
- Եջ 84. (2) Միավանկ, երկվանկ, եռավանկ:
- Եջ 85. (7) Ամուր – թույլ, լույս – մուգ, գիտուն – անգետ, բաջ – վախկոտ, փափուկ – կոշտ, ուրախ – տիխուր:
- Եջ 89. (2) Ավել: Ավել-ավեր-նվեր:
- Եջ 95. (3) Կազել, կրակել, կարմրել, երերալ, գլորել, այրել, կարդալ, լալ, մրել:
- Եջ 97. (1) Օրինակ՝ բարեխիղճ, մարդասեր, խելացի, աշխատասեր, ազնիվ, գիտակ:
- Եջ 111. (3) Զուն: (4) Վարդ:
- Եջ 118. (5) 1. Յարցնել: 2. Խարել: 3. Զնել: 4. Վիճել: 5. Պատմել: 6. Թիվել:
- Եջ 132. (2) Կոշտ, պինդ:
- Եջ 138. (2) Կայտառ, աշխույժ:
- Եջ 141. (3) ա) Մահակ, դանակ, փայտ, պղինձ, երկար, շումչ:
- Եջ 146. (1) 1. Չամիչ: 2. Կիտրոն: 3. Պղպեղ: 4. Սոխ: 5. Բալ: 6. Լոբի: 7. Վարունգ: 8. Լոյիկ:
- Եջ 148. Դարձված – կրվախնձոր դաշնալ:
- Եջ 156. (8) Թռչուն են, ձեզ, մաղթում, դողում են: (11) ա) 1. Կլոր առարկաներ են նշանակում: 2. Գոյականներ են: 3. Երկվանկակի են: բ) 1. Դասին վերաբերող բառեր են: 2. Երկվանկակի են: 3. Բայեր են: զ) 1. Բոլորը սկսվում են հով: 2. Ածականներ են: 3. Հոմանիշներ են:

Բովանդակություն

Փոքրիկ պատուհան դեպի մեջ աշխարհ ...	3	Յովիաննես Թումանյան – Սասունցի Դավիթ 86
Միջա Կապուտիկյան – Հարստություն ...	4	Պարույր Ալևի – Հայոց հրաշը՝ 86
Լիպարիտ Սարգսյան – Իմ գրադարանը ..	6	Մեսրոպ Մաշտոց 90
Սողոմոն Մկրտչյան – Թագավորն ու հոդագործը 8		Կարռ Մելիքսեթյան – Չրույց բացատում. 92
Արմեն Սարտիրոսյան – Թութակն ու վանդակը 11		Յայլական գրուց – Մինիթը Շերացին ու տակառագործը 94
Յովիաննես Թումանյան – Ամենից լավ տունը 14		Գուսան Համազասպ – Զաջ Անդրամիկ ... 98
Ռաֆայել Յայրապետյան – Տանկը թամարանում 17		Վաս – Երկնիք բոլոր աստղերը ճանաչում էին նրան 100
Դարսկական գրուց – Ազնվարարոների վեճը 19		Ստուգիր ինքը թեզ 104
Յուրի Սահակյան – Երգ՝ գրված ոյլուահավատների համար 22		Լինում Ե, չի լինում, մի հերիար է լինում ... 105
Աևահիկ Սուլսումինսկի – Մայր սագի հերիարը 24		Զանմի Ուղարի – Պայիկը, որը չըր կարողանում հերիար պատմել 106
Սուրեն Մուրադյան – Իմ դասագրեթը 27		Երվանդ Պետրոսյան – Թագավորն ու գյուղացին 109
Ստուգիր ինքը թեզ 29		Կորեական հերիար – Ինչպես լուծվեց աղվեսի ու շան վեճը 112
Բաց արա թերթերո, տեսնեմք հրաշըներոյ 31		Անդրական հերիար – Բասկը 114
Գոհար Փիլյան – Կարիլը 32		Յովիաննես Թումանյան – Կացին ախտեր 116
Ռուբեն Ղարիբյան – Անտառի թասկիշերը 36		Ստուգիր ինքը թեզ 119
Վախթանգ Անանյան – Արջի և վարագի կրիվը 39		Ամենաստվրական հրաշըներ 121
Յովիաննես Թումանյան – Գետակը 42		Էդվարդ Միլիսոնյան – Շաշտի մեջ 121
Գետաղի Ցիֆերով – Կարկուտը 44		Լուս Շերո – Թագուհիներն ու Ալիսը 122
Յամ Սահին – Տերևը 46		Աստրիդ Լինդգրեն – Կառլսնը, որն ապրում էր տանիքում 126
Միկոլայ Օսկանազարյան – Տերևաթափ 47		Դուսալի Բիսեր – Գորգի տակ 130
Վիկտոր Խաչենիկի – Մարը 48		Վելե Վերսանտեր Միկ – Վիսի Թուկը և Ջայտիսի ՇԵ թե ՌՎ 133
Արևշատ Ավագյան – ՌԵմ համար է խնձորը 50		Ֆրանսուա Ռաբի – Քրաշք բաց ծովում 136
Դազմիկ Դավոյան – Ծիտիկների տունը ... 52		Յովիաննես Թումանյան – Սուլտիկ որսկանը 139
Ստուգիր ինքը թեզ 54		Զանմի Ուղարի – Թե ինչպես Զիպոլիսոն խարեց Մաստիսն շանը ... 142
Ժողովուրդն իմաստում է 55		Եպոն Սինկեր – Ելիզաբեթը հանդիպում է Բորյոյին 147
Վաս – Արակի ծնունդը 56		Էդվարդ Միլիսոնյան – Հարցեր 152
Թագավորը, Նազիրը և Վեզիրը 59		Դայոնցական շարադրություն – Գիրքը հրաշք է՝ թնած լինես, թե արթուն 153
Եղոպոս – Հնարամիտը 60		Ստուգիր ինքը թեզ 154
Յովսեփ Ասորի – Երկու աբրու 64		Ամինուկիր իմացած, ստուգիր ինքը թեզ 155
Երեք հարուստ 66		Փոքրիկ բարարան 157
Միխթար Գոշ – Ճայր և սագը 68		Որոշ առաջադրանքների պատասխաներ 158
Արդան Այգելցի – Մարդ, ընկույզը և ձմեռուկը 70		
Հովսիկ Խանդամուր – Նշանավոր ոչինչը .. 72		
Վթաքրե Խնկոյան – Խոզն ու ագռավը 74		
Հորակի Սևոյան – Անտառն ու քամին 76		
Ժողովուրդը ծիծաղում է 77		
Ստուգիր ինքը թեզ 80		
Յայրենիք, ես մի զարկն եմ քո բազկի 81		
Վաս – Յայկը և Բելը 82		

Բնագրերը ենթարկվել են որոշ փոփոխությունների, համապատասխանեցվել են գրական հայերենի կանոններին, երրորդ դասարանցիների ընկալումներին:

Վաշագաս Աղիբեկի ՍարգսՅան
ԿԱՐԻՆԵ ԱԶԱՏԻ ԹՈՐՈՍՅԱՆ
ԴԵՂԻՆԵ ՎԱՐԴԳԵՄԻ ԽԱՎԱՏՐՅԱՆ
ԵԼԵՆԱ ԽԱՉԻԿԻ ԶԻԼԱՎՅԱՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ Յ

Դասագիրք 3-րդ դասարանի համար

Խմբագիրներ՝

Շարվածքը՝

Եշաղրումը՝

Ձևանոմուշը՝

Դրանտ Վարդանյան
Արտաշես Թադևոսյան
Սվետլանա Այվազյանի
Միքայել Աբրահամյանի
Վաչագան Ա. Սարգսյանի

«Մակմիլան-Արմենիա» հրատարակչություն
Երևան, Դ. Փարպեցու, 9, հեռ. 53-79-82, 53-79-63

E-mail: pmacmill@arminco.com

www.macmillanarmenia.am

ՄԱՅՐԵԼԻ 3

